

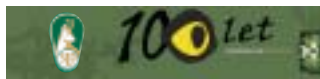
LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik LXL., št. 11
november – listopad

Glasilozid izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Franc Černigoj, Borut Jesenko,
Edvard Krašna, Boris Kryštufek,
Franc Ličer, Janko Mehle, Igor
Pičulin, Boštjan Pokorny, Vojko
Stadler.*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovca izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilozid LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-mailu (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom
odgovorne osebe ZLD/LD, in
fotografije pa v originalu ali na
CD. Pripisite tudi svojo telefonsko
številko.

Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovca
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovca@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovstvo.net>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: O. Naglost

IZ VSEBINE:

G. Šuler:	Kako naslednjih deset let?	540
M. Toš:	Po praznovanju (še) prenova?	541
IZ DNEVNEGA TISKA		542
MNENJA IN PREDLOGI		544
J. Černač:	Lovski fevdalizem na pohodu	544
A. Križ:	Zeleni križ da, vendar mimo Večne poti	544
M. Toš –	Na odprta vprašanja moramo vedno znova	
F. Kangler:	opozarjati	546
M. Hafner:	Zdajšnja kakovost jelenjadi v Sloveniji	548
B. Krže:	Smjad in lisice	552
I. Ambrožič:	Vzroki za izgube pri planinskem orlu	554
M. Krofel:	Po risovem sledu ...	556
B. Skumavc:	Da ne bi odšlo kdaj v pozabo	559
R. E. Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...	561
R. Košir:	Kugy in trentarski lovci	562
PO LOVSKEM SVETU		564
J. Mahne:	Na kratko iz tujega tiska	564
LOVSKA ORGANIZACIJA		565
N. Oven:	O poteku kandidacijskih postopkov Povzetek programa dela predsedniških kandidatov za predsednika LZS glede razpisa za volitve predsednika in organov LZS	566
M. Kersnik:	Odprto prvenstvo LZS, 2007 – premična tarča bežeči merjasec	567
J. Troha:	Jubilejna generacija gorenjskih lovcev	567
F. Rotar:	Kotuljskim lovcom ne zmanjka dela!	568
B. Žerdin:	Odkrili spominsko ploščo umrlim članom in izročili odlikovanja	568
G. Frišek:	Pomerili so se veterani ZLD Ljubljana	569
O. Zgaga:	Prireditve v Grantu	569
B. Žerdin:	Križevski rogisti so praznovali srebrni jubilej	570
T. Golob:	Lovska razstava LD Puščava	570
A. Pušnik:	8. Hubertova maša LD Bogojina	571
B. Žerdin:	V spomin na zaslužnega lovca zasadili spominsko lipo	571
D. Vešner:	Lovska razstava v Račkem gradu	572
R. Praznik:	60 let LD Veliki Gaber	572
B. Avbar:	60 let Plešivica - Žužemberk	573
M. Hartl:	60 let LD Kozje	573
J. Brezovnik:	60 let LD Koper	574
A. Pušnik:	60 let LD Bogojina	574
J. Bagar:	60 let LD Rogašovci	575
JUBILANTI		576
LOVSKI OPRTNIK		577
V. Rutar:	Odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč in OLD Ljutomer	577
F. Ekar:	Kdo je ustrelil jelena?	578
S. Korez:	Gamsi z Resenika – najvzhodnejši predstavniki svoje vrste pri nas	579
B. Skumavc:	Ob polni luni	580
F. Rotar:	Skrb Skobirjev za puškarsko in lovsko tradicijo	581
M. Mošnik:	Skupno praznovanje ob zgodah in neizgovorah »najmlajših«	582
F. Rotar:	Lovski golaž na Prevaljah	582
B. Kemperle:	Preža v Šviganci	583
H. Ruparčič		
Polončič:	Likovna kolonija v lovskem domu v Loškem Potoku	583
V SPOMIN		584
LOVSKA KINOLOGIJA		585
J. Šumak:	Po krvnem sledu v Gornjem Gradu	585
M. Kersnik:	Oh, to naše krvosledništvo!	586
KZS:	Predvidena legla lovske psov	586

SLIKA NA NASLOVNICI:

Gamsja koza in kozlič – (*Rupicapra rupicapra*)

Foto: M. Rovšček, Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Kako naslednjih deset let?

Sprejemanje sprememb in dopolnitev Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) se bliža koncu. Ob obravnavi zakonske novele na Odboru Državnega zbora Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so bile sprejete ključne vsebinske odločitve, ki že dokaj jasno nakazujejo končno vsebino sprememb in dopolnitev našega zakona. Zato se je v tej točki smiselno ozreti nazaj in oceniti vlogo LZS v tem postopku, pa tudi opozoriti na nekatera dejstva, ki jih bomo slovenski lovci morali upoštevati v prihodnje.

Ob izdaji odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije novembra 2006 smo bili lovci lahko več kot zadovoljni. Sodišče je sicer razveljavilo določilo o minimalnem številu članov lovske družine ter zakonodajalcu naložilo, da uredi »mehak« prehod iz starega sistema v nov sistem koncesijskih razmerij, pri čemer tudi ta del odločitve ni sporen. Resnično pa je bilo razveseljivo dejstvo, da je Ustavno sodišče zavrnilo vse zasebno-lastniške poskuse vdora na področje divjadi in lovstva ter jasno potrdilo koncept, po katerem je temeljna funkcija lovske pravice ohranjanje narave in varstvo okolja. Glede na stanje civilizacijskega razvoja v naši družbi se po mnenju Ustavnega sodišča vse bolj krepi položaj divjadi kot naravnega bogastva, ki pripada vsem ljudem, slabi pa položaj divjadi kot predmeta gospodarskega izkoriščanja.

Toliko večje je bilo zato razočaranje ob ugotovitvi, da se je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano odločilo, da bo izdalo ustavne odločbe in z njo povezano možnost izpeljave skrajšane zakonodajnega postopka uporabilo za vsebinsko spreminjanje ZDLov-1. V tej fazi priprave besedila novele je LZS sicer ves čas intenzivno sodelovala. Treba pa je glasno povedati, da navedeno ministrstvo na obsežne in vsebinsko argumentirane pripombe ni niti odgovarjalo niti jih ni upoštevalo pri pripravi vedno novih in novih variant zakona. Enako je na koncu storila tudi Vlada Republike Slovenije, ki je mirno prezrla vse pripombe LZS, kljub njenemu tako opevanemu programu vključevanja nevladnih organizacij v postopke priprave zakonskih besedil. Na koncu se je tako jasno pokazalo, da je bilo gradivo, povezano s spremembo zakona LZS, poslano (večkrat!) le zato, da je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v ustrezno rubriko v vladnem gradivu lahko zapisalo, da »je bila v postopek priprave gradiva vključena tudi LZS«.

Tako je Vlada v Državni zbor poslala besedilo, iz katerega je bilo jasno razvidno, da ta vlada želi v prvi vrsti predpisano 20-letno koncesijsko obdobje skrajšati na čas, ki ne bo daljši od 10 (desetih) let; lahko tudi na leto ali celo manj. Po izteku tega obdobja pa želi predpisati tak prednostni vrstni red, ki bo iz tekme za koncesije izrinil dosedanje upravljavce lovišč. Manjkalo tudi ni »evergreen« te vlade, to je podelitev statusa pravne osebe območnemu združenju upravljavcev lovišč.

Prizadevanja LZS so se tako osredotočila na poskuse prepričevanja poslancev Državnega zbora. S tem ciljem so bili opravljeni sestanki z vsemi poslanskimi skupinami, razen s poslanskima skupinama Nove Slovenije ter Socialnih demokratov Slovenije. Hkrati se je razmišljalo tudi o drugih, vzporednih, neformalnih oziroma javnih pritiskih na poslance Državnega zbora, ki pa se jim je LZS v tem času odpovedala. Med naštetimi poslanskimi skupinami smo namreč naleteli na precejšnje razumevanje naših stališč, posledica česar so bili številni vloženi amandmaji. Od 27 členov, ki jih vsebuje novela zakona, so bili amandmaji vloženi kar k 19. členu, kar praktično pomeni k vsem členom, ki urejajo vsebinska

vprašanja. Skupno je bilo vloženih 33 amandmajev, torej je bilo k posameznemu členu vloženih tudi po več predlogov za spremembo oziroma dopolnitev osnovnega besedila novele. Vsaj za pravnike je bila posebna poslastica tudi mnenje zakonodajno-pravne službe DZ, ki je na vladni predlog podala več pripomb, ki so se pogosto vsebinsko popolnoma pokrivalo s pripombami, ki jih je LZS neuspešno uveljavljala že v postopku obravnave zakona na Vladi Republike Slovenije. V ta sklop sodi tudi uničujoča kritika predlagane podelitve pravne subjektivitete OZUL.

Kot omenjeno je LZS v razgovorih s posameznimi poslanskimi skupinami našla kar precej poslušna. Tudi številni vloženi amandmaji so bili vsebinsko pripravljeni na LZS ali pa v sodelovanju s posamezno poslansko skupino. Z razpravo na Odboru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano smo prav tako lahko relativno zadovoljni. Razen Nove Slovenije so se vsi člani odbora strinjali, da je divjad last Republike Slovenije, da z njo trajnostno gospodari pooblaščen lovski organizacija, ki svoje naloge opravlja v javnem interesu. Po njihovem mnenju tega koncepta ne gre spreminjati, pa tudi lovci smo za dosedanje delo dobili precej pohval. V tem duhu je kot popoln anahronizem izzvenela razprava Inke Stritar, ki je zatrjevala, da v njenem gozdu, razen nje same, divjadi ne bo lovil nihče drug. Nihče od članov odbora je ni podprl, temveč so vsi, razen omenjene izjeme, poudarjali koncept, ki javni interes glede divjadi postavlja pred zasebnega.

Ne glede na vse navedeno pa je na koncu pomemben le rezultat oziroma tisto, kar bo objavljeno v Uradnem listu Republike Slovenije. Če pustimo ob strani manj pomembne zadeve ter zadeve, ki smo jih, da ne bi po nepotrebnem zaostrovali zadeve, spustili skozi proceduro, je treba povedati naslednje: Mimo vseh strokovnih argumentov nam bo zakonodajalec tudi ob prvi podelitvi koncesije skrajšal koncesijsko obdobje od dvajset na deset let. Tako, navidez slabo odločitev, pa je treba pogledati tudi z vidika gradiva, ki ga je v Državni zbor Republike Slovenije poslala Vlada in v katerem je predlagala bistveno krajše, lahko celo eno- ali dveletno koncesijsko obdobje. Deset let je tako srednja odločitev, ki je rezultat politične realnosti. Zato je vsaj jaz ne ocenjujem izrazito negativno.

To rešitev je treba povezati z vprašanjem, po katerem vrstnem redu se bodo dodeljevale koncesije po izteku 10-letnega »prehodnega« obdobja. Tukaj zakonodajalec žal ostaja pri vladnem predlogu, ki je, če nič drugega, nedorečen! Prednostno pravico naj bi imela lovski organizacija, katere večji del članov so lastniki zemljišč in gozdov na območju lovišča oziroma katere večji del članov ima stalno bivališče na območju lovišča. Če take organizacije ni, pa lovski organizacija, ki meji na lovišče zdajšnjega upravljavca. Iz tekme za podelitev koncesije so tako jasno izpadle lovske družine (LD), dose danje upravljavke lovišč. Te bodo sicer lahko v večini primerov delovale kot lovske organizacije, katere večji del članov so lastniki zemljišč in gozdov na območju lovišča oziroma katere večji del članov ima stalno bivališče na območju lovišča. To pa ne pomeni, da v praksi, v konkretnih primerih, ne bo zapletov. Žal pri tem vprašanju ni bil sprejet amandma, ki ga je LZS pripravila skupaj s poslansko skupino LDS. Po tem predlogu bi lahko dobila podeljeno koncesijo katera koli lovski organizacija, pri čemer bi bilo pri izboru koncesionarja bistveno merilo izpolnjevanje strokovnih, kadrovskih in materialnih pogojev, ki zagotavljajo uresničevanje javnega interesa pri trajnostnem gospodarjenju z divjadjo.

Od preostalih, manj spornih stvari velja omeniti združitev dolgoročnih načrtov lovskoupravljaljskih območij in dolgoročnih načrtov gozdnogospodarskih območij v skupen načrt, natančno določitev vsebine koncesijskega akta, izračun koncesijske dajatve na temelju petletnega povprečja letnih prihodkov od dejavnosti gospodarjenja z loviščem, natančnejšo ureditev posegov v populacije zunaj lovne dobe, s strani članov odbora soglasno uvedbo lova z ujedami, natančnejšo ureditev obveščanja pristojnih služb v primerih najdbe ranjene ali poginule divjadi na cestišču oziroma v primerih trka divjadi z vozili v prometu in možnost reje domorodnih vrst divjadi v oborah. Še enkrat pa velja poudariti zavrnitev ideje o oblikovanju OZUL kot pravne osebe, s čimer ta ostaja lovska organizacija, ki opravlja tiste naloge, ki ji jih je določil zakon. Preprečena pa je možnost, da bi OZUL kot pravna oseba postal lovska organizacija, ki bi lahko opravljala vse naloge s področja lovstva, vključno z udeležbo na javnem natečaju za podelitev koncesije. Hkrati je preprečena možnost nastanka vzporedne lovske organizacije, ki bi bila lahko neprestano vir konfliktov, iz katerih se naša organizacija poskuša izvleči že nekaj let.

Namen tega uvodnika je opozoriti na najbolj kritične točke pri sprejemanju sprememb in dopolnitev zakona o divjadi in lovstvu. Morda se zdi, da je bila LZS v tem postopku v glavnem neuspešna. A menim, da temu ni tako. Zakonsko besedilo je bilo pripravljeno v številnih variantah in ob marsikateri rešitvi, ki pozneje ni bila sprejeta, so se nam dvigali lašje. Brez aktivnosti LZS bi bilo besedilo novele zagotovo slabše. Menim pa, da se bomo morali tudi lovci počasi naučiti, da ne bo vedno vse po naše. Tudi sprejete rešitve niso večne, temveč jih bo treba stalno zagovarjati in se ob tem ves čas truditi za uveljavljanje naših interesov v vedno bolj kompleksno urejeni družbi. Dejstvo je tudi, da živimo v parlamentarni demokraciji, v kateri odločitve sprejemajo politične stranke. Brez njihove pomoči naše želje in interesi ne bodo preneseni v predpise. Zato bi LZS, čeprav nevladna in nepolitična organizacija, morala razmisliti tudi o trajnejši naslonitvi na eno ali več sorodnih političnih opcij, skozi katero bi lažje uveljavljala svoje interese. Seveda gre tu za opcijo oziroma opcije, ki na divjad, lovstvo in varstvo narave gledajo sorodno kot gledamo lovci.

Naš boj za ustrezno mesto v družbi, za divjad in varstvo narave se tako nadaljuje. Skoraj odveč mi je spet poudariti, da bomo lahko uspeli le z enotno, notranje trdno in demokratično lovsko organizacijo. Tudi v postopku lobiranja glede sprememb in dopolnitev zakona smo bili namreč kar nekajkrat deležni očitkov, kaj vse smo doslej »zamočili« samo lovci zaradi različnih nesoglasij znotraj nas samih.

Goran Šuler

Iz urednikovega zornega kota

Po praznovanju (še) prenova?

Praznik je za nami, časa za celjenje prazničnih »ran« je bilo dovolj in zdaj je znova pred vrati resno in odgovorno delo. Kako smo praznovali, bo najbrž še nekaj časa odmevalo, saj so okusi in mnenja različna. A zdi se, da je bilo nepotrebnega besedičenja in nostalgije po starih časih vendarle ravno dovolj in da smo se ob pravem času dostojno ozrli v preteklost. Kdor le-te ne spoštuje, jo težko razume in še težje sledi njenim izročilom. Poslanstvo 16. oktobra 1907 počasi dobiva svoje mesto tudi v slovenski zgodovini, saj je bila ustanovitev lovske organizacije del prizadevanj po udejanjanju stoletnih teženj za narodno priznanje in spoštovanje v času, ko se je slovenska narodna zavest dodobra utrjevala na evropskem zemljevidu. In to v dokaj nemirnih časih pred prvo svetovno vojno, ki je nato po štiriletni strahotni moriji korenito premešala politične karte in pripomogla k nastanku mnogih novih nacionalnih držav. Družbene razmere, v kakršnih se je torej rojevala naša organizacija, niso bile preproste in primerljive z zdajšnjimi, ko je tudi širše razumevanje narave in njenega varstva bistveno drugačno in terja celovito prenovu lovske organizacije. A temeljno izročilo z vsemi poglobitnimi iztočnicami ustanoviteljev pred stotimi leti je še vedno uporabno, saj sloni na trdnih temeljih in preprostih dejstvih, ki jih tudi v spremenjenih razmerah in novih razmerah preprosto ni mogoče spregledati ali celo zavreči.

Pobuda za celovito prenovu lovske organizacije ni nova in tudi ni od včeraj. Pred našim okroglim jubilejem je nanjo znova opozoril mag. Janez Černač, gozdarski in lovski strokovnjak, plodoviti pisec in teoretik, ki ne skriva nezadovoljstva in se javno pogumno loteva mnogih odprtih vprašanj. V časih tudi za ceno nizkih udarcev in osebne diskreditacije, kakršne je bil med drugim povsem nepotrebno deležen tudi kot nekdanji glavni urednik naše revije. A pustimo to ob strani in ne pogrevajmo stare juhe. Mag. Janez Černač je v osnutku zanimivih razmišljanj, ki jih zdaj dopolnjuje in bodo objavljena tudi v eni izmed prihodnjih števil Lovca, zapisal: »Prvič v vsej zgodovini imamo svojo državo z izjemno ohranjeno naravo, saj je kar tretjina površine opredeljene po evropskih smernicah za Naturo 2000. Naše lovstvo ima velik ugled v svetu zaradi izjemne biotske pestrosti, strokovnega dela, tradicije naših etičnih norm ter kulture. Zato je zdaj zgodovinska priložnost in naloga, da lovstvo preusmerimo in preoblikujemo v moderno naravovarstveno organizacijo, za kar so dani vsi pogoji. To zahtevajo razmere v naravi in v naši družbi. In to ravno ob stoletnici slovenskega lovstva (1907–2007). Ne zapravimo priložnosti!« Nato v nadaljevanju niza tehtne argumente za kritične ocene razmer, ki so po njegovem odločilno vplivale na lovstvo v času od leta 1990 do 2007. To pa je čas, ki smo ga sodoživljali in sooblikovali, zato bodo najbrž odzivi na njegove poglede zanimivi. Če se bomo zadeve lotili pravilno, pošteno in argumentirano in ne bomo spet, po naši stari navadi, izlili vedra gnojnice na tiste, ki kritično opozarjajo na napake in slabosti! Tega je bilo doslej v naši organizaciji več kot preveč in škoda bi bilo, da bi petelinom, ki se oglašajo prezgodaj, znova odrezali glave. S tem bomo dosegli najmanj.

Tisti, ki se zavedamo realnosti časa, v katerem živimo in delamo, podpiramo dobronamerne kritike, pobude in predloge za boljše in učinkovitejše delovanje slovenskega lovstva. Po stotih letih menda ne bomo dovolili, da poteptamo velik ugled doma in predvsem na tujem. Zato upravičeno pričakujemo, da bo novo vodstvo LZS, kakršno koli že bo, imelo dovolj poguma zagristi v kislo jabolko in upajmo, da tokrat v celotnem mandatu, izpolnilo naša skupna pričakovanja. Ne potrebujemo radikalnih sprememb, ne političnih privilegijev ali nove politizacije, pač pa nam bo največ koristil notranji ustvarjalni nemir, prežet z uveljavljanjem stroke in strokovnih rešitev s praviimi ljudmi na pravem mestu!

Dr. Marjan Toš

Narisal: J. Mikuletič

Foto: M. Pogačnik – Diana

ALI ZAKONODAJA POTISKA LOVCE V ZAKOTJE?

Gorenjski glas, Kmečki glas, Delo ..., septembra 2007 (Dragica Heric, Cveto Zaplotnik, Blažo Račič in dr.). – »Lovci se vse več ukvarjamo s problemi, ki jih v lovišču povzročajo zaraščanje, urbanizacija in pritisk obiskovalcev narave,« ugotavljajo v Lovski družini Begunjsčica, ki je septembra praznovala 60-letnico organiziranega lovstva. »Lovci smo poleg gozdarske javne službe edina terenska naravovarstvena služba, ki v praksi, v naravi, pokriva območje celotne Slovenije, vse drugo je bolj deklarativne narave, na papirju,« je še dejal **Andrej Avsenek** ...«

Daljši članek v Kmečkem glas-u obravnava najnovejše spremembe in dopolnitve obstoječega Zakona o divjadi in lovstvu. V LZS se ne strinjajo s ključno spremembo zakona, po kateri bi imeli dosedanja upravitelji samo prvič prednostno pravico pri podelitvi koncesije za gospodarjenje z divjadjo. Po mnenju predsednika LZS **Bogdana Mahneta** gre pri tem, kot poroča **Dragica Heric**, le za dodatno birokratizacijo, z oblikovanjem pravne osebe pa lahko nastane vzporedna lovska organizacija, kar bi pomenilo zrušitev v preteklosti dobro organizirane in tudi dobro vodene lovske organizacije, kar nam priznavajo tudi širše v svetu.

Lovci že sto let upravljajo z divjadjo, ki je državna last, a niso imeli možnosti sodelovati pri oblikovanju sprememb zakona niti niso upoštevali njihovih pripomb.

»Medtem ko se med seboj prepiramo in za nas noben predsednik ni dovolj dober, je pred parlamentom novela zakona, ki za kulisami razsodb ustavnega sodišča pripravlja privatizacijo lovišča,« je med drugim dejal **Bruno Skumavec**, nekdanji dolgoletni predsednik LZS, kot slavnostni govornik na prireditvi ob stoletnici lovstva, ki so jo gorenjski lovci počastili v Bohinju. Po mnenju Bruna Skumavca bi bila posledica novega zakona, da bi najboljša lovišča hitro prešla v roke tujcev in naših novih bogatašev. »Slovenski lovec bo spet pokoren sluga, tako kot pred sto leti ... To bi bilo za naš lov in divjad usodno,« je bil zaskrbljen Skumavec. Je bil ves stoletni trud zaman?

NA LJUBLJANSKEM GOLOVCU JE KOT V DIVJINI?

Jana, 4. 9. (Renata Ucmán). – Divje svinje (pravilno divji prašiči – op. ur.) so zlasti pozimi lahko nevarne tudi za ljudi, saj ni tako redek primer, da se je lovec pred ostrimi merjaščevimi čekanji rešil tako, da je splezal na drevo. Ob pojavu divjih prašičev na ljubljanskem Golovcu lovci opozarjajo, da morajo biti previdnejši zlasti lastniki psov. »Če bi se

pes pognal za divjo svinjo z mlađiči, bi jih ta zaradi močnega materinskega nagona branila do konca, kar bi lahko bilo za psa usodno,« opozarja **Borut Lenardič**, predsednik LD Rakovnik. Poleg divjih prašičev in druge divjadi je na Golovcu tudi veliko sivih vran, ki povzročajo veliko škodo na kmetijskih površinah.

O IZUMIRANJU ŽIVALI ...

Delo, SP, 8. 9. (Jaroslav Jančkovič). – Biolog **Boris Kryštufek** se je pred nedavnim vrnil iz Makedonije, kjer je na visokogorskih pašnikih Jakupice proučeval dinarsko voluharico, ki je endemit zahodnega Balkana, in 300.000 let izolirano populacijo tekunice, nekakšne stepske podzemne veverice, ki je v osrednji Evropi že izumrla. Trdi, da o mehanizmih vrstnih populacij vemo mnogo manj, kot se nam dozdeva; ne vemo niti tega, ali so se severnoameriški bizoni selili in zakaj so milijonske črede tako hitro izginile iz prerij.

Na čem temelji ocena ogroženosti neke živalske vrste? Na informaciji, ki jo imamo o njej. Leta je v Evropi ena najboljših na svetu, primerljiva s severnoameriško. Samo ocenjevanje temelji na redkosti; ena od oblik je velikost populacije, drugo merilo je lahko tudi velikost območja, ki ga vrsta naseljuje, trend v zmanjševanju velikosti populacije, hitrost sprememb itn.

Prizadeta javnost dojema varstvene ukrepe predvsem kot omejitve, ne pa kot razvojno možnost. V Sloveniji je premalo zanimanja za sponzoriranje naravovarstvenih dejavnosti, še dodaja prof. dr. Kryštufek. Žal nimamo nobene tradicije v tem.

JEZERSKA LOVCA UPLENILA KAPITALNEGA JELENA

Gorenjski glas, RTV, 21. 9. (Cveto Zaplotnik). – Lovci LD Jezersko **Grega Zupan** je v soboto zvečer na Mlinarjevi peskarci uplenil kapitalnega jelena, kakršnega je v istem lovišču nazadnje, pred trinajstimi leti, uplenil **Vencésav Parte**. Starešina LD **Franc Ekar** je ob tem dogodku dejal, da je bil jelen po vseh strokovnih lovskih smernicah »goden« za odstrel. Star je bil od dvanajst do štirinajst let in na eno oko slep. Bil je »cvet« jelenov. V lovski družini so na odstrel kapitalnih jelenov ponosni in poudarjajo, da so takšni jeleni veliko naravno bogastvo Jezerskega.

LOVCEM NENAKLONJENI ČASI

Nedeljski, 9. sept. 2007 (Mitja Rebec, Divača). – »Se mar zakonodajalec obrača na samooklicane varuhe živali, nas-

protnike lova in tudi drugo nepoučeno javnost?» je v teh dneh pogosto slišati vprašanja in ugovore. Tako tudi **Mitja Rebec** meni, da LZS oziroma lovci že kar nekaj let niso več pooblaščenji za pripravo letnih načrtov odstrela divjadi. Drugo neizpodbitno dejstvo je, da zaradi lovske puške doslej v Sloveniji še ni bila iztrebljena niti ena sama vrsta divjadi, razen morda risa (?), ki pa so ga ponovno naselili leta 1973. Dejstvo je tudi, da številčnost velike divjadi v naših gozdovih še nikoli ni bila tako velika, kot je zdaj. Ko avtor govori o tistih, ki želijo požeti sadove stoletnega trdega dela lovcev in izropati lovišča, na koncu dodaja: »Lov je bil in bo kljub vsemu zagotovo ostal pomemben in nenaodoljiv del slovenske narodove biti in kulture. Dokler bo gospodarjenje z divjadjo zaupano slovenskim lovcom, se ni bati, da bi naši gozdovi ostali prazni.«

ZADNJI ORLIČ IZ GNEZDA NA VOLOVJI REBRI?

Primorske novice, Delo, Večer, 12. 9. (MUZ, Klara Škrinjar). – Ornitologi so v začetku septembra na Volovji rebri opazili starše planinskega orla, ki je mlademu orliču prinesel

plen. Mladič je močan in zdrav, saj v teh dneh že samostojno raziskuje grebene Volovje rebri. Zasluga za to velja ornitologom, ki že od začetka avgusta vsakih pet dni spremljajo prelet ujed. **Paul Tout** iz Devina na Tržaškem je o prelepem doživetju med drugim dejal: »Bilo je izjemno. Toliko ujed na enem mestu ne vidiš pogosto. Vendar sem bil še posebno vesel opazovanja družine planinskih orlov...«

Dr. Peter Trontelj, profesor na oddelku za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, pravi, da ne pozna nobenega primera kjer koli v svetu, da bi orli gnezдили tako blizu vetrne elektrarne. Zato ocenjuje, da ta par planinskega orla praktično nima možnosti za obstanek.

VOLK V SLOVENIJI

Delo, 26. 9. (Borut Pust). – »Volk se je v zadnjih osem tisoč letih evolucije prilagodil, da ga ljudje preganjajo,« pravi prof. dr. **Miha Adamič** v daljšem članku izpod peresa **Boruta Pusta**. Potem ko opiše življenje volkov v tropu, v paru ali samotarsko, sklone, da volkovi v Sloveniji naseljujejo precej manj prostora in jih je tudi manj kot v preteklosti. To kaže, da se človeka tudi bolj boji in se mu zaradi slabih izkušenj vse bolj izogiba.

»Po drugi strani pa je zanimivo,« nadaljuje dr. Adamič, »da je v primerjavi z medvedom in risom volk dokaj 'odporen' proti človeku.«

Kmečki glas je dan prej objavil vest, da so rejci drobnice na območju Bele krajine v zadnjih nekaj mesecih zabeležili več ponavljajočih se napadov volkov na domače živali. **Boris Gabrijan**, predsednik Zveze društev rejcev drobnice Slovenije, pravi, da so v nekaj tednih našli že devet napadov; v tem času jim je volk »poklal« več kot 30 odraslih živali. Ovce so bile zavarovane z ograjami oz. zaščitnimi mrežami.

Slovenski časniki so poročali o več jubilejnih proslavah, posvečenih obletnici lovske družine in stoti obletnici slovenskega lovstva. Na proslavi LD Rižana je govoril tudi predsednik LZS **Bogdan Mahne**, ki je poudaril pomen izobraževanja lovcev in ozaveščanja mladih, da bodo lovci pomladili svoje vrste.

Delo je poročalo, da so odprli lovsko razstavo in na ogled postavili vso domorodno divjad, njen življenjski prostor ter pripomočke, ki jih uporabljajo pri svoji dejavnosti. Isti časnik je objavil tudi vest o prikazovanju naravoslovnega filma o Karavankah. Ob tej priložnosti je

Blaž Černe v petek, 21. 9., predaval o bogastvu divjadi in vlogi lovcev v Karavankah.

Dnevnik je v torek, 11. 9., objavil vest, da sta lokalna skupnost in država podprli program upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok do leta 2011. Po pisanju Večera so tudi radgonski policisti v zadnjih dveh letih obravnavali štiri primere pokola in poškodovanja ovac.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 30. septembra 2007 je bilo z območja 33 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 113 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih bolezni živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 108 lisic, 1 psa, 3 mačke in 1 volka.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Ljubljana, 11. 10. 2007

Jedrt Maurer Wernig,
dr. vet. med.,

vodja Oddelka za zdravstveno varstvo živali VURS

Lovski fevdalizem na pohodu

Spoštovani lovci!

V krogu preudarno mislečih ljudi, ki jim ni vseeno, kako bo v prihodnje z usodo divjadi in lovstva, smo pripravili peticijo proti pripravljenim bistvenim spremembam zakona o divjadi in lovstvu. Gotovo je v interesu večine lovcev, da se slovensko lovstvo po sto letih uspešnega dela in ugleda v svetu razvija v sodobno naravovarstveno organizacijo. Ne dopustimo, da nam izniči vloženo delo, naše etične norme in lovsko tovarištvo številnih generacij, in to samo zato, da bi ustregli interesom veleposestnikov, kapitala in dobička, kar bi bilo v grobem nasprotju z javnimi interesi pri varstvu divjadi, narave in okolja.

Prekratka koncesijska doba in zakupi z licitacijami povsod in vedno uničujejo divjad!

Vse starešine lovskih družin prosimo, da organizirate zbiranje podpisov za podporo priloženi vsebini peticije. V skladu z Zakonom o društvih in Zakona o divjadi in lovstvu je namreč starešina najbolj odgovoren za vodenje in delo lovske družine. Seveda pa ste starešine tudi ugledne osebnosti v svojem okolju, saj ste bili izvoljeni neposredno od večine lovcev. Zato upravičeno pričakujemo odločilno pomoč in podporo vseh starešin, ker čutite odgovornost za varstvo divjadi in narave ter zagovarjate lov kot trajnostno rabo. Pri tem se ne obremenjujemo s političnimi presojami, saj sta varstvo prostoživečih živali in varstvo narave v interesu vse napredne družbe.

Lepo pozdravljeni, z najboljšimi željami za uspešno delo.
Mag. Janez Černač

(Peticija proti vračanju v fevdalizem oz. proti uvedbi fevdalnih odnosov na primeru Zakona o divjadi in lovstvu)

Vladajoča koalicija že skoraj tri leta zavestno in arogantno ne izvaja veljavnega Zakona o divjadi in lovstvu. To dejstvo je s pripravo predloga novele zakona o divjadi in lovstvu, ki je v zakonodajnem postopku v Državnem zboru, ter z vložitvijo amandmaja k 7. členu predloga te novele še nadgradila. Zdaj bi ga izvajala, a čisto po svoje. Vlada z omenjenim amandmajem odpravlja dosedanje dokazljivo učinkovito naravovarstveno organiziranost lovstva in ob letošnji 100-letnici Lovske zveze Slovenije posredno ukinja prostovoljno organizacijo, ki združuje 22.000 ljudi.

Najbolj sporne so določbe, kot jih predlaga vladajoča koalicija, in ki dajejo pri drugi in vseh nadaljnjih koncesijah za lovišče absolutno prednostno pravico lastnikom zemljišč. Vlada torej kot glavno merilo za pridobitev koncesije (lovne pravice) uvaja lastništvo zemljišča. Podpisani menimo, da bi moralo biti pri izboru koncesionarja ključno merilo izpolnjevanje strokovnih, kadrovskih in materialnih pogojev, ki zagotavljajo uresničevanje javnega interesa pri trajnostnem gospodarjenju z divjadjo in ne lastništvo zemljišča. Zato pozivamo Vlado RS, naj končno začne spoštovati veljavni zakon o divjadi in lovstvu ter umakne predloge, ki v to državo uvajajo elemente nekakšnega fevdalizma: kdor je lastnik zemlje, dobi tudi lovno pravico.

Ljubljana, 1. oktober 2007

Od prvega oktobra naprej je peticijo podpisalo že veliko podpornikov, tudi vidnih in uglednih imen ter strokovnjakov, ki poznajo pravo vlogo in cilje lovske organizacije ter lovstva. Pridružite se s svojim imenom še vi, če se strinjate z vsebino peticije! Podporo peticiji lahko pošljete na naslov: Ekološki forum LDS, Slovenska cesta 27, 1000 Ljubljana ali na e-naslov: bozof@lds.si, dodatne informacije dobite po GSM: 031/364 226.

Foto: E. Mihevc – Diana

Zeleni križ da, vendar mimo Večne poti

Dobrega človeka poleg vseh vrlin krasi tudi human, iskren odnos do soljudi, posebno kadar so le-ti v stiski zaradi najrazličnejših vzrokov. Kot del civilne družbe smo slovenski lovci že mnogokrat sodelovali v številnih humanitarnih akcijah zbiranja pomoči za posameznike in skupine, še posebno, če so bili naši člani in njihove družine prizadeti zaradi najrazličnejših tragedij in naravnih nesreč. Ni moj namen opisovati vseh dosedanjih uspešnih humanitarnih akcij slovenskih lovcev, toda ob njihovem poznavanju me navdaja veliko upanje, da smo v takih akcijah pripravljeni sodelovati tudi v prihodnje. Prepričan sem, da se bomo lovci s takimi dejanji mnogo bolje in družbeno sprejemljiveje predstavili kot pa z razka-

zovanjem svojih lovskih krojev, lovskih trofej ali izkazovanjem čezmernega odstrela od države zahtevanih ali odobrenih medvedov.

Leto 2005 je bilo za lovce tragično: izgubili smo tri lovske tovariše. Za lovce na kočevsko-ribniškem območju, v LD Hinje - Lazina, je bila nesreča pravi šok, saj se na širšem območju nismo znali in mogli organizirati niti za dostojno poslovitev. Razmišljanje in streznitev sta prišla šele pozneje. Kaj če se to zgodi meni, v moji lovski družini, kaj če je to moj lovski tovariš in sošed, ki je na takšen način zapustil družino, šoloobvezne otroke in vpeljana družinsko podjetje? Kaj je z mojim lovskim tovarišem, ki je ob elementarni nesreči izgubil vse svoje premoženje in mogoče tudi svoje najbližje?

Takšno razmišljanje je privedlo lovce, združene v ZLD Kočevje k akciji: »Zberimo nekaj finančnih sredstev za pomoč trem

Papeževim otrokom za pomoč pri nadaljnjem šolanju!« Če bodo zbrana sredstva vsaj malo pomagala, smo pomagali veliko, a jim izgube očeta nikakor nismo nadomestili. Otrokom bomo lovci na tak način ostali v prijetnejšem spominu. Ob srečanju z njimi in njihovo materjo smo jim predstavniki ZLD Kočevje obljubili, da se ob morebitni nenadni stiski lahko oglasijo pri nas in pomagali jim bomo prebroditi težave na poti v življenje. Za uspešnost akcije so ustrezne sklepe in navodila sprejeli organi ZLD. Brez

razumevajočih starešin lovskih družin in posameznikov bi bila lahko tudi takšna humana akcija klavrna.

Medijska odmevnost in uspešnost akcije je obudila zamisel o ponovni oživitvi **Zelenega križa**, ki so ga ustanovili že naši pradedje in dedje, ki so bili lovci v nekoliko drugačnih družbenih razmerah in v drugačni organiziranosti lovstva. Ob prebiranju nekaterih prispevkov v glasilu Lovec imam občutek, da se ideja »ni prijala« predvsem zaradi prehitrega »zaletavanja« posameznikov v stvari, ki jim je večina lovskega članstva naklonjena, a žal jim cilji akcije niso najbolj jasni. Dejstvo je namreč, da dokler ustreznih sklepov o Zelenem križu ne bo sprejel Občni zbor LZS in jih uredil z ustreznim Pravilnikom, dokler nad akcijo ne bo navdušen predsednik LZS in ne bo svojega navdušenja prenesel na člane UO, predsednike območnih lovskih

zvez in na starešine LD, je težko pričakovati uspešnost pobude za ponovno oživetev Zelenega križa. Kakšno pa je bilo stanje v naši LZS v zadnjih dveh ali celo šestih letih, ni treba ponovno razglabljati.

Delovanje humanitarne akcije Zeleni križ v okviru lovske organizacije si osebno predstavljam nekoliko drugače. Ne dvomim, da se tudi v prihodnje lovci ne bi odzivali na stiske ob nesrečah lovskih tovarišev in tovarišic. Vse dosedanje humanitarne in dobrodelne akcije so se začele po kakšnem »nesrečnem« dogodku. Čas izvedbe akcije je pogosto odvisen od nivoja vodenja le-te. A ob nesreči velja vsaj eno zlato pravilo: »Kdor prej da, dvakrat da!«

Sprašujem, **ali smo slovenski lovci pripravljeni ustanoviti sklad, ki bi bil namenjen pomoči posameznikom ali skupinam lovcev ob tragičnih (in naravnih) nesrečah?** Zato predlagam novemu vodstvu LZS, naj

resno razmisli o ustanovitvi finančnega sklada v okviru LZS, kamor bi že v začetku leta 2008 slovenski lovci, ob plačilu letne članarine, prostovoljno prispevali, npr., še 10 € v sklad Zelenega križa. Vsaj 20.000 slovenskih lovcev bi prispevek plačalo vsako leto, in sicer pet let. Polovico sredstev naj bi zbirali v okviru LZS, polovico pa v okviru območnih lovskih zvez. Vodstvo LZS bo moralo kmalu odgovoriti, ali se s pobudo strinja in ob tem članom tudi pojasniti, kdo lahko predlaga pomoč, kolikšna je lahko enkratna višina pomoči posamezniku, kdo odloča o višini in tudi, da se sklep javno objavi v Lovcu.

Osebno bom najbolj zadovoljen, če bodo finančna sredstva, ki bodo namenjena kot pomoč v stiski, neobdavčena, dobro obrestovana in bi »večno« ostala na transakcijskem računu.

Anton Križ
LD Osilnica

Značka sklada Zeleni križ z predvojnega obdobja

Foto: G. Bolčina

Na odprta vprašanja moramo vedno znova opozarjati!

*To pot je bil naš sogovornik župan mariborske Mestne občine **Franc Kangler** (rodil se je leta 1965) iz Zg. Korene; sicer je dolgoletni poslanec Državnega zbora in član zelene bratovščine iz Dupleka. Tisti, ki ga poznamo dalj časa in nekoliko поблиže, o njem lahko rečemo le, da je lovec z dušo in da še kako ceni 100-letno tradicijo slovenskega lovstva. Pozna dogajanje v lovstvu in v okviru možnosti tudi kot politik pomaga predstavljati skupna lovska načela, stališča; tudi domačo LD Duplek. Lovsko »funkcionarstvo« ga sicer ni nikoli preveč zanimalo ali vleкло, a mu je kljub temu treba dati vse priznanje za njegov osebni prispevek, zlasti še pri nastajanju nove lovske zakonodaje in tudi pri premagovanju mnogih tranzicijskih težav. Je mož beseda, vedo povedati njegovi lovski in prijatelji, kar samo po sebi pove vse. Z njim smo se na kratko pogovarjali v njegovi pisarni Mestne občine Maribor, kjer nas je prijazno sprejel in brez dlake na jeziku odgovoril na nekaj vprašanj.*

Gospod Kangler, kljub obilici županiških in drugih obveznosti spremljate tudi dogajanje v slovenskem lovstvu. Bili ste med aktivnimi sooblikovalci novega lovskega zakona, ki pa že doživlja korenite spremembe, zaradi katerih se v zeleni bratovščini veča zaskrbljenost. Kaj menite o vsem tem?

Ne gre za bistvene spremembe, zato želim z vso odgovornostjo opozoriti, da je vsaka zaskrbljenost med zeleno bratovščino odveč. Menim, da je zdaj najpomembnejše, da se čim prej razpišejo koncesije za lovišča in da LD čim prej dobijo koncesijske akte. Zdi se mi razumljivo, da na ta odprta vprašanja vedno znova opozarjamo, saj gre za naše strateške interese, ki niso od včeraj in tudi ne samo za jutri. Res imam dela v izobilju, a kolikor mi čas dopušča, poskušam pomagati pri premagovanju nekaterih odprtih vprašanj in žgočih problemov, s katerimi se soočamo v slovenskem lovstvu. Verjamem, da bodo spremembe zakona takšne, da bodo v prvi vrsti v dobro divjadi pa tudi v interesu zelene bratovščine in da zaradi njih ne bomo v nobenem pogledu prizadeti.

Med zanimivejšimi pobudami, ki sicer niso nove, a so aktualne vedno znova, je tudi resno razmišljanje o ustanovitvi zavoda za lovstvo. Ustanova bi bila potrebna, saj imamo navsezadnje že dolga leta tudi Zavod za ribištvo, pa nekaj

Franc Kangler in minister za okolje in prostor Janez Podobnik

let Zavod za gozdove. Zakaj torej tudi lovstvo ne bi dobilo takšne javne ustanove, ki bi jo seveda tudi financiralo. Kje vidite ovire in zakaj se zadeve ne premaknejo z mrtve točke?

Po mojem trdnem prepričanju je to koncept, ki bi ga minister za kmetijstvo Izток Jarc lahko sprejel in proučil, čeprav hkrati opozarjam, da vendarle imamo Zavod za gozdove Republike Slovenije, ki po moje dobro opravlja svoje delo in je pravi partner lovskim družinam glede upravljanja z divjadjo v lovišču. Menim, da je partnerstvo na terenu

uspešno v vseh pogledih in da je tudi pri načrtovanju gospodarjenja ali upravljanja, zlasti kar zadeva odstrel, na neki način vendarle upoštevan »glas« zelene bratovščine. Lovci razmere najbolje poznamo, a moramo obenem spoštovati tudi stroko in njena spoznanja. Pomembno je, da imamo lovci s strani države pravega sogovornika v vseh segmentih, od načrtovanja gospodarjenja do strokovne analize naše uspešnosti in da je gospodarjenje z divjadjo kompleksno, torej da zajema tudi skrb za naravno oziroma življenjsko okolje divjadi, ki se še vedno drastično spreminja v njeno škodo. To so aktualna in zahtevna vprašanja, ki jih lahko rešujemo s pomočjo stroke in pri njih lovci ne moremo biti sami. Zavod za gozdove je torej pri tem potreben in pomemben partner, seveda pa se povsem strinjam, da tudi zavod za lovstvo nikakor ne bi bil odveč. Zadeve pa je treba analizirati kompleksno in že v osnovi sprejeti optimalne rešitve za njegovo zares učinkovito delovanje. Verjamem, da bo o tem še razprava; bolje je dvakrat dobro premisliti, kot pa sprejeti hitre in nepremišljene odločitve.

Sodite med tiste člane zelene bratovščine, ki so kritični zaradi prepočasne tranzicije lovske organizacije in ki argumentirano opozarjajo, da se namesto s strateškimi vprašanji še vedno ubadamo sami s seboj. Zakaj je po vašem mnenju toliko stopicanja na mestu in kako presekati gordijski voz, ki marsi-

kdaj načenja kredibilnost lovske organizacije?

Ocenjujem, da je v zadnjem času Lovska zveza Slovenije postala kar dober sogovornik z državo, uspešno usklajuje in oblikuje sodelovanje z Ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo in Zavodom za gozdove. To pomeni, da je tranzicija, po mojem prepričanju, za nami oziroma bo s podelitvijo koncesij LD zaključena. To je dobro. Menim, da zdajšnji predsednik LZS Bogdan Mahne dobro usklajuje in sodeluje z vsemi državnimi organi oziroma ustanovami. Še posebno uspešno se mi zdi dogovarjanje, ki je za učinkovito reševanje žgočih problemov nujno. Tudi zato menim, da je smiselno, da bi predsednik Mahne z delom nadaljeval tudi v naslednjem mandatu in tako končal začetne programske obveznosti. Le-teh pa ni malo in nekatere so bile, po mojem mnenju, že uspešno opravljene. Pričakovanja so še velika in odgovornost vrha lovske organizacije temu primerna.

Poznate razmere na terenu. Kljub obilici dela se napotite tudi v lovišče, prisluhnete lovskim tovarišem, imate pa, kakor vem, tudi veliko lovskih prijateljev po vsej Sloveniji. Vas občasno pritegnejo njihova razmišljanja in pogledi in kako komentirate še vedno odprta vprašanja na relaciji OZUL–ZLD oz. LZ? Kakšna je vaša ocena delovanja območnih lovskih zvez, ki jih zdajšnji zakon sicer ne omenja več, a v praksi vendarle ostajajo kot nekakšni vmesni

člen med LD in LZS? Ali gre za dobro prakso ali zgolj bolj za tradicijo in preživetje ostanka nekih drugih časov?

Relacijo OZUL–ZLD oz. LZ bo dokončno vzpostavila zakonska sprememba. Verjamem, da se bo to zakonsko uredilo in osebno nasprotujem predlogom, naj bi OZUL postali pravne osebe. So namenjeni le kot posvetovalni organi, naš neposredni sogovornik in partner pa je Zavod za gozdove Slovenije s svojimi območnimi enotami. OZUL tudi ne smejo in ne morejo prevzeti funkcije oziroma vloge območnih lovskih zvez. Verjamem, da bo vse to, kar omenjate v vašem vprašanju, rešeno s spremembo zakonodaje. Članstvo v območnih lovskih zvezah ali zvezah lovskih družin je za lovske družine prostovoljno, ne obvezno. Zdi pa se mi smiselno, da smo vendarle na neki način povezani, saj smo tako močnejši.

Letos praznujemo 100-letnico organiziranega lovstva na Slovenskem. Kakšno je vaše razumevanje zgodovinske iztočnice in kakšna je vloga sodobnega lovstva danes? Kje vidite prihodnost lovske organizacije, ki uživa mednarodni ugled in sloves učinkovitega zavze-manja za divjad in njeno naravno okolje? Po zaslugi lovcev je Slovenija med evropsko najbogatějšími državami – na primer že pri ohranitvi velikih zveri in še čem? Bomo zmogli dovolj modrosti in odpraviti nekatere nesmisle, ki imajo tudi politične primesi in hotenja po

uveljavljanju povsem in zgolj komercialnih rešitev?

Osebnostno sem ponosen, da pripadam generaciji lovcev, ki s spoštovanjem praznuje 100-letnico naših globokih korenin. Slovensko lovstvo me navdaja z velikim spoštovanjem, saj je doseglo vsestranski razvoj in velik mednarodni ugled. Naši predhodniki so nam pustili dobro seme, ki bo še kalilo sadove. Prihodnost lovstva vidim v dialogu med LZS in Ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo ter Zavodom za gozdove oziroma državo nasploh. Le dogovorno lahko obdržimo vse dobro, kar smo sto let ustvarjali skupaj. To je dolga tradicija, vključuje tudi šege, navade in običaje, to je del naše kulturne dediščine. Če želimo vse to obdržati oziroma ohraniti, moramo v korak s časom! Nujno je torej dogovarjanje in sodelovanje med Lovsko zvezo Slovenije, kmetijskim ministrstvom oziroma ministrom Iztokom Jarcem, po potrebi pa tudi Ministrstvom za okolje in prostor. Vesel sem, da ima minister Iztok Jarc pozitiven odnos do preteklosti lovske organizacije, da razume njeno vlogo in da je, kot mi povedo, tudi dober sogovornik z Lovsko zvezo Slovenije. Tudi z MOP je podobno.

Ste letos bili na lovu? Se še kaj ukvarjate s kinologijo?

Z veseljem moram povedati, da sem bil letos že kar nekajkrat na lovu, prvič po 17 letih malo več tudi v gosteh, pri mojih dragih lovskih prijateljih. Imam lepe spomine, poln sem prijetnih doživetij iz narave, ki mi je vedno pri srcu in mi daje nov navdih za ustvarjalno delovanje. Doživel sem veliko prijetnih scen, še zlasti v prsku srnjadi, ko sem z lovskimi prijatelji izzival srnjake s piščalko. Jutro v naravi je nekaj prečudovitega in lovski klepet v lovskem domu mi prav tako veliko pomeni, še zlasti med dobrimi prijatelji, ko si sproščen in vesel. S kinologijo se z velikim veseljem ukvarjam še naprej; pravi lovec po duši in lovsko-etičnih dejanjih mora imeti lovskega psa, če mu le dovoljujejo razmere. Jaz imam kar dva, špringer španjela, res čudovitega »Dolenjčka«, polnega kondicije in volje do dela, in nekoliko starejšo kratkodlako jazbečarko, ki je bila, ko je bila v mlajših letih, pravo veselje, hrabra in zvesta spremljevalka. Brez psov preprosto ne morem biti; veliko mi pomenijo, tako kot mi veliko pomenijo tudi iskreni lovski tovariši in prijatelji, s katerimi v okviru možnosti zelo rad rečem kakšno lovsko.

*S Francem Kanglerjem
sem se pogovarjal – Marijan Toš.*

Tudi posvetovanje na letošnjem Kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni je bilo posvečeno razpravi o lovstvu. Na fotografiji (od leve): Bogdan Mahne, Iztok Jarc, Franc Kangler, mag. Emilijan Trafela, Martin Krajnc in Peter Vrisk.

Zdajšnja kakovost jelenjadi v Sloveniji

V prispevku predstavljamo zdajšnjo kakovost jelenjadi v Sloveniji. Za merilo kakovosti smo uporabili podatke telesnih mas in mas rogovja uplenjene jelenjadi v obdobju 2000–2004. V prejšnjih mojih prispevkih so naše ugotovitve temeljile na primerjavi najmočnejših uplenjenih jelenov med posameznimi obdobji, v tem prispevku, ki je tretji po vrsti na to temo, pa smo primerjave pripravili na temelju srednjih vrednosti proučevanih značilnosti. Rezultate raziskave predstavljamo po lovskoupravljaljskih območjih (LUO). V Gorenjskem LUO smo primerjave pripravili ločeno za: jelenjad na Jelovici z obrobjem, jelenjad v vzhodnih Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah ter jelenjad v zahodnih Karavankah.

Ugotavljamo, da se zdajšnja razvitost (kakovost) jelenjadi zelo razlikuje med posameznimi območji v Sloveniji. Medtem ko sta dinamiki večanja telesnih mas in mas rogovja zelo podobni, pa nastajajo velike razlike v njihovih srednjih vrednostih. Primerjava telesnih mas različnih starostnih razredov med lovskoupravljaljskimi območji z najnižjimi in najvišjimi vrednostmi pokaže razlike do 40 %. Podobne ugotovitve veljajo tudi za moč rogovja, kjer ponekod razlike presega 70 %. Z boljšo kakovostjo se ponaša panonska jelenjad pred jelenjadjo visokega krasa in jelenjadjo alpskega dela Slovenije. V alpskem delu je kakovost jelenjadi na Pohorju boljša kot v Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah.

Razlike v razvitosti jelenjadi med posameznimi območji in časovnimi obdobji niso nenavadne. Številni avtorji, ki proučujejo jelenjad, navajajo, da se velikost jelenjadi, njena telesna masa in druge telesne značilnosti spreminjajo v prostoru in času. Clutton Brock/Albon (1983), npr., za jelene v poznem poletju na Škotskem, kjer je jelenjad slabše razvita – v primerjavi z jelenjadjo v srednji ali vzhodni Evropi, – navajata, da njihove telesne mase med različnimi območji variirajo od 76 do 111 kg. Telesna masa živali se namreč spreminja v odvisnosti od starosti, meseca uplenitve pa tudi od območja, v katerem jelenjad živi (geografska rasa) (Clutton Brock/Albon, 1983). To je povezano s podnebnimi značilnostmi, prehransko in bivalno zmogljivostjo okolja ter z gostoto jelenjadi v primerjavi z nosilno zmogljivostjo okolja. Med posameznimi leti ali obdobji so tudi razlike v okviru iste populacije odvisne od razmerja med gostoto jelenjadi in nosilnih zmogljivosti okolja ter od podnebne spremenljivosti.

Telesna masa in starost

Tako kot druge telesne značilnosti se tudi telesna masa jelenjadi zelo spreminja s starostjo. Od mladih živali do odraslih se večja, z nadaljnjo starostjo se začne zmanjševati. Tudi razlike v telesni masi med samci in samicami so največje v razredu odraslih živali. Telesne mase najbolj priraščajo v prvem letu življenja, kar znaša blizu 50 % (48,9 %), v drugem letu 13,3 %, v tretjem 14,6 %, v četrtem 7,3 %, v petem 8,3 %, v šestem 3,6 %, v sedmem letu 2,0 %, nato pa se letni prirastek zmanjša pod 2 %. Navedeni podatki veljajo za jelenjad z območja Harza v Nemčiji (Raesfeld, 1964). Hafner ugotavlja, da so v Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah telesne mase (prilagojene srednje vrednosti – prilagoditev glede na mesec uplenitve) enoletnih jelenov za 49 % večje kot telesne mase telet, dveletnih jelenov za 35 % večje kot enoletnih, triletnih za 23 % večje kot dveletnih, štiriletnih za 13 % večje kot triletnih; nato pa so bile razlike manjše. Pri samicah oz. košutah so junice za 48 % težje kot teleta, dveletne košute za 25 % težje od junic, triletna za 6 % težje kot dveletne in štiriletna košute za 3 % težje kot triletna. Tudi Tucak (1997) za jelenjad v Baranji navaja, da je največja stopnja rasti značilna v prvih dveh letih življenja, po tretjem letu pa se manjša kontinuirano do šestega leta starosti, ko se rast ustavi. Hafner (2004) je ob primerjavi jelenjadi iz vzhodnih Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp ter jelenjadi na Jelovici ugotovil, da v obeh populacijah jeleni dosežejo vrh (kulminacijo) telesne mase pri 8 letih, košute pa v Karavankah pri 9 letih in na Jelovici pri 8 letih starosti. Tucak (1997) za jelenjad v Baranji navaja, da je razvoj jelenov na višku med 7. in 8. letom starosti, razvoj košut pa med 5. in 6. letom.

Dinamika rasti telesnih mas glede na starost je pri jelenjadi v Sloveniji v različnih LUO zelo podobna. Pri večini dosežejo telesne mase jelenov vrh med 7. in 9. letom, telesna masa košut pa med 5. in 8. letom starosti. Krivulje rasti po posameznih območjih so za samce (jeleni) razvidne v **grafikonu 1**, za samice (košute) pa v **grafikonu 2**. V razredu 10-letnih so upoštevane vse živali, stare 10 let in več.

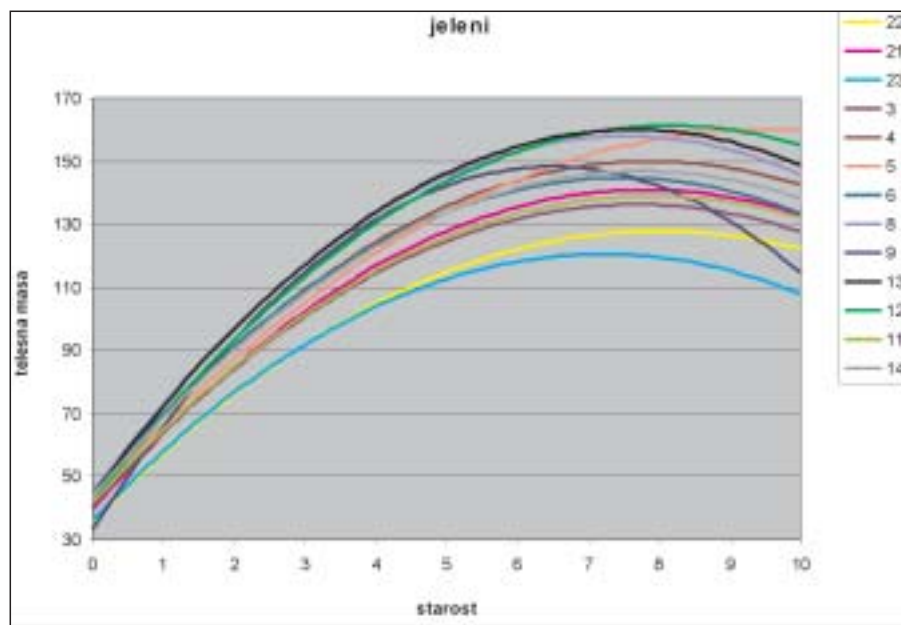
Srednje vrednosti telesnih mas

V nasprotju z dinamiko rasti pa se zelo razlikujejo srednje vrednosti telesnih mas med posameznimi območji v Sloveniji. Medtem ko pri odstreljenih teletih moškega spola (jelenčkih) v nekaterih LUO znašajo okoli 35 kg, v drugih dosega 46 kg. V nekaterih območjih

srednje vrednosti telesnih mas jelenov v obdobju, ko dosežejo vrh, ne dosegajo 130 kg, v drugih pa se približujejo 160 kg. Pri teletih ženskega spola (košuticah) so v razponu od 33 kg pa do 45 kg, pri košutah pa v obdobju doseganja vrha med območji ugotavljamo razpon od 78 kg do 93 kg. Primerjave so razvidne iz **grafikonov 1 in 2**.

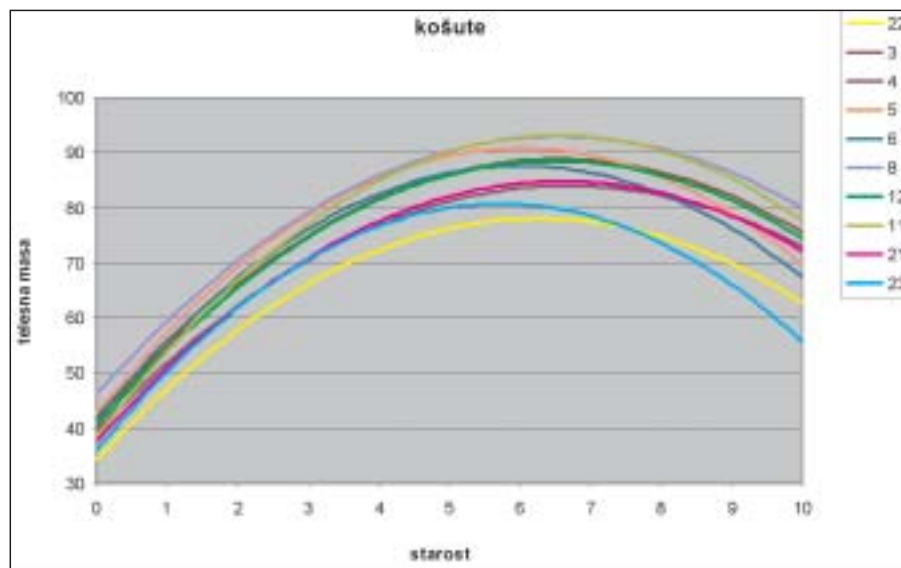
Že iz navedenih primerov je razvidno, da se v Sloveniji jelenjad precej razlikuje glede na razvitost. Ker se med letom telesna masa spreminja tudi glede na fiziološko stanje živali in letne periodične spremembe v okolju, lahko nastanejo razlike med območji tudi zaradi razlik v času uplenitve posameznih živa-

li. V **preglednici 1** so prikazane srednje vrednosti prilagojenih telesnih mas za večino LUO. Prilagoditev je bila pripravljena glede na mesec uplenitve, pri starostnih razredih tudi glede na starost. Zaradi pomanjkanja podatkov o datumu uplenitve pri štirih LUO so zanje v spodnjem delu preglednice navedene srednje vrednosti neprilagojenih telesnih mas jelenjadi. Uplenjena jelenjad dosega največje telesne mase v Pomurskem, Notranjskem, Posavskem, Primorskem in Zahodnovisokokraškem LUO. Pri nekaterih starostnih razredih so opazne visoke vrednosti tudi v Zasavskem, Gorenjskem (Jelovica) in Novomeškem LUO. Najmanjše mase dosega v vzhodnih Ka-

Grafikon 1: Telesna masa jelenov glede na starost po lovskoupravljaljskih območjih

Lovskoupravljaljska območja (LUO): 21 – Gorenjsko (Jelovica), 22 – Gorenjsko (vzhodne Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe), 23 – Gorenjsko (zahodne Karavanke), 3 – Kočevsko-Belokranjsko, 4 – Notranjsko, 5 – Primorsko, 6 – Pohorsko, 8 – Pomursko, 9 – Savinjsko-Kozjansko, 11 – Triglavsko, 12 – Zahodnovisokokraško, 13 – Zasavsko, 14 – Kamniško-Savinjsko.

Grafikon 2: Telesna masa košut glede na starost po lovskoupravljaljskih območjih

Lovskoupravljaljska območja: 21 – Gorenjsko (Jelovica), 22 – Gorenjsko (vzhodne Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe), 23 – Gorenjsko (zahodne Karavanke), 3 – Kočevsko-Belokranjsko, 4 – Notranjsko, 5 – Primorsko, 6 – Pohorsko, 8 – Pomursko, 11 – Triglavsko, 12 – Zahodnovisokokraško.

Telesne mase uplenjene jelenjadi po lovskoupravljaljskih območjih v obdobju 2000–2004

LUO	Teleta		1-letni		2- do 4-letni		5- do 9-letni		10+-letni	
	J	K	J	K	J	K	J	K	J	K
21	39,2	36,1	60,7	53,8	105,2	69,0	128,4	73,0	139,9	74,4
22	35,0	32,7	53,9	47,2	93,5	63,6	113,4	68,5	127,0	64,5
23	35,6	35,0	54,7	49,4	94,6	68,6	115,4	71,1	120,6	60,2
3	40,8	37,8	63,8	57,2	105,6	71,4	128,9	76,4	132,3	75,9
4	43,9	40,7	69,4	60,6	113,4	73,5	138,2	77,1	147,4	80,3
5	41,4	41,2	71,7	64,0	104,6	75,0	138,0	81,8	163,9	77,2
8	46,4	44,0	84,8	66,4	126,8	82,2	150,9	85,6	148,1	85,5
9	66,7	72,5	115,5	65,2						
11	40,5	37,3	67,7	56,2	102,1	68,0	126,6	81,9	134,3	82,0
12	43,2	40,0	66,5	54,7	106,8	70,2	151,9	78,3	155,6	80,0
14	43,9	39,9	66,8	58,8	102,1	75,8	143,5	73,9		
1	43,1	44,0	73,5	65,2	116,6	77,8	140,2			
6	41,4	39,6	71,7	58,2	105,0	73,0	133,8	81,6	140,9	77,3
7	44,0	43,9	64,3	121,6	83,7	143,6				
13	42,7	37,9	74,2	62,8	120,2	78,9	148,0			

Legenda: J – jelenčki, jeleni; K – košutice, košute; lovskoupravljaljska območja (LUO): 1 – Novomeško, 21 – Gorenjsko (Jelovica), 22– Gorenjsko (vzhodne Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe), 23 – Gorenjsko (zahodne Karavanke), 3 – Kočevsko-Belokranjsko, 4 – Notranjsko, 5 – Primorsko, 6 – Pohorsko, 7 – Posavsko, 8 – Pomursko, 9 – Savinjsko-Kozjansko, 11 – Triglavsko, 12 – Zahodnovisokokraško, 13 – Zasavsko, 14 – Kamniško-Savinjsko, 15 – Ptujsko-Ormoško.

ravankah in Kamniško-Savinjskih Alpah in v zahodnih Karavankah na Gorenjskem. Med območji so lahko zelo velike razlike. Če primerjamo srednje vrednosti med različnimi območji in jih primerjamo s tistimi, kjer so srednje vrednosti najmanjše, lahko pri teletih ugotovimo razlike do 36 %, pri enoletni jelenjadi do 39 %, 2- do 4-letni jelenjadi do 30 %, 5- do 9-letni do 38 % in pri starejši jelenjadi do 41 %.

Moč rogovja jelenov

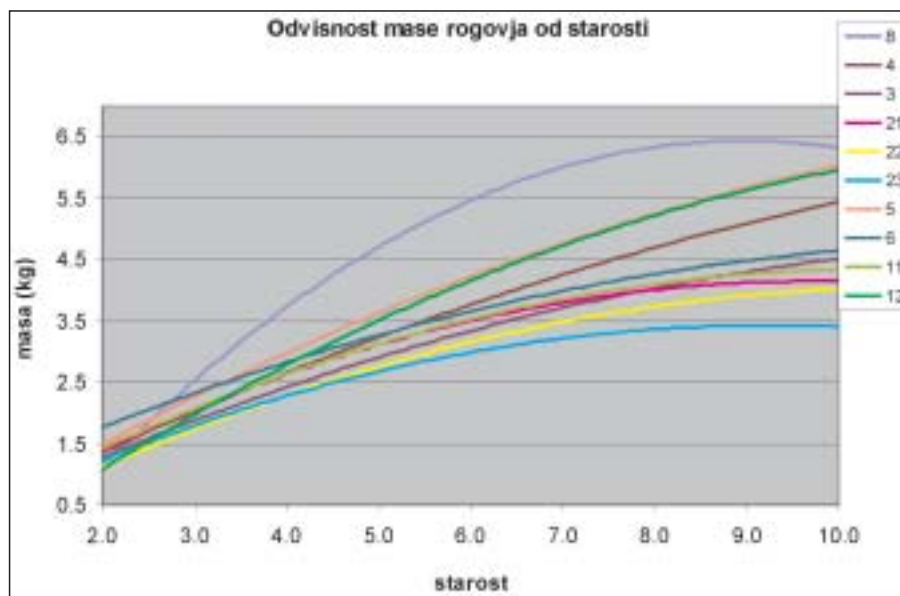
Pri navadnem jeleni se tako kot telesna masa tudi moč (velikost) in oblika rogovja razlikujeta med geografskimi širinami in dolžinami ter habitatami. Moč rogovja najpogosteje izražamo z njegovo maso, ki se veča s telesno maso sicer alometrično, odvisna pa je tudi od značilnosti geografske rase. Tudi masa rogovja se spreminja s starostjo živali. Pri jelenjadi vzhodnih Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp ter na Jelovici z obrobjem Hafner (2004) ugotavlja doseganje največje mase rogovja jelenov pri starosti 11 let. Pri kateri starosti se začne masa rogovja manjšati, ni bilo mogoče zanesljivo ugotoviti, vendar nekaj posameznih uplenjenih jelenov različnih starosti nad 10 let kaže na zadrževanje znatne mase rogovja (več kot 3,4 kg) vse do 15. leta starosti. Tudi Adamič/Kotar (1983) za notranjsko jelenjad ne ugotavlja vrha večanja mase rogovja pred 12. letom starosti, Štrumbelj/Kotar (1974) pa za kočevsko območje navajata vrh mase rogovja pri 10 do 11 letih. Na območju Jelovice so bile prilagojene srednje vrednosti mase rogovja največje pri jelenih starostnega razreda

10+, ki so dosegali tudi največje telesne mase (137,4 kg), in so v povprečju znašale 4,57 kg. Štrumbelj/Kotar (1974) za območje Kočevske navajata pri jelenih v starosti 7 in več let s srednjo telesno maso 154 kg in povprečno maso rogovja 5,27 kg. Za primerjavo navajamo, da Raesfeld/Reulecke (1991) glede na analize odpadlega rogovja za populacijo jelenjadi v Harzu ugotavljata največje mase rogovja med 9. in 14. letom starosti. Brewczynski (2002) v Karpatih ugotavlja največje mase rogovja (5,5 do 6 kg) v starosti med 10. in 11. letom, nato pa se masa bistveno skoraj ne

zmanjša do 14. leta. Azorit s sod. (2002) za špansko podvrsto navadnega jelena (*Cervus elaphus hispanicus*) navaja, da ima najmočnejše rogovje v starosti najmanj 7 let. Drechsler (1998) navaja za območje Harza, da med 45 jeleni, stari od 9 do 18 let, ni odkril pomembnejših sprememb v masi rogovja vse do 16. leta starosti. Na območjih z veliko gostoto jelenjadi in zadostnim odstrelom tudi starejših jelenov smo za obdobje 2000 do 2004 poskušali ugotoviti, pri kateri starosti masa rogovja dosega svoj vrh. Tako v Kočevsko-Belokranjskem območju ugotavljamo doseganje vrha

Foto: E. Mihevc – Diana

Odkvisnost mase rogovja od starosti po lovskoupravljaljskih območjih (LUO)

Legenda: Lovskoupravljaljska območja (LUO): 21 – Gorenjsko (Jelovica), 22 – Gorenjsko (vzhodne Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe), 23 – Gorenjsko (zahodne Karavanke), 3 – Kočevsko-Belokranjsko, 4 – Notranjsko, 5 – Primorsko, 6 – Pohorsko, 8 – Pomursko, 11 – Triglavsko, 12 – Zahodnovisokokraško.

pri 12 letih starosti. Jeleni, stari 16 let, imajo še podobno maso rogovja kot jeleni pri starosti 8 let. V Notranjskem LUO ugotavljamo doseganje vrha po 13 letu starosti, v Gorenjskem pa pri 11 letih.

Razlike in spremembe v moči rogovja

Številni avtorji, ki so proučevali značilnosti rogovja evropske jelenjadi, ugotavljajo velike razlike med populacijami tudi pri moči (masi) in drugih značilnostih rogovja. V Sloveniji Hafner (2004) ob primerjavi moči rogovja med jelenjadjo v Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah ter na Jelovici ugotavlja, da je bila med populacijama ob izločitvi vpliva starosti in telesne mase jelenov zelo podobna masa rogovja. Ob upoštevanju vpliva telesne mase pa so bile potrjene tudi razlike v masah rogovja med populacijama. Jeleni na Jelovici so imeli večjo maso rogovja, pa tudi večje telesne mase. Ugotovljene razlike med populacijama so bile precejšnje, in sicer v razredu 2- do 10-letnih jelenov za 20 %, v razredu 6- do 10-letnih pa za 15 %. Ker je masa rogovja v tesni odkvisnosti od starosti jelena in njegove telesne mase, se s spreminjanjem teh znakov v populaciji lahko spreminja tudi časovno. Hafner (2004) pri jelenjadi na Jelovici in v Karavankah ter Kamniško-Savinjskih Alpah za obdobje 1998–2002 ni odkril, da bi se spreminjala, kar pomeni, da v proučevanem obdobju pri gospodarjenju z jelenjadjo nismo vplivali na spremembe mas rogovja v okviru posameznih populacij. Podobno ugotavljajo tudi Štrumbelj/Kotar (1974) za jelene na Kočev-

skem v obdobju 1965–1972 in Adamič/Kotar (1983) za jelene na Snežniku. Adamič/Kotar (1983) tudi navajata, da je na večje mase rogovja mogoče vplivati le z ukrepi, ki povečujejo telesno maso jelenov, to pa sta starost in telesna masa. Odkvisnost mase rogovja od telesne mase in starosti navajata tudi Štrumbelj/Kotar (1974) pri jelenih na Kočevskem, ugotavljata pa tudi odkvisnost dolžine rogovja jelenov od telesne mase in starosti. Hafner (2004), npr., ugotavlja, da je bila ta odkvisnost pojasnjena pri vseh jelenih, starejših od 1 leta, v Karavankah 72 %, na Jelovici pa 81 % variabilnosti. To pomeni, da na maso rogovja poleg starosti in telesne mase vplivajo tudi drugi, pri analizi neupoštevani dejavniki. Podobno stopnjo pojasnjene variabilnosti ugotavljajo tudi Polanc (2001) za del populacije v Karavankah, Adamič/Kotar (1983) in Štrumbelj/Kotar (1974). Brewzynski (2002) navaja tesno odkvisnost mase rogovja od starosti, telesne mase in oblike rogovja. Ugotavlja tudi, da je masa rogovja najprej v korelaciji s starostjo, nato s telesno maso in nazadnje z obliko rogovja. Scribner s sod. (1989), npr., pri belorepem jelenu ugotavlja, da vsi proučevani znaki rogovja kažejo tesno odkvisnost od telesne mase. Starost pa je bila visoko značilna sestavina razlik (variance) za vse 4 proučevane značilnosti rogovja.

Primerjavo moči rogovja, izražene z njegovo maso in njeno odkvisnost od starosti, smo pripravili tudi za uplenjene jelene v LUO. Gibanje mase rogovja glede na starost je pri jelenih v Sloveniji zelo podobno, nekoliko odstopa le v Pomurskem LUO. Podobno kot pri telesnih masah pa so med območji velike razlike

opazne pri srednjih vrednostih. Uplenjeni jeleni dosegajo največje srednje vrednosti mas rogovja v Pomurskem, Primorskem, Zahodnovisokokraškem in Notranjskem LUO. Podobno kot telesne mase so tudi mase rogovja najmanjše na Gorenjskem, v zahodnih Karavankah ter v vzhodnih Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah. Srednje vrednosti mase rogovja jelenjadi na Jelovici so podobne kot v drugih, predvsem visokokraških območjih Slovenije. Razlike v posameznih starostnih razredih med območji z najnižjimi in najvišjimi vrednostmi ponekod presegajo 40 %. Najbolj izstopajo mase rogovja jelenov iz Pomurskega LUO, kjer so v nekaterih starostnih razredih srednje vrednosti za več kot 70 % višje kot v območjih z najnižjimi vrednostmi. Vzrok je verjetno v močnejšem rogovju panonskega tipa jelenjadi, ki v tem območju sega tudi v Slovenijo.

Miran Hafner,
spec. univ. dipl. inž. gozd.
Miran.Hafner@zgs.gov.si

Viri:

- Adamič, M., Kotar M. 1983. Analiza gibanja telesne teže rogovja pri jelenjadi in srnjadi v lovišču Jelen – Snežnik v letih 1976–1980. Zbornik gozdarstva in lesarstva 22. Ljubljana, s. 5–78.
- Azorit, C., Analla, M., Carrasco, R., Muñoz-Cobo, J., 2002. Influence of age and environment on antler traits in Spanish red deer (*Cervus elaphus hispanicus*). European Journal of Wildlife Research. 48, 3, 137–144.
- Brewzynski, P., 2002. Body weight and antler quality of the red deer *Cervus elaphus* L. in the game breeding centres in the Regional Directorate of State Forests in Krosno (Carpathians). http://www.ibles.waw.pl/sylvan/summary/2002_07.html
- Clutton-Brock, T.H., Albon, S.D., 1983. Climatic variation and body weight of red deer. J. Wildl. Manage. 47, 1197–1201.
- Drechsler, H., 1998. Sterbealter und Todesursachen alter Rothirsche (*Cervus elaphus* L.) im Harz. European Journal of Wildlife Research. 44, 2, 94–97.
- Hafner, M. 2004. Morfološki kazalci rasti in razvoja navadnega jelena (*Cervus elaphus* L.) v dveh različnih območjih v Sloveniji. Gozdarski vestnik 62, 5–6, 243–260.
- Polanc, J., 2001. Karavanška jelenjad in proučevanje njenega širjenja, diplomatska naloga, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 85 s.
- Raesfeld, F., Reulecke K. 1991. Jelenjad I. Biologija in gojitev. – (prevod Blaž Krže). Ljubljana, Lovska zveza Slovenije, 245 s.
- Raesfeld, F., 1964. Das Rothwild. Paul Parey, Hamburg und Berlin. 389 s.
- Scribner, K. T., Smith, M. H., Johns, P. E., 1989. Environmental and genetic components of antler growth in white-tailed deer. J. Mamm., 70 (2):284–291.
- Štrumbelj, C., Kotar, M. 1974. Prispevek k spoznavanju morfologije jelenjadi (*Cervus elaphus* L.) na visokem krasu v Sloveniji. Zbornik Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, veterinarstvo, 11, s. 69–90.
- Tucak, Z., 1997. Morphometrische Eigenschaften der Rothirsche (*Cervus elaphus* L.) aus dem Donaugebiet in Baranja. European Journal of Wildlife Research. 43, 3, 141–153.

Srnjad in lisice

*Razen medveda, volka in risa, ki živijo v nekaterih predelih Slovenije, med pomembnejše in skoraj povsod prisotne zveri ali plenilce sodi lisica. Njen vpliv ni omejen zgolj na malo divjad, pač pa tudi na srnjad. Še več, nekatere novejša raziskave so potrdile, da lisica sodi celo med najpomembnejše plenilce srnjih mladičev. Na tem področju so nedvomno zanimivi prispevki dr. **Johna Linnella**, tudi soavtorja knjige *The European Roe Deer - The Biology of Success* (Evropska srnjad – biologija uspeha). Knjiga povzema ugotovitve 18-letnega raziskovalnega dela o srnjadi.*

V zadnjih 15-letih se je poznavanje in razumevanje populacijske dinamike srnjadi izrazito dopolnilo, kar je pomembno, saj srnjad sodi ne le med najpomembnejše, pač pa tudi med dobro, čeprav še vedno ne povsem, proučeno vrsto iz družine jelenov (Cervidae).

Razmnoževanje srnjadi je edinstven fiziološki proces s svojstvenim uvodom in prskom ter počivanjem oplojenih jajčec. Nekaj je nedvomno res: stvar je edinstvena in deluje. Večina odraslih srn je oplojena vsako leto, nosijo, donosijo in poležejo. Pri srnjadi stopnja prirastka vsako leto le malo odstopa. Ko pa se jeseni začnemo bolj zavzeto ukvarjati s srnjadjo, ugotovimo, da je splošno število mladičev v različnih predelih bistveno različno. Z drugimi besedami: v različnih loviščih je lahko dokaj različno število do jeseni preživelih mladičev. Le kam so se izgubili manjkajoči mladiči?

Natančne raziskave o smrtnosti mla-

dičev v njihovem prvem polletju so bile mogoče šele v zadnjih dveh desetletjih. To so omogočile raztegljive, z živaljo rastoče ovratnice z miniaturnimi oddajniki. Izdelane so bile tako, da so jih lahko namestili že mladičem, starim vsega dva tedna. Nekaj tednov pozneje so jih zamenjali z malo večjo ovratnico z oddajnikom, ki je deloval kakšno leto. Prednost te metode je na dlani: z njeno pomočjo lahko natančno spremljamo mladiča in njegovo življenjsko usodo. Zaradi nevarnosti, da po takem označevanju srna ne bi sprejela mladičev, so raziskovalci uporabljali rokavice za enkratno uporabo, zlasti še takrat, ko so markirali do dva tedna stare mladiče, ki so jih našli na ležišču. Nikoli jih niso poskušali ujeti, ko so se že gibali z materjo.

Srečna okoliščina je bila tudi, da so v skandinavskih državah raziskovalnim združenjem za raziskave o srnjadi namenjali sredstva za dolgoročne raziska-

ve o srnjadi v različnih ekoloških razmerah.

Na Norveškem, npr., so take raziskave v štirih različnih habitatih potekale v letih 1991 in 2004, na Švedskem pa v dveh različnih predelih v letih 1986 in 2003. V tem obdobju je bilo z oddajniki opremljenih skupno 850 (!) mladičev. Rezultati tega velikega podviga so spremenili tudi nekatera dotedanja vedenja (prepričanja) o srnjadi.

Prvi od norveških raziskovalnih modelov je pravi raj za srnjad. To je otok Storfosna pred srednjenorveško obalo z idealno mešanico gozdov in travnikov, milim obmorskim podnebjem in brez kakršnih koli plenilcev; tudi brez lisic. Od 300 na otoku živčih in z oddajniki opremljenih mladičev jih prvega poletja ni preživela petina. Taka, za prosto naravo izjemno skromna smrtnost, je bila predvsem posledica podhladitve. Manjši del izgub je nastal zaradi lakote (izguba srne - matere) ter nesreč, kot so utopitev, padci in povoz.

V naslednjem raziskovalnem lovišču so bile ugotovitve bolj dramatične. Od 40 označenih mladičev jih je prva dva meseca preživela le polovica, preostali pa so bili lisičji plen.

Tretji raziskovalni objekti so bili v divjini gozdov v jugovzhodni Norveški. To je pokrajina sklenjenih smrekovoborovih kultur, z mrzlo in snegom bogato zimo ter polno zasedbo volka, risa in lisice. Gledano z očmi srnjadi je to izjemno naporen habitat. V takem negotoljubnem predelu so z oddajniki opre-

mili 60 mladičev, od katerih jih je, na veliko presenečenje raziskovalcev, prve tri mesece preživelo kar štiri petine, petina manj srečnih pa je bila večinoma lisičji plen.

Raziskovalci so nestrpnost spremljali tudi rezultate raziskav v lovišču vzhodno od norveškega glavnega mesta Oslo. Tamkajšnje območje je mozaično razgibano, s kmetijskimi in gozdnimi površinami in z razmeroma mlo zimo, vključno s prisotnostjo risa in lisice ter priložnostno tudi volka. Tam so markirali in z oddajniki opremili natančno 100 mladičev. 40 od njih ni preživelo prvih treh mesecev, od katerih sta bili natančno dve tretjini lisičji plen.

Med švedskimi raziskavami o srnjadi je eden od raziskovalnih projektov potekal v predelih, podobnih tistim vzhodno od Osla, kjer je mešanica njiv, travnikov in gozdov. Polovica markiranih mladičev ni preživela prvih dveh mesecev in okrog 85 % od njih so bili lisičji plen. Švedske ugotovitve so potrdile tudi, da so nihanja izgub mladičev v sorazmerju z lokalno številčnostjo oziroma gostoto lisic.

In kaj je mogoče sklepati iz doslej navedenih ugotovitev? **Povsem jasno je, da je glavni plenilec srnjih mladičev lisica.** Stalna prisotnost lisic je glavni vzrok za zgodnjo smrt majhnih, komaj

poleženih mladičev. Tudi brez prisotnosti drugih plenilcev **lisice lahko uplenijo od desetine do polovice poleženih mladičev.**

Razmere v kulturni krajini ustrezajo srnjadi in lisici. Ugotovitve raziskav so potrdile skoraj največji delež izgub mladičev zaradi lisic prav v takih razmerah. Poleg tega so rezultati postregli z zanimivimi vzorci različnega plenilskega vedenja lisic. **Povsem zanesljivo je, da srnji mladiči niso glavni plen oziroma da lisice niso odvisne zgolj od srnjih mladičev. Srnji mladiči so zanjo na voljo le malo časa, pa tudi sicer za lisico ni preprosto najti mladičev, saj so izjemno varovalne barve in sprva tudi povsem brez vonja.** Ne nazadnje mora lisica upoštevati tudi borbenost srne, ki brani mladiče.

V vsakem primeru je mogoče na osnovi raziskav sklepati naslednje:

Ob veliki številčnosti srnjadi, kar pomeni tudi veliko poleženih mladičev, so izgube med mladiči, tako zgodaj, kot je čas srednjega termina poleganja, največje. To je povsem skladno s trditvijo, da lisica zamenja plen (ang.: *prey switching*), kar pomeni, da se v ugodnem trenutku od vsakodnevnega plenjenja malih glodavcev preusmeri na srnje mladiče. To se ji splača, če le ni preveč naporno. V predelih z manjšo številčnostjo srnjadi

in manj mladiči je delež preživelih razmeroma večji. V takih razmerah se lisica preusmeri od glodavcev k srnjim mladičem šele ob vrhuncu poleganja. Zdi se, da je lisica v odvisnosti od števila mladičev srnjadi lahko specialist ali pa tudi generalist.

Povzetek ugotovitev in sklepov:

- V dobrih habitatih je stopnja preživetja mladičev srnjadi do starosti 3 mesecev manjša. To ni presenetljivo, saj je v takih habitatih ponavadi velika tudi številčnost lisic, ki uplenijo razmeroma veliko mladičev.
- V slabih habitatih je stopnja preživetja mladičev srnjadi večja. Tudi zato, ker so tam slabše razmere za lisice. Manj lisic lahko izsledijo manj mladičev, lisice se bolj posvetijo lovu malih glodavcev, mladičem srnjadi pa le ob vrhuncu poleganja. Tako je zgodaj poleženim mladičem zagotovljena večja možnost preživetja.
- Izjema je otok Storfosna, kjer je prirastek večji tudi zaradi popolne odsotnosti lisic. V prosti naravi takih razmer skorajda ni, delež izgub mladičev na otoku povzročijo drugi vplivi.
- Nikakršnega dvoma ni, da je vpliv lisic na prirastek srnjadi dejavnik, ki ga moramo upoštevati pri načrtovanju in gospodarjenju. O tem, ali lahko skandinavske izkušnje preprosto prenašamo v srednjeevropski prostor, pa so mnenja precej deljena. Raziskave na Danskem, da so ob lisičinah ostanki srnjih mladičev, ki so poginili zaradi drugih razlogov, so prepričljive. Taka ugotovitev nedvomno velja tudi za naše razmere.
- V severnih predelih Apeninskega polotoka, v Italiji, so ugotovili podobne ugotovitve kot v Skandinaviji, vendar do dokončnih ugotovitev manjkajo še dodatna markiranja in poglobljene raziskave.
- Da lisica upleni mladiča srnjadi, je za ljubitelja živali grozljiv dogodek, za gojitelja srnjadi pa nekoristna izguba. Vendar pa ne taki ne podobni dogodki niso razlog za odstrel vodeče oziroma doječe lisice, česar se mora zavedati in ob tem ustrezno ravnati vsak lovsko pravičen lovec. Ekologi in ozaveščeni lovci pa na tak dogodek gledajo kot na enega redkih, še ohranjenih naravnih procesov. Velika uspešnost plenjenja mladičev je spremljajoč naraven dogodek v kulturni krajini. Ob tem ne smemo prezreti pojma »naravna krajina« in tega, kar je od nje še ostalo. Ne le, da moramo ohranjeno naravo zapustiti vnukom, z divjadjo jo moramo deliti tudi v naslednjih letih in desetletjih.

Blaž Krže

Foto: M. Rovžek – Diana

Stopnja umrljivosti mladičev v prvih treh življenjskih mesecih zaradi lisičjega plenjenja v skandinavskih raziskovalnih loviščih

Država	Raziskovalno območje	Kakovost habitata srnjadi	Kakovost habitata za lisice	Delež preživelih mladičev	Smrtnost mladičev	Od tega lisičji plen
Norveška	otok Storfosna	zelo dobra	brez lisic	80 %	20 %	–
Norveška	otok Joa	zelo dobra	zelo dobra	50 %	50 %	100 %
Norveška	okrožje Hedmark	zelo slaba	slaba	80 %	20 %	50 %
Norveška	Akershus	zelo dobra	zelo dobra	60 %	40 %	65 %
Švedska	Ėkenas	zelo dobra	zelo dobra	50 %	50 %	85 %

(Vir: John Linnell, 2007)

Foto: I. Ambrožič

Vzroki za izgube pri planinskem orlu

Planinski orel živi na vseh celinah severne poloble. Dandanes poznamo 6 podvrst planinskega orla. Podvrsta *Aquila chrysaetos chrysaetos*, ki živi pri nas, je največja. Ta podvrsta živi še v severnih deželah Evrope, in sicer na Škotskem, v Angliji in Skandinaviji, Karpatih, na Balkanu in v Alpah. Podvrsto najdemo še v zahodni Aziji (v Rusiji) do Altaških gora. V Severni Ameriki in Kanadi živi nekoliko manjša podvrsta od naše, *Aquila chrysaetos canadensis*. Tudi podvrsta *Aquila chrysaetos homeiri*, ki živi v južni Španiji, na Portugalskem ter v severni Afriki in v nekaterih delih Grčije ter na Srednjem vzhodu, je manjša od naše. Druge podvrste najde-

mo v Koreji in na Japonskem (*Aquila chrysaetos japonica*), v Turkmeniji, Kazahstanu in južni Kitajski živi podvrsta *Aquila chrysaetos daphanea*, vzhodno od Altaških gora in v centralni Aziji pa *Aquila chrysaetos kamtschatica*.

Po ocenah v Evropi, vključno z Balkanom in evropskim delom Rusije, trenutno živi 8.400 do 11.000 parov planinskega orla podvrste *Aquila chrysaetos chrysaetos* (Bird Life International 2004). Največ parov živi v Španiji (1300), na Norveškem (1000), Švedskem (750) in v Veliki Britaniji (422). V alpskih deželah, Švici, Franciji, Avstriji, Italiji in Sloveniji, živi okrog 1200 parov te ujede. V manjšem številu se planinski orel pojavlja še v Belorusiji

(25 do 35 parov), Nemčiji (40 do 50 parov) in na Slovaškem (90 parov).

V Sloveniji živi – po ugotovitvi ornitologa **Viktorja Luskovca** – 34 do 36 parov planinskih orlov. Gnezdiijo v goratih predelih Julijskih Alp, Karavank in Kamniško Savinjskih Alp, Vipavski dolini in Trnovskem gozdu, na Idrijsko-Cerkljanskem, na Snežniku in Kočevskem, na Pohorju in Koroškem, v Zasavju in v Slovenski Istri.

Kljub dokaj številnim gnezdom pa je malo možnosti za povečanje številčnosti te redke vrste zaradi izgub, ki nastanejo od izvalitve mladičev naprej.

Izgube pri planinskem orlu lahko razdelimo v tri kategorije:

- naravne izgube,
- izgube, ki so posledica človekovega ravnanja, t. i. antropogene izgube,
- izgube zaradi neznanih vzrokov.

K naravnim izgubam štejemo izgube zaradi: »kajnizma«, ko starejši mladič ubije mlajšega, izgube zaradi padcev mladičev iz gnezda zaradi močnega vetra med nevihtami, kot posledica udarcev strele in poškodb med lovljenjem plena. Določeno nevarnost za jajca in mlade orliče v prvih tednih življenja pomenijo tudi kune in druge roparice, npr. velika uharica (*Bubo bubo*).

Poznam primer s Cerkljanskega, ko je avgusta leta 2006 zaradi močnega vetra ob nevihti orlič padel iz gnezda kakšnih 40 metrov globoko. Orlič, ki ga je po nekaj dneh našel domačin, je bil po padcu iz gnezda najbrž še živ. Najverjetneje je poginil zaradi podhladitve. (slika: I. Ambrožič, avgust 2006).

Znan mi je tudi primer, ki se je zgodil junija letos na širšem območju Škofjeloškega hribovja, kjer je orlovskemu paru uspelo vzrediti oba mladiča. Naravoslovni fotograf **Franč Jensterle**, ki je redno spremljal razvoj gnezdenja, je opazoval, kako se je pojav »kajnizma« začel tudi v navedenem primeru. Čeprav je bil drugi orlič vidno šibkejši, Jensterle preživetje obeh orličev pripisuje okoliščin, da je bila orlica nenehno na gnezdu. Mladiča je hranila in ju varovala pred vplivi slabega vremena. Enega od orličev pa je nehote obvarovala klavnega konca. Kaj nizem je časovno omejen, do starosti okrog enega meseca, kolikor časa je trajal tudi v navedenem primeru. Idila je trajala do konca junija, ko je iz gnezda na visokem drevesu ob hudi nevihti očitno padel eden od dveh mladičev.

Avgusta leta 2002 so na območju Čavna našli mladega planinskega orla, ki je bil povsem izčrpan. **Edvard Krašna** je orliča – zaradi rehabilitacije in vrnitve nazaj v naravo – odpeljal v azil za prstoživeče živali v ljubljanskem

živalskem vrtu. Orlič je preživel, vendar ga niso vrnil v naravo.

Med izgubami, ki jih povzroči človek, so po podatkih številnih avtorjev iz Evrope pa tudi iz Severne Amerike na prvem mestu (do 50 %) kraje jajc in mladičev iz gnezda. 25 % t. i. antropogenih izgub je posledica človekovih posegov v okolje blizu gnezdišča planinskega orla. Najpogostejši vzrok za propad mladičev ali neizvaljena jajca pa je opravljanje gozdnih ali drugih kmetijskih del blizu gnezda.

Leta 2003 je propadlo orlovsko leglo v Vipavski dolini. Obe neizvaljeni jajci so pregledali na Inštitutu za perutnino Veterinarske fakultete. Dr. **Olga Zorman Rojs** je ugotovila, da sta bili obe jajci oplojeni, vendar sta zarodka zamrla že v prvih dneh valjenja. Gnezdišče planinskega orla je pogosto pod udarom jadrlnih padalcev ter drugih »ljubiteljev, ki hočejo orla videti od blizu«.

30 % gnezdenj propade zaradi nemira v okolici gnezda: zaradi nestrokovnega opazovanja, turizma in raznih športnih aktivnosti (padalstvo, plezanje, pohodništvo). Znan je

primer propada gnezdenja planinskega orla v soteski na Cerkljanskem, ker se je med valjenjem jajc začela turistična sezona in s tem množičen obisk bližine gnezdišča. V dveh primerih na Idrijsko-Cerkljanskem in v enem primeru na območju Julijskih Alp je orlica prenehala leči že znesena jajca zaradi sečnje v bližini gnezda.

Slovaški raziskovalci planinskega orla v visokih Tatrah in Karpatih poročajo, da je 45 % izgub posledica človekovega ravnanja in samo 25 % izgub je naravnih. Za 30 % izgub je težko najti vzrok. Za antropogene izgube

na Slovaškem pa so vzroki prikazani v **grafikonu**.

V 10-letni študiji, ki so jo izvajali na območju Allgäu v Nemčiji in Spodnji Avstriji, so spremljali gnezdenje planinskega orla. Ugotovili so, da posameznemu orlovskemu paru uspe vzrediti orliča samo vsako peto leto. Razlogi za porazno stanje so različni, vendar kot najpogostejši vzrok za izgube navajajo človekovo dejavnost. Kot vzrok navajajo tudi pomanjkanje hrane, ker lovci omejujejo število parkljaste divjadi in zajcev, in tudi vpliv intenzivnega planinarjenja in jadrlnega padalstva na območjih gnez-

da rejci drobnice in nekateri lovci (tradicionalno navezani na gamsa in rejci golobov) orle zastrupljajo in nanje streljajo. Taki primeri se dogajajo tudi v Sloveniji. Opisani je primer, ko so lovci v Baški grapi ranili planinskega orla, in primeri, ko so planinskega orla ujeli v past, ker je napadal domačo perutnino ipd.

Po mojih izkušnjah se iz znesenih jajc v 70 % izvalijo mladiči, od izvaljenih mladičev pa samo vsak tretji doživi osamosvojitve od staršev. To pomeni, da preživi dobo od izvalitve do takrat, ko prvič zleti iz gnezda, in dobo, ko zna leteti in loviti. Potem so izgube manjše. V Sloveniji so verjetno vzroki za izgube podobni kot v svetu, treba pa bi jih bilo strokovno obdelati.

Kot smo lahko spoznali, so izgube pri planinskem orlu predvsem posledica človekove dejavnosti. Ohranitev te mogočne ptice je torej v naših rokah. Naj bo dejavnost lovcev in ljubiteljev narave usmerjena v dobro planinskega orla. Veliko lahko naredimo že z ozaveščanjem ljudi, da ne bi namerno in nenamerno škodovali planinskemu orlu. S proučevanjem in spremljanjem gnezdenja moramo preprečiti nedovoljeno trgovino z jajci in mladiči. Lovci tudi pri tem lahko doprinesemo svoj delež tako, da ozavestimo tiste lovske tovariše, ki brez slabe vesti namerijo cev na to mogočno ptico, in da spremljamo pare planinskih orlov ter med gnezdenjem varujemo njihova gnezda pred nepovabljenimi gosti, »tato-vi«. Slovenija je ena redkih evropskih držav, ki ne izvaja sistematičnega monitoringa populacije planinskega orla. Zato bi bilo v prihodnosti smiselno zbrati podatke in jih obdelati. Tudi pri tej študiji je poleg ornitologov ključna vloga lovcev.

Mag. Ivan Ambrožič,
dr. vet. med.

ivan.ambrozic@gov.si

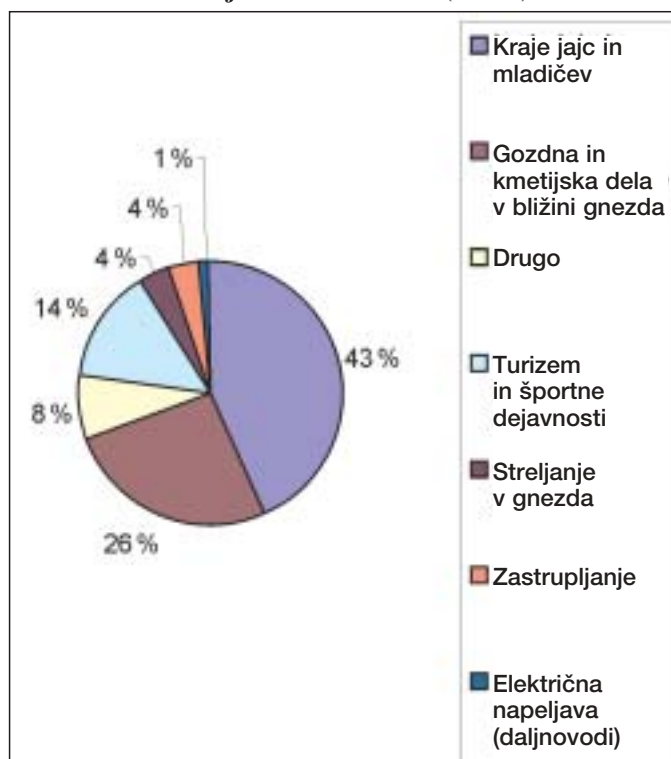
(Viri in literatura so na voljo pri avtorju članka).

Foto: I. Ambrožič

Mladič planinskega orla je leta 2006 padel z gnezda v skalni steni zaradi močnega vetra ob nevihti.

Graf: Antropogeni vzroki za izgube pri planinskem orlu na Slovaškem v obdobju od 1994 do 2003 (n = 84).

dišč. V letih študije (do leta 2002) je bil na Spodnjem Štajerskem še dovoljen lov na planinskega orla. Zaradi kršitve direktive o varstvu ptic je Evropska komisija proti Avstriji vložila tožbo.

Američani poročajo o izgubah pri planinskih orlih zaradi trčenja z letali in zaradi zaleptavanja v električno napeljavo. Zaradi svoje velikosti se orli lahko hkrati dotaknejo dveh žic visoke napetosti, kar povzroči električni stik in smrt ptice. Pri mlajših orlih so vzrok za izgube tudi zaleptavanje v druge ovire, npr. vetrne elektrarne, jeklenice na smučiščih ipd.

Pri starejših orlih je večina izgub posledica streljanja in drugih načinov lova nanje, vključno z zastrupljanjem. Ker orel pleni mladiče ovc in koz, pa tudi mladiče nekaterih vrst parkljaste divjadi in golobe, se še vedno dogaja,

Po risovem sledu ...

Spet stopam po stopinjah velikega plenilca. Že dober mesec nisem gledal teh okroglih mačjih odtisov brez krempljev. Vendar se glede na letošnjo toplo zimo niti ne morem pritoževati. Prejšnje leto sem več tednov brez uspeha po Menišiji, Logaški planoti in Krimskem hribovju iskal stopinje in sledove samice, ki smo jo opremili z ovratnico z oddajnikom, potem pa šest mesecev pozneje izgubili njen signal. Letos sem se bolj osredotočil na območje Javornikov in Snežniške planote, kjer v okviru skupine za ekologijo živali Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete dobro sodelujemo z lovskimi čuvaji in vodjo LPN Jelen - Snežnik.

Ris, ki ga sledim, je prav gotovo samec. Šapa je precej

večja kot pri samici Dini*, s katero si deli teritorij, pa tudi pogosta markiranja (označevanje z urinom) kažejo na samca, ki se zdaj že počasi pripravlja na začetek parjenja. Dokaj prepričan sem, da sem naletel na istega samca, kot sem ga za božič sledil od Dedne gore proti južnemu robu Snežniške planote. Sprva me pot vodi proti jugu in že me začenja skrbeti, da bo ponovno zavil proti odprtim travnikom na Volovji rebri, kjer bi burja verjetno kaj hitro zabrisala njegove stopinje. Pa se na srečo sled kmalu obrne na vzhod proti gorskim gozdom dinarske planote.

Zimsko sledenje risov nam

*Več o risinji Dini in njenem gibanju po Sloveniji in Hrvaški si lahko ogledate na spletni strani www.dinarris.org

omogoča, da pridemo do številnih podatkov o življenjskih navadah te največje evropske mačke, kateri namenjam precejšen del raziskav v okviru naše raziskovalne skupine. Iz sledi v snegu lahko razberemo marsikaj o gibanju, označevanju teritorija in načinu lova. Ko sledim risu, vedno tudi upam, da me bodo njegove stopinje pripeljale do ostankov plena, kar bi nam dalo pomembne podatke o starostni in spolni sestavi ter telesnem stanju živali, ki jih pleni ris.

Med vzpenjanjem proti jugovzhodu ris prispe do razčlenjenih previsnih sten, ki jih premaga v nekaj skokih, medtem ko se moram jaz kar pošteno potruditi, da jih preplezam. Ko takole zasledujem risa, dobim občutek, da

kar nalašč izbira pot prek razčlenjenega, skalnatega sveta. Kot bi hotel do zadnjega izkoristiti svojo gibčnost, ki mu jo je podarila narava.

Risova sled prek Snežniške planote. S pomočjo sledenja v snegu se lahko veliko naučimo o vedenju divjadi.

Meni, ki mu poskušam slediti s svojim človeškim telesom, pa se kar nemalokrat poveča raven adrenalina in poskoči srce, ko moram loviti ravnotežje po robu kakšnega brezna ali se spuščati po strmem žlebu v steni. Večkrat pomislim, da so tile naši Dinaridi res optimalno okolje za tega plenilca. Vendar moram priznati, da mi ni vedno povsem jasno, kaj je za risa tako privlačnega na skalnatih osamelcih, spodmolih, koliševkah in policah nad previsnimi stenami. Res je, da takšne strukture terena rad uporablja za markiranje in da bi mu lahko služile kot nekakšne oglasne deske za sporočila, ki si jih risi puščajo drug za drugega. Poleg tega izpostavljene lege dajejo risu dober pregled nad okolico, verjetno pa ima zaradi svoje okretnosti na takšnih mestih tudi prednost pri lovu na divjad (če odmislimo gamsa, seveda).

Ris se še kar vzpenja, vedno višje in višje. Prav proti najvišjemu vrhu Notranjske gre, si mislim. Naenkrat pa kakih 80 metrov pred seboj opazim premikanje. Vendar že v istem trenutku tudi velik merjasec zazna mojo prisotnost in se požene prečno po pobočju. Še preden uspe izvleči fotoaparata, izgine za grebenom. Nenavadno. Že kar nekaj časa nisem opazil nobene sledi parkljaste divjadi, zdaj pa srečam divjega prašiča. Le kaj je iskal tu gori? Ris se vzpenja naprej in spet zavije v gosto mladovje. Čeprav bi lahko izbral precej lažjo pot, se je pogosto odločil za hojo skozi mlade bukvice ali gosto smrečje, kot bi mu ugajalo, da se malo podrgne ob rastlinje. Meni pa ni prav nič všeč, ko se moram plaziti po vseh štirih za njim in si čistiti sneg, ki mi pada za vrat. Že nekaj časa postajajo stopinje vedno bolj zabrisane, vendar kmalu zatem pridem na izravnavo, kjer v smrečju opazim več ležišč. Aha, tukaj je preživel dan, potem pa se je naslednji večer odpravil naprej. Tudi stopinje so od tod naprej precej bolj sveže. Kmalu se zmrači in tudi sam se spravim k počitku.

Naslednji dan me sledi vo-dijo še kar navzgor. Saj menda ne misli iti na sam vrh Snežnika? Le kakšnih sto metrov pod gozdno mejo je prišel do sistema manjših koliševk. Opazim, da je nekaj časa prihuljen ležal pod eno izmed smrek, potem pa se s kratkimi koraki previdno približal polici v manjši steni. Od tam sledijo dolgi gamsovi skoki. Očitno se mu je ris poskušal približati z zalazom, pa ga je gams še pravočasno zagledal in se rešil s tekom po steni. Tudi ris se je spustil za njim in mu nato spet v normalni hoji še nekaj časa sledil, potem pa zapustil koliševke. Me prav zanima, ali je od kdaj prej vedel, da se tod zadržujejo gamsi in se je ravno zato povzpел sem gor? Sam bi pričakoval, da se bo pozimi raje pomaknil v nižine, kjer je več srnjadi – njegovega najljubšega plena.

Pot nadaljujem prečno po pobočju in pozneje pridem do zasnežene ceste. Nekoliko na-

Risi se radi gibljejo po skalnatem in zelo razčlenjenem površju, kakršnega v dinarskem svetu ne manjka.

prej opazim, da se je ris s ceste zapodil za poljskim zajcem. S trimetrskimi skoki se je pognal navzgor po pobočju, kamor jo je ucvril zajec. Očitno je bil plen le prehiter. Po 30 metrih gonje je moral odnehati. Vidim, da se je usedel in si privoščil počitek po utrujajočem sprintu v hrib, potem pa ponovno nadaljeval pot v hoji. Pozneje se je povzpел še na en skalnat vrh, kjer spet opazim številne stopinje gamsov. Vendar tudi tu ris ni

Ris si je za počitek izbral zakrito mesto pod smreko.

Poskus lova na gamsa je bil tokrat neuspešen.

imel sreče in počasi se je začel spuščati proti jugu v nižje ležeče predele.

Pozno popoldne me pot pripelje do globokih brezen, ki jih povezujejo soteske z več kot 30 metri visokimi stenami. Kaj vse skriva ta visoki kraški svet – še sreča, da imam tako dobrega vodnika, ki mi razkazuje vse skrite koticke. Kmalu zatem na eni izmed

poličk nad breznom odkrijem ležišče in malo naprej za robom še eno. Od tam naprej se nadaljuje čisto sveža sled. Malo me že zaskrbi, da ga ne bi splasil. Pa saj bom tudi jaz kmalu prenočil in bo imel spet eno noč prednosti.

Tretji dan me ris vodi naprej po divjih dinarskih gozdovih, tja proti Sviščakom. Tod je sledi divjadi bolj malo

Pot po risovih stopinjah me je pripeljala pod sam vrh Snežnika.

in tudi ris očitno ne išče več plena tako zavzeto kot prejšnje dni, ko se je gibal precej bolj ovinkasto in se pogosto vzpenjal na razgledne točke. Zdaj stopinje vodijo v precej bolj ravni liniji. Potem pa pod manjšo steno opazim, da je sneg precej poležan in da je ris očitno skakal sem ter tja. Sprva mi ni jasno, kaj se je dogajalo, saj ni nobenih sledi kakšnega plena, ki bi ga lahko lovil. Nato pa nižje doli opazim zgrizen rumen plastičen trak. Očitno ga je ris 'ujel' in se potem nekaj časa igral z njim ...

Nato me ris pripelje do markantnih skal, ki se dviga-

Nisem edini, ki je sledil risu. Del poti je šel za njim tudi medved, ki se je zbudil iz zimskega dremeža.

Jutranje sonce osvetli svežo sled velike mačke.

Vse foto: M. Krofel – Diana

Dlaka na odlomljeni veji kaže, da se je ris podrgnil ob njo, tako kot to počno domače mačke.

jo nad manjšo dolino. Spomnim se, da se je prav na teh skalah ustavil tudi, ko sem ga sledil prejšnji mesec. Tudi tokrat jih je na več mestih označil z urinom. Je to ena izmed tistih oglasnih desk, na katerih sporoča drugim samcem, da je teritorij že zaseden?

Popoldne se odločim, da se vrnem proti avtu, saj sem že nekaj časa brez hrane, pa tudi ena noč na toplem mi ne bo škodovala. Naslednji dan sem ob zori že spet na sledi in odločen, da končno pridem do plena. Zdaj napredujem tudi precej hitreje, saj je nahrbtnik dosti lažji brez šotora in spalne vreče.

Za risom nadaljujem pot proti vzhodu, južno od Svi-

ščakov. Nebo je brez oblaka in vsake toliko časa se mi med drevesi odpre prečudovit razgled na vrh Snežnika. Do popoldneva me ris pripelje do ozke soteske, kjer opazim številne sledi gamsov. Zatem prispem do več koliševk, kjer so stopinje še številčnejše. Okoli koliševk je tudi precej risovih sledov. Porabim kar nekaj časa, vendar plena ne najdem. Zatem opazim še ene stopinje – očitno je na risovo sled prišel medved. Kot kaže, nisem edini, ki se tu zanima za velike mačke. Medved je hodil za risom skoraj cel kilometer. Tu pa tam so ga zmedle sledi prašičev in gamsov, ki so prečkale risovo sled, vendar je vedno že po nekaj

metrih ugotovil, da je zašel in se je spet vrnil na mačji sled. Ko se je pozneje ris začel spuščati v manjšo dolino, se je medved ulegel in nekaj časa valjal po snegu, potem pa vstal in se odpravil v drugo smer proti grebenu. Tudi jaz kmalu zatem zapustim risov sled, ki vodi naprej proti hrvaški meji, saj je vmes že zašlo sonce. V mesečini gazim nazaj proti avtomobilu in razmišljam o zadnjih štirih dnevih. Čeprav sem nekoliko nejevoljen, ker nisem prišel do plena, sem risu hvaležen za čudovito pot, po kateri me je vodil in ki me je naučila marsikaj o življenju tega skrivnostnega plenilca.

Miha Krofel, univ. dipl. biol.

Da ne bi odšlo kdaj v pozabo

Ze dobro poldrugo desetletje je minilo od vznemirljivih, tragičnih in zgodovinskih dogodkov, ko se je Slovincem končno izpolnila stoletna želja, da je Republika Slovenija postala mednarodno priznana samostojna država. Zdaj je članica Združenih narodov, Evropskega sveta, NATA in Evropske unije, kateri bo prihodnje leto predsedovala. Imamo denar, ki je dober. Takrat o tem nismo niti sanjali. To je uspeh preudarnih in smelih odločitev vodstva, junaškega zdržanja pogumnih, ki so svoje življenje zastavili za idejo, ter enoglasne podpore vseh Slovencev ob zgodovinskem času političnih sprememb in novega razporejanja v Evropi. Tudi naše lovstvo ni stalo ob strani. Na takratni čas Vam želim predstaviti nekaj spominov.

Razmere v organizacijah lovstva v Jugoslaviji

Po 2. svetovni vojni smo do leta 1974 v Jugoslaviji poznali enotno zvezno lovsko zakonodajo, v okviru katere so republike zaradi zgodovinskih razlik v pogledu na lovstvo same podrobneje urejale lovsko vprašanja. Z novo Ustavo leta 1974 pa so republike in pokrajine dobile veliko večje pravice in dolžnosti. To je omogočilo, da so tudi lovstvo urejale samostojno (pravno tudi osamosvojitve Slovenije). Z zvezno Ustavo je bila predpisana le obveznost za varstvo divjadi in narave. Dve leti za tem je bil v Sloveniji sprejet Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, ki je bil v evropskih lovskih strokovnih krogih zelo dobro ocenjen in je veljal za zelo naprednega. V veljavi je bil petindvajset let. Vmes bi bilo potrebno sicer tudi njegovo noveliranje, a se to ni zgo-

lo. Zato smo spremembe, ki jih je prinesel čas, vključevali v gojitvene smernice, ki so bile podzakonski akt. Zavarovali smo gozdne kure, varovali medveda, volka in risa, za vso lovno divjad je bila dogovorjena lovna doba ipd. Lovišča so bila vzorno urejena, s primerno številčnostjo divjadi, z drugimi uporabniki prostora smo imeli razmerno dobre odnose; imeli smo močno, strokovno usposobljeno organizacijo.

Zaradi strokovnega sodelovanja in enotnega delovanja pred ustanovami, doma in v tujini, je bila osnovana *Lovska zveza Jugoslavije*, ki je v Mednarodnem svetu za varstvo in ohranitev divjadi – CIC zastopala republiške in pokrajinske zveze. Pri gospodarjenju z velikimi zvermi smo dobro sodelovali s Hrvati in Bosanci, z Vojvodinci pa na področju gospodarjenja s poljsko divjadjo. Naše obmejne območne lovske zveze (ZLD) in LZ Slovenije so imele zelo pogoste stike in se dogovarjale s sosednimi lovske organizacijami. Zaradi prožnosti za tekoče stike in delo nismo nikoli iskali posredovanja zveznega združenja – pač pa šele, ko je po odstranitvi »železne zaves« z zaraslega, neposeljenega območja Madžarske začela k nam množično vdirati jelenjad in divji prašiči. Na Madžarskem je obmejna lovska vprašanja urejala le državna lovska organizacija v Budimpešti. Sestanek z njihovimi predstavniki je sklicala Jugoslovanska lovska zveza v Vukovarju, in sicer na »pola puta«, t. j. v hotelu Dunav. Tri dni smo (sem) čakali, vendar Madžarov ni bilo. O istem vprašanju smo se z njihovim lovskim vodstvom pogovarjali najprej v jeseni 1991 v Ljubljani, skupni dogovor pa smo podpisali februarja 1992 v Budimpešti. Protokol podpisovanja skupnega dogovora je bil slavnosten, s pozdravni-

mi besedami in kratko predstavitevjo za medije. Našo zvezo smo zastopali: dva predstavnika ZLD Prekmurje in predsednik IO LZS **Peter Šuler**. Po sprostitvi petdesetletnih vezi je bil to za obe strani eden prvih meddržavnih dogodkov.

V *Delovni skupnosti lovske zveze jugovzhodnega alpskega prostora* (AGJSO) je bila LZ Slovenije kot ustanovna članica od leta 1952. Danes AGJSO zavzema polovico alpskega prostora, deluje pa tudi v drugih okoljih. Včasih smo čutili rahel očiitek, da Jugoslavija ni podpisala vseh mednarodnih sporazumov o varstvu okolja. Med drugim tudi, da ne spoštuje dogovora o lovu ptic selivk potem, ko je že bila podpisana Ramsarska konvencija o močvirjih in mokriščih.

Pred leti, ko Avstrija in Slovenija še nista bili članici EU, smo zaradi enotnejšega delovanja AGJSO pred evropskimi institucijami želeli doseči delno usklajitev lovnih dob na divjad posameznih vrst in enotnejše gospodarjenje. Ob izmenjavi podatkov za pripravo primerjalnega pregleda smo opazili, da ena članica uvršča poljskega škranjca (*Alauda arvensis*) med lovno divjad (da, prav ste prebrali)! Greh nekega črnogorskega ali makedonskega lovca, ki je na Skadarskem ali Ohridskem jezeru na selitvenem preletu uplenil kako gos ali raco za svojo prehrano, je vsaj v mojih očeh popolnoma zbledel. Že v davnini so stari Rimljani dejali: »*Kar je dovoljeno Jupitru, ni dovoljeno volu!*«

Nezdružljiva stališča jugoslovanske in slovenske lovske zveze

V osemdesetih letih so bile v Jugoslaviji zelo močne in

vztrajne zahteve za ponovno centralizacijo in težnje za določeno prevlado. V razpravo za spremembo ustave so v sklopu »skupnih jeder« z ostro, včasih grozečo zahtevo potegnili tudi lovstvo pod velikokrat izrečenim geslom »divjad ne pozna meja«. Slovinci smo se taki zahtevi uprli z utemeljitvijo, da so v republiških in pokrajinskih lovskih zvezah prevelike razlike v pogledih na lovstvo. Kljub naprednim enotnim izhodiščem je veliko republiških in pokrajinskih zakonov divjad še vedno delilo na »zaščiteno« in »nezaščiteno« – t. j. »škodljivo«. Le-ta je bila skoraj zunaj zakona, njeno pokončevanje se je priporočalo in celo nagrajevalo. Lovišča so oblikovali po načelih, ki so imela značilnosti regalnega sistema (vpliv otomanske pravne ureditve), ki je veljal pred 1. svetovno vojno. Pravica do lova je bila osebna in plačljiva. Dolžnost in koristnost lovcev se je odražala predvsem pri pokončevanju škodljivcev, manj pri gojitvi divjadi. Skratka, pojavljala so se stališča, ki smo jih v Sloveniji že zdavnaj presegli! Tak zvezni zakon bi bil v škodo vsem: en del lovstva ni bil dorasel, da bi mu sledil, drugega pa bi zaviral.

Po dolgem, neuspešnem sporazumevanju so nas vprašali, kako si potem sploh predstavljamo urejanje lovstva v Jugoslaviji. Ker je tedaj imela Hrvaška lovska zveza podobna stališča kot mi, smo se na sestanku v lovski koči LD Mokrice (znana po čudovitih grafikah Hansa von Gagera) dogovorili za skupna stališča in skupno ravnanje glede omenjenih zadev. Na seji predsedstva LZ Jugoslavije, ki je bila leta 1990 v Novem Sadu v času jesenskega sejma lova in ribolova, smo predlagali, da bi urejanje lovstva ostalo v izključni pristojnosti republik in pokrajin, naj se LZ Jugoslavije kot in-

stitucija ukine in naj prevzame samo usklajevalno vlogo, ki jo je v zadnjih letih že opravljal. Odziv na tak predlog je bil ognjevit in odklonilen. Takrat sta bili že vsa Srbija in Vojvodina prekrti s parolami in slikami Velikega vođa. Med nami je bil tolikšen razkorak, da je predsedstvo LZJ imenovalo komisijo, ki naj bi pripravila nov predlog. V njej predstavniki slovenskih lovcev nismo več sodelovali. To je bila zadnja seja jugoslovanskega lovskega predsedstva. Po razglasitvi naše državne samostojnosti je predsedstvo LZS sklenilo, da izstopimo iz članstva LZ Jugoslavije.

Slovensko lovstvo med osamosvajanjem

Lovska zveza Slovenije je bila, kot vse tedanje organizacije civilne družbe, kolektivni član SZDL Slovenije, ki je ob pripravah na volitve, leta 90, postala politična stranka. Naša zveza je kot nestrankarska organizacija takoj izstopila iz njenega članstva in slovenskim lovcom prek revije Lovec (1990/40) posredovala stališče, kako naj se slovenski lovci in naše organizacije opredeljujejo na bližnjih volitvah. Poudarili smo, da je naša lovska zveza nestrankarska organizacija, da je opredeljevanje za programe strank svobodna odločitev posameznika, podprli pa bomo tiste stranke, katerih programi bodo najbližji načelom naše organizacije.

Na skupščini LZ Slovenije (22. 12. 1990) smo ocenili razmere v državi in v LZ Jugoslavije ter se odločili, da bomo zaprosili za neposredno članstvo v Mednarodnem svetu za varstvo in ohranitev divjadi – CIC. Skupščina te velike mednarodne organizacije je našo zvezo 15. 5. 1991 sprejela za polnopravno članico, upoštevajoč našo znano visoko strokovnost, dobro organiziranost in zaradi ugleda, ki smo ga imeli v njihovih krogih. Sprejeli so nas soglasno, kot prvo organizacijo, še pred priznanjem naše državne samostojnosti.

Ko so konec junija 1991 jekleni oklepniki drveli in rušili po naši zemlji, smo Teritorialni obrambi in Ministrstvu za notranje zadeve R Slovenije ponudili naše sodelovanje in se dogovorili o vlogi in nalogah slovenskih lovcev v tistem usodnem času. Ustrezna navodila smo poslali vsem območnim zvezam lovske družin, one pa svojim lovske družinam. V njih so lovce pozvale, naj v okviru možnosti, upoštevajoč mednarodne dogovore o uporabi orožja, našim aktivnim obrambnim silam nudijo potrebno pomoč. Odziv lovcev je bil zelo dober in pri oblasti ter javnosti sprejet z odobravanjem. Sicer sem kot tedanji predsednik LZS prejel nekaj mnenj in ostrih opozoril, da smo šli s pozivom predaleč; vendar, ko hiša gori, je treba gasiti, vse drugo je nepomembno. Nespoštovanja vojaških pravil na srečo ni bilo, ker sta lovce vključevali ali usmerjali vojaška in policijska formacija.

Politično in moralno podporo našemu odporu smo z depešami iskali tudi pri Mednarodnem lovske svetu za gojitev in varstvo divjadi – CIC s sedežem v Parizu in pri predsednikih lovske organizacij jugovzhodnega območja (AGJSO), ki zajema skoraj polovico Alp. V dveh dneh smo od vseh prejeli njihovo neobotavljajočo podporo in zagotovilo, da so nas že priporočili svojim vladam.

V samostojni Republiki Sloveniji

Oktober 1991 smo se delegati zopet zbrali na 40. delovnem zasedanju lovske organizacij jugovzhodnega alpskega prostora (AGJSO) v Beljaku. Na slavnostnem otvoritvenem sprejemu je bila poleg številnih državnih in pokrajinskih zastav tudi naša, slovenska. Udeleženci so jo pozdravili s pozornostjo in čestitkami.

Na povabilo notranjega ministra **Igorja Bavčarja** in naše zveze sta nas od 8. do 10. februarja 1992 obiskala

predstavnika Lovske zveze Nemčije, njen predsednik dr. **Gerhard Frank** in podpredsednik dr. **Karel Heinz Lehmann**. Dr. Frank je takrat predsedoval tudi Federaciji lovske zvez Evropske unije FACE. Njemu in prek njega smo se zahvalili vsem lovske organizacijam za podporo v kritičnem času. Ob zaključku obiska je gosta, ki sta v Nemčiji ugledni osebnosti, sprejel predsednik predsedstva Republike Slovenije **Milan Kučan**.

Pri osamosvajanju in sprejemu naše zveze v CIC je s svojim širokim poznanstvom in ugledom veliko prispeval tudi takratni predsednik CIC dr. dr. **Heinrich III. princ Reus**. Obiskali smo ga njegovem gradiču Aurach v Rožeku na Koroškem in mu izročili red LZS za lovske zasluge I. stopnje.

Kmalu po priznanju državnosti so se obnovili mednarodni stiki. Na željo skupnosti Alpe - Jadran je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pripravilo posvet o rjavi medvedu, ki se ga je udeležilo okrog 30 strokovnjakov. Le-ti so 29. in 30. junija 1992 poročali o stanju medvedov v njihovih državah in sprejeli priporočila za varstvo te redke velike zveri. Na zaključku je predstavnik Svetovnega sklada za varstvo divjih živali WWF Avstrija izročil LZ Slovenije ček za 70.000 ATS, predstavnik Instituta za biologijo divjadi WGM iz Münchna pa ček za 10.000 DEM za LZ Hrvaške. Denar je bil namenjen kot prispevek za poravnano škodo, ki jo povzročajo medvedi.

Življenje v naši državi se je počasi umirilo in se utirilo v normalne tokove. Te vrstice sem zbral in zapisal po dokumentih in lastnem spominu, saj je to del zgodovine naše Lovske zveze Slovenije, ki letos praznuje častitljivo stoletnico. Mlajše lovske tovariše bi rad opozoril, da so bile razmere v državi v času, ki ga opisujem, čas nevarnega razkazovanja vojaške in politične moči centra, škodljivih gospodarskih in političnih po-

tez, razpad velikega svetovnega družbenega in vojaškega sistema in da je bil »prst na sprožilcu zelo rahel«. Žalostne krvave posledice, ki so sledile, so dobro znane ...

Na tem mestu bi se rad zahvalil: članom tedanjega Upravnega odbora LZ Slovenije za strpno sodelovanje in oblikovanje za slovensko lovstvo pomembnih odločitev in priporočil, članom Predsedstva za enotnost, članom Izvršnega odbora LZS, ki ga je dva mandata uspešno vodil **Peter Šuler**, saj so na številnih sejah pripravljali predloge in izvrševali sklepe skupščine, pa strokovnim komisijam in uredništvu Lovca za zelo uspešno delo. Zahvaljujem se tudi **Veljku Varičaku**, mednarodno priznanemu strokovnjaku in dolgoletnemu visokemu funkcionarju CIC za utiranje poti naši zvezi in strokovnjakom v visoko lovsko družbo, ter **Blažu Kržetu**, odličnemu strokovnjaku in uspešnemu piscu lovske literature in vodji tedanje Strokovne službe LZS, ki jo je vodil dolga leta. Nobeden od voljenih funkcionarjev Republiške lovske zveze za svoje delo ni nikoli zahteval plačila, tudi »reprezentančnih odstrelav« v loviščih naše zveze nismo koristili za to (naj mi oprostijo!). Na koncu: »Hvala vsem, ki ste in še ohranjate dobro ime slovenskega lovstva!«

Bruno Skumavec,
(predsednik LZS
v obdobju 1986–1993)

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatič Širnik

(Nadaljevanje)

Kako zavarovati drevesa pred zajcem?

V prejšnjih prispevkih smo predstavili proteste kmečkih prebivalcev zoper zajca, zaradi katerega škode so bile menda tolikšne, da je bilo sadjarstvo ponekod resno ogroženo. Najbolj radikalni so zahtevali popolno uničenje (iztrebitev) zajcev, drugi pa svetovali preventivne ukrepe. Tokrat posredujemo nekaj nasvetov, kako zavarovati sadno drevje, da mu zajci ne bodo mogli škodovati. Nasvete smo povzeli po Kmetijskih in rokodelskih novicah, ki jih je izdajala c.-kr. Kmetijska družba v Ljubljani, izhajale pa so od leta 1843 do leta 1902. Ker se bliža zima, bo kateri od nasvetov morda komu prišel tudi prav. Za uspeh ne jamčimo.

Sredi petdesetih let 19. stoletja so Novice povzele izkušnje iz Češke. Tam so ob severni železnici zasadili veliko mladih jablan, ki so jih ovili z glogom in drugim trnjem. Čeprav je bilo zajcev veliko, so drevesa ostala nepoškodovana. Ovijanje dreves pa je bilo drago in zamudno. Jablan je bilo preveč in sčasoma ni bilo več mogoče dobiti dovolj gloga in drugega »trnovja«. Zato so drevesa začeli ovijati s slamo. Rešitev se je kmalu izkazala za povsem neprimerno. V slami so se namreč zaredile žuželke, zaščito iz slame so pogosto poškodovali ljudje, pa tudi iskre iz vlaka so včasih zanetile požar. Začeli so uporabljati različne premaze. Mešanico za premaz so naredili iz apna, goveje krvi in govejega žolča. Kdor ni imel primernih sestavin, je apnu primešal gnojnico, urin in človeške iztrebke. Z raztopino so drevesa namazali v pozni jeseni. Po vsakem dežju so morali postopek ponoviti. Poudarjali so, da takšno mazilo drevesom tudi sicer koristi. Dr. Strupí, po rodu s Kranjske, je rojakom priporočil trajnejši premaz: opisani mešanici naj bi dodali še nekoliko ilovice in kravjeka. Povzeli so tudi ruski recept, kjer so kmetje mlada drevesa mazali z ovčjo krvjo.

V šesdesetih letih so za premaz priporočali uporabo špehove kože (svinjske maščobe). Najučinkovitejša je bila stara, že nekoliko žarka mast. Mnogi sadjarji so zatrjevali, da je to dobro tudi za drevo, saj naj bi skorja ostala mlada in gladka. Pri uporabi svinjske masti je bilo treba upoštevati, da je treba drevo na tanko namazati z mastjo samo v pozni jeseni in pozimi, v drugih letnih časih pa mast drevesu škoduje. Istega leta so opozorili, da mast oziroma slanina ne sme biti osoljena, prav tako ji ni smel biti dodan soliter. Medtem ko so nekateri prisegali, da je svinjska mast dovolj učinkovita zaščita proti zajcem, so drugi zatrjevali, da tovrstna zaščita škoduje lubju – da začne skorja bolehati. Pozneje uporabo svinjske masti niso več priporočali, pač pa so priporočali uporabo lisičje. Z njo je bilo treba namazati drevesa na mestih, kjer so zajci prihajali v sadovnjak. Lisičja mast je zajcem smrdela, saj jih je spominjala na njihovo naravno sovražnico – lisico. Ker je ohranila vonj tudi po dežju in sneženju, je veljala za učinkovito zaščito.

Priporočali so tudi zasaditev živih mej okrog sadovnjakov. Slaba stran takšne rešitve je bila, da je bilo treba čakati več let, da se je takšna meja toliko zarasla, da zajci niso mogli skozenjo. Medtem pa so lahko že uničili sadovnjak.

Iz prispevkov sledi, da so sadjarji najpogosteje uporabljali mešanico apna, ilovice in usmrajene krvi. Nekateri so navedeni mešanici dodali še saje. Kri in saje so zajcu smrdele, ilovico pa je bilo treba dodati, da apno ni poškodovalo drevesne skorje.

Kot najučinkovitejšo sredstvo so sadjarji priporočali mešanico gašenega apna, ilovice in svežega kravjaka. Sestavine je bilo treba mešati v posodi z gnojnico, raztopini pa dodati nekaj govejega žolča. Nekateri so na jesen mlada drevesa namazali s katranom, a so se kmalu sami prepričali o škodljivosti takega početja. Nekateri so v jeseni drevesa premazali samo z ilovico, kar pa ni bilo posebno učinkovito, saj je ilovnati premaz izpral že prvi dež. Zaščita z gašenim apnom je bila nekoliko boljša. Ponekod so drevesa ovijali s slamo, za kar pa je bilo po mnenju drugih škoda slame, pa tudi časa in dela. Ob visokem snegu so v takšnih primerih zajci poškodovali drevo v višini, ki ga ni bilo več mogoče zavarovati s slamo. Prav tako naj bi slama varovala najrazličnejšo škodljivo zalego.

Zajec je povzročal škodo tudi v vinogradih. Za obvarovanje trt je pomagalo navadno milo, s katerim je bilo treba samo podrgniti po vinski trti. Dovolj naj bi bilo namazati vsako drugo trto. Zaščita je zadostovala za dva meseca, nakar je bilo treba postopek ponoviti.

Zelo nenavaden nasvet pa so objavile Novice oktobra 1863, in sicer navodilo, kako obvarovati zelje na poljih. Na zelnik je bilo treba postaviti palice, na katerih so se sušile klobase v dimnici, in jih premazati s svinjsko mastjo. Palice je bilo treba postaviti v razmaku treh do štirih sežnjev (seženj = 1,896 metra). Nekateri so zatrjevali, da v tako zavarovan zelnik zajci ne pridejo, ker se bojijo svinjske masti. Opisano zaščito so priporočali tudi za uporabo v sadovnjakih, le da bi bilo treba tam uporabiti dovolj visoke kole. Zadostovalo naj bi, da je bil kol premazan samo na zgornjem delu. Za mazanje je bila uporabna vsaka svinjska maščoba, še najboljša pa naj bi bila tista, ki je bila že nekoliko žarka.

Viri:

- A. L. 1863. Strašilo zajcem. Gospodarska skušnja. Novice; gospodarske, obrtniške in narodne. Tečaj XXI., z dne 7. oktobra 1863
- Da zajec trte ne glodje. 1871. Gospodarske skušnje. Novice; gospodarske, obrtniške in narodne. Tečaj XXIX, list 3,
- Gospodarske skušnje. Slanina ali špeh odganja zajca od dreves. 1863. Novice; gospodarske, obrtniške in narodne. Tečaj XXI., list 48, z dne 2. decembra 1863
- Gotova pomoč, da zajec sadnih dreves ne objeda. 1863. Gospodarske stvari. Novice; gospodarske, obrtniške in narodne. Tečaj XXI., list 38, z dne 23. septembra 1863
- Kaj počenjajo na Češkem, da jim zajec ne pokončava sadnih dreves. 1857. Novice; gospodarske, obrtniške in narodne. Tečaj XV., list 22, z dne 18. marca 1857
- Net A. 1870. Da zajec dreves ne gloda, in pa drevje na prodaj. Gospodarske stvari. Novice; gospodarske, obrtniške in narodne. Tečaj XXVIII., str. 111
- O škodi, ki jo delajo zajci sadnemu drevju. 1871. Novice; gospodarske, obrtniške in narodne. Tečaj XXIX., list 8, str. 57–58
- Žirovnik J. 1887. Sadjarjem! gospodarske, obrtniške in narodne. Tečaj XLV., list 47, str. 370

(Se nadaljuje.)

Kugy in trentarski lovci

»V rušju skrita sva doživela neizmerno srečo, da sva gledala, kako nekaj korakov od naju prehaja čez greben trop gamsov. Naštela sva jih dvainpetdeset. Imenitno je bilo, kako so gamsi drug za drugim skakali na vrh grebena, se tam malo ogledali, nato pa tiho izginjali v rušje ...«

Dr. Julius Kugy

V jubilejnem letu naše lovske organizacije se s hvaležnostjo spominjamo tudi vseh tistih lovcev, ki so s svojim delom, narodnostno usmeritvijo in trmo dosegli, da je slovensko lovstvo zaživelo kot organizirana nacionalna stanovska organizacija. V začetku in prvih desetletjih organiziranega slovenskega lovstva so v javnem delovanju pomembne osebe, čeprav same niso bile dejavne v lovstvu, so pa s svojo simpatijo in spoštljivostjo do lovcev tudi pripomogle k ugledu slovenskega lovstva. Eden najvidnejših od njih je bil znani planinski pisatelj in alpinist dr. **Julius Kugy**, ki je v svojem leposlovju proslavil Julijske Alpe, predvsem pa Trento in trentarske gorske vodnike. V Kugyjevih knjigah nastopajo trentarski vodniki, ki so bili brez izjeme vsi lovci, kot nekaj naravnega in kot sestavni del tamkajšnje narave.

Kugy se je rodil in živel v Trstu kot sin koroškega Slovenca in mame, hčerke slovenskega pesnika Koseskega. Bil je svetovljan. Čeprav se je sam opredelil za nemško narodnost, pa ni prenesel narodnostnih prenapetosti. V prvi svetovni vojni je bil dve leti aktiven prostovoljec na strani Avstrijcev in je kot izkušen gornik opravljal vojaško izvidniške naloge. Njegov sedež je bil v Trbižu. Kugy je kot mladenič veliko botaniziral po Krasu in predgorju Julijskih Alp in iskal »čudežno gorsko rožo« *Scabiozo trento*, ki pa je ni nikoli našel. Z njim je veliko botaniziral tudi Baumbach, oče čudovite gorske pesnitve o Zlatorogu.

Kugy piše, da je v rosinh

Andrej Tožbar - Špik

Andrej Komac - Mota

mladih letih z očetom večkrat prišel v družbo, v kateri so pripovedovali o gamsih in petelinah (divjem petelinu in ruševcu) ter lovu nanje. Napeval je ušesa, kot jih zna samo od hrepenenja goreče deško srce. Toda ni bil samo lov na plemenito alpsko divjad tisto, kar je tako priklenilo njegovo pozornost, ampak gorski svet s strmimi stenami. Čeprav je bil Kugy štiri desetletja obdan z lovci, nikoli ni postal lovec.

Tako je mladi Kugy nameril svoj korak tudi v Trento. Okrajni sodnik v Bovcu mu je dal za spremljevalca Trentarja, ki je bil namenjen domov. Ko sta korakala po dolini Trente, to je bilo okrog leta 1880, je Kugy opazil, da ima spremljevalec, ki je hodil s prožno hojo risa, s platneno ruto ovito glavo. Ubožcu sta

manjkala spodnja čeljust in jezik; izgubil ju je v boju z medvedom nad Trento. To je bil Anton Tožbar - Špik. O Tožbaru in njegovem boju z medvedom je že večkrat pisalo tudi naše glasilo.

Kakšna je bila Trenta v tistih časih, najbolj pokaže del pisma, ki ga je trentarski vikar Črv pisal svojemu stanovskemu kolegu: »Zdaj ste zverine menda do čista iztrebili, ne silijo več kakor pri meni lisice v cerkev k maši in tudi medvedje več ne hodijo pomij pit v kuhinjo ...«

Kugyja so Trenta in njeni vršaci očarali in osvojili za vse življenje. Po začetnih vzponih na lažje vrhove, ki jih je Kugy opravil sam, se je začel ozirati na še neosvojene gore in njihove stene. Neosvojena Škratica mu ni pustila spati.

Le lovci so bili takratni obiskovalci gora, ki so odhajali najvišje. Zato je Kugy prav med njimi iskal najpodjetnejše. Mojstranški in kranjskogorski lovci so bili prepričani, da je Škratica nedostopno pribežališče gamsov in da se nihče ne sme dotakniti vrhnjih ostenj. Trentarji pa niso bili takih misli. Takrat so bile v Trenti lovne razmere povsem neurejene: vsak moški je bil divji lovec. Predrznost in edinstvene plezalne sposobnosti v skali so Trentarje vodile daleč v bogata lovišča Julijcev. Med njimi so bili možje, ki so po cele tedne naskrivaj zalezovali divjad v tujih loviščih in trgovali s plenom. Bili so drzni in zviti ter so bili za lovske čuvaje in orožnike huda skrb. Kugy piše, da nikjer drugje ni videl take neobzdane lovske strasti kot med Trentarji. In prav med najdrznejšimi mladimi Trentarji si je Kugy izbral svoje vodnike. Postali so ne samo njegovi vodniki, ampak tudi njegovi najboljši prijatelji skozi vse njegovo dolgo življenje. Vendar pa takrat, ko so vodili Kugyja, niso smeli imeti s seboj orožja. Če so zagledali trop gamsov, so za njimi tekali po stenah in kot obsedeni tulili in plesali. Pogosto so izginili za cele ure in ko jih je Kugy našel, so sedeli na kakšni visoki vzpetini in zamišljeni gledali v daljavo.

Med mladimi divjimi lovci je bil najslavnejši prav gotovo Andrej Komac, ki je bosonog vodil Kugyjevo navezo, kot prvo, na še neosvojeno Škratico.

Kugy v svojih petih leposlovnih knjigah, ki so bile tudi velikokrat ponatisnjene, največ pozornosti in hvale namenja prav Andreju Komacu. O Andreju piše, da je plezal s tako lahkoto, hitrostjo, natančnostjo in eleganco, ki je niso presegli tudi slavni vodniki v Dolomitih in Centralnih Alpah. In še nekaj, kar Kugy piše o Andreju in je samo za uho in ne za na glas. »Andrej je bil med divjimi lovci najdrznejši in najspretnejši, saj

ga orožniki niso ujeli. V vseh gamsjih loviščih, kar jih je Kugy prehodil, ni našel moža, ki bi divjad bolje poznal kot Andrej. In prav Andreja sta nova lovska zakupnika, švicarska Tržačana, brata G. in Bois de Chesne nastavila za prvega lovca čuvaja. Vsi so takrat govorili, da sta kozla postavila za vrtnarja. A izkazalo se je, da sta imela prav. Andrej je postal pravi vzor lovca in tudi red je hitro vzpostavil. Z zakupnikom, ki sta zgradila in vzdrževala tudi botanični vrt Julijana v Trenti, je Andreja vezala prava zanesenjaška ljubezen. Zakupnika sta tudi gmotno veliko pomagala Andrejevi družini ob njegovi prerani smrti (kap na Vršiču v 52. letu starosti). Zgradila sta jim manjši mlin na Soči.

Pozneje, ko je Kugy tudi planinaril po Mont Blancu in njegovi okolici, je dolgo zaman iskal takšnega vodnika, kot je bil Andrej. »Čudil sem se, da sem na vseh teh prvovrstnih možeh, okrog katerih se je širil tolikšen sloves, našel slabosti in napake. Kje je bil mož, čist kot zrcalo in neoporečen po značaju, življenjskih izkušnjah, ostrosti presoje in vodilni moči? Kje je bil Andrej Komac?« piše in se sprašuje Kugy.

Naslednji zelo slavni trentarski vodnik, ki je seveda izhajal iz trentarske lovske šole, je bil devet let mlajši od Andreja, Jože Komac - Pavr. Joža je bil iz lovske družine. Njegov oče se je bil udeležil tistega lova na medveda, ki se je tako nesrečno končal za Tožbarja. Jože je preživel vse svoje znamenite tovariše vodnike in divje lovce in umrl leta 1939. Andreja je preživel kar za 30 let.

Najtežje Kugyjeve smeri v stenah Julijskih in Zahodnih Julijskih Alpah je vodil Jože Komac. Najbolj slavna plezalna smer je v Montažu, kjer je Jože rešil pogube celotno navezo. Kugy piše, kako se je Jože kot orel z razprostrtimi perutmi spuščal čez previs in rešil brezizhoden položaj naveze.

Med preostalimi vodniki - lovci iz Trente izstopajo še

Kravanja, Berginc, Kvrh - Škafar in Tožbarjev - Špikov (Medvedarjev) sin Andrej Tožbar, ki je bil v Trenti drugi lovski čuvaj v Chesnovih zakupnih loviščih. V literaturi piše, da je Tožbar nekoč potožil: »Niso bili vedno lahki posli. Kot lovski čuvaj sem šel na Prisojnik. Nenadoma zagledam pred seboj divjega lovca Tona z ustreljenim gamsom. Nenadoma Tona gamsa odvrže, poklekne in brez besed nameri puško name. 'Milost prosim, imam štiri majhne otroke', sem zavpil. Povesil je puško, pobral gamsa in odšla sva brez besed drug mimo drugega domov. Nisem si ga upal nikdar izdati.«

Kugy si je našel izvrstne gorske vodnike iz lovskih vrst tudi v naši sosesčini. Po Kaninskem pogorju ga je velikokrat vodil mrki, zaradi revščine nikoli nasmejani Pesamosca, doma iz revne, divje Reklanice. Njegov stric se je kar sedem let skrival v Kaninskem pogorju pred žandarji, ki so ga lovili za v vojsko. Tudi v Karnijskih gorah, to so gore nad Ziljo, je imel Kugy zanimivega vodnika,

Samassa po priimku. Kugy piše takole: »Bil je pač najpredržnejši in najbolj divji možak, kar sem jih kdaj videl. Prav grozljivo je bilo videti, kako so mu zažarele oči, kadar je pripovedoval o svojih prepovedanih lovskih pohodih in nevarnih tihotapskih poteh. Pri njem me ne bi presenetila nobena norost in tveganje življenja za prazen nič in ne nenadoma poslana krogla, kadar mu je nabreknila žila na čelu. Toda pri odkrivanju prvih pristopov čez stene ima slavno prvo mesto v Karnijskih gorah.«

Kaj pa Kugyjeve dogodivščine, povezane z gamsi?

O prvem zimskem vzponu na Prisojnik piše: »V Božiču smo se vzpenjali po poledenem pobočju proti grebenu. Ko smo stopili na greben, smo pred seboj zagledali velikega gamsjega kozla. Gams je bil v črni zimski dlaki in z visokimi roglji in se je umikal proti vrhu. Ko je gams malo pred vrhom spoznal, da se na drugo stran zaradi napihane ga snega ne more umakniti, jo je v divji grozi, nasršene dlake in žarečih oči planil po

strmini, zavil v oblak snežne ga prahu in pene, kar po sredi naše družbe. Videti je bilo, kot da jaha na snežnem oblaku mimo nas sam peklešček.«

Tudi znamenita Kugyjeva polica, ki je nad severno Triglavsko steno in obkroža zgornji del Triglava in povezuje triglavski ledenik z južnimi pobočji Triglava, je slavna po gamsih. Kugy piše: »Hotel sem obkrožiti Triglav. Pri tem sem uporabil ozko, takrat le trentarskim divjim lovcom znano polico, ki je strahotno izpostavljena nad steno. Po omenjeni polici je romal na plečih Trentarjev marsikateri gams s kranjske na trentarsko stran. Jaz sem bil le prvi turist, ki je plezal po omenjeni polici brez gamsa.«

Velikokrat so bili gamsi tiisti, ki so prvopristopnikom pokazali naravne prehode po policah, ki so prečkale stene ali pa so vodile na vrhove. To so izkoriščali lovci vodniki. Ena najbolj slavnih takih polic je »polica bogov« v stenah Divje koze, Gamsje matere in Viša v Zahodnih Julijskih. Avtor imen gamsjih vrhov je bil Kugy. Mnogo let so on in njegovi vodniki opazovali gibanje gamsov po omenjenih policah, preden so se tudi sami podali po njih.

Ob 100-letnici slovenskega lovstva se spominjamo tudi trentarskih lovcev, ki so lovili na svojstven način. V to so jih prisilile tedanje razmere v siromašni Trenti ter podedovani lovski geni. Okolje, življenjske razmere in lovsko navdušenje so Trentarje silili, da so se podajali višje kot drugi prebivalci alpskih dolin. Zaradi podedovanih lastnosti so se porajale vrhunske storitve posameznikov pri osvajanju vrhov in sten. Dr. Julius Kugy pa jih je v svojem leposlovju postavil visoko na pedestal slave, ki še vedno sije.

Rado Košir

Viri:

Dr. Julius Kugy: Iz življenja gornika Iz minulih dni
Pet stoletij Triglava
Evgen Lovšin: Gorski vodniki v Julijskih Alpah

Fotografije so povzete iz knjige Evgena Lovšina Gorski vodniki v Julijskih Alpah.

Slavni Trentarji (od leve): Jože Komac - Pavr, Ivan Berginc, Anton Tožbar ml.

Na kratko iz tujega tiska ...

Francija: Lovec iz jugozahodne Francije ni mogel verjeti svojim očem, ko mu je na poti do preže pot prekrizal leopard. Seveda je lovec takoj poklical pristojne organe, ki so se leopardu lahko približali na 2 metra. Kljub temu so se raje umaknili in na pomoč poklicali strokovnjaka iz bližnjega cirkusa. Ta je leoparda s pomočjo kosa mesa spravil v kletko, kjer ga je veterinar narkotiziral. Kdo je izpustil 40 kg težkega leoparda v francosko naravo, še ni znano.

(Jagen Weltweit Internet)

Nova Zelandija: Rjavorepi kljunač (*Limosa lapponica*), opremljen z oddajnikom, je postavil nov 'svetovni rekord' v praktično neprekinjenem letenju. Omenjeno ptico z imenom E7 so spremljali na njeni poti od Aljaske prek Kitajske, kjer je imela vmesni postanek, do Nove Zelandije. Skupna preletena razdalja je znašala kar 11.500 km. Ptica je izpustila običajni počivališči te vrste na otokih Havaji in Fidži. Omenjeno pot je kljunač preletel v času od konca avgusta do 7. septembra, ko je pristal na Novi Zelandiji.

(Jagen Weltweit Internet)

Nemčija: Raziskovalci univerze iz Bremna so zaenkrat sicer zgolj nemški lovski zvezi (Deutscher Jagdschutz-Verband) posredovali rezultate študije, v kateri so primerjali lovce in nelovce glede nekaterih osebnostnih lastnosti. Študija, ki je bila razdeljena na več manjših podštudij, je bila opravljena s pomočjo več kot 1.700 oseb starosti od 16 do 75 let, pri čemer so raziskovalci ocenjevali 30 različnih osebnostnih lastnosti. Rezultati so pokazali, da so lovci s svojim življenjem zelo zadovoljni, so zelo družabni, bolj podpirajo tradicionalne vrednote, svojo agresivnost znajo več kot povprečno dobro nadzorovati ter imajo zelo dobro mnenje o sebi.

(Jäger Internet)

Švica: V tej alpski državi sta se v kratkem času pripetili dve smrtni nesreči, v katerih sta bila žrtvi lovca. V prvem primeru je 43-letni lovec na območju kantona Graubünden tako nesrečno padel z nekaj več kot 5-metrске stene, da se je pri tem

Poljska jerebica

smrtno poškodoval. Z lovskim tovarišem sta prejšnji večer približno 1.800 m visoko uplenila jelena. Ko sta uplenjeno žival z vrvjo spravljala prek stene, se je z rogovjem zataknila v steno. Pri poskusu sprostitev zataknenega jelena je nesrečni lovec zdrsnil in padel iz stene. V drugem primeru pa je 30-letnemu lovcu spodrsnilo na mokri travi, medtem ko je iskal divjad. Po drsenju je padel prek 25 metrov visoke stene v globel, kjer je obležal mrtev.

(Pirsch, 19/2007)

Avstrija: Po povečanem reprodukcijskem odstrelu leta 2005 se je odstrel v minulem lovskem letu 2006/07 v tej sosednji državi precej zmanjšal. Skupno je bilo uplenjenih 807.000 osebkov divjadi, leto prej pa 1.019.000, kar pomeni zmanjšanje za kar 20,9 %. Podobno je tudi z izgubami med divjadjo (155.000 osebkov leta 2006/07, kar je 8 % manj kot prejšnje leto). Leta 2006/07 je bilo uplenjenih 47.121 glav jelenjadi (-5 %), od tega 13.220 jelenov, 18.780 košut in 15.121 telet. Uplenjenih je bilo tudi 408 kozorogov (leto

prej 460), 21.544 gamsov (22.708), od tega 9.216 kozlov, 9.601 koz in 2.727 kozličev. Uplenjenih je bilo še 792 sika jelenov, 575 damjakov in 2.045 muflonov (2.402). Poleg omenjenega je bilo uplenjenih 18.540 divjih prašičev (27.000), 258.264 glav srnjadi (280.474), od tega 101.330 srnjakov, 84.493 srn in mladice ter 72.441 mladičev. Uplenjenih je bilo še 7.174 svizcev, 326 divjih petelinov (leto prej 539, pri čemer je treba vedeti, da je odstrel v nekaterih zveznih deželah dovoljen zgolj vsako drugo leto), 2.144 ruševcev (2.271), 163 gozdnih jerebov (138), 125.400 poljskih zajcev (190.219), 123.605 fazanov (192.148), 9.383 poljskih jerebic (14.404), 66.009 divjih rac (76.095), 4.045 slok ali velikih kljunačev (4.205), 7.358 jazbecov (8.718), 46.763 lisic (55.460) ter 20.188 kun (23.425). Poleg omenjenega je bilo v državi leta 2006/07 izdanih 116.713 letnih lovskih kart (leto prej 118.207), tujcem so izdali 5.532 letnih lovskih kart (leto prej 7.547, pri čemer je treba vedeti, da na Tirolskem lahko tujci od sprejema novega lovskega zakona

naprej pridobijo zgolj 14-dnevne lovske karte in ne več letnih). Od skupno 11.790 revirjev imajo tujci v najemu 601 revir.

(Pirsch, 19/2007)

Madžarska: Minula sezona lova na srnjake se je v tej državi, ki je sicer svetovno znana po močnih rogovjih srnjakov (trofejah), pokazala za povprečno. Še posebno v znanih srnjačjih revirjih vzhodne Madžarske so bili uplenjeni srnjaki s povprečno močnimi rogovji. Vzrok za to naj bi bila nenavadno mila zima, ki je bila prehransko razmeroma bogata, saj je bilo na voljo dovolj hrane, kar naj bi povzročilo, da se je rast rogovja končala razmeroma zelo zgodaj. Poleg tega naj bi bilo tudi premalo primerno starih srnjakov. Kljub temu sta bila v revirjih vzhodne Madžarske uplenjena srnjaka, ki sta se na lestvici najmočnejših rogovjih uplenjenih srnjakov v tej državi uvrstila na 10. (202,45 CIC točk) in 11. (202,43 CIC točk) mesto.

(Wild und Hund, 17/2007)

Nemčija: Divjega prašiča je izlet na športne terene v kraju Remagen stal življenje. Prebivalci in policisti so namreč opazili divjega prašiča na območju ograjenega športnega igrišča ob šolskem centru. Divji prašič je ograjeno igrišče zapustil skozi odprta vrata in prišel v športno dvorano. K sreči ob tem izletu nobeden od mladih športnikov, ki so trenirali v dvorani, ni bil poškodovan. Vsi skupaj so srečno zapustili dvorano, tudi divji prašič, ki pa ga je zunaj, na šolskem dvorišču, uplenil lovec, ki ga je na pomoč poklicala policija.

(Wild und Hund, 17/2007)

Slovenija: Časopis Wild und Hund v svoji 17. letošnji številki navaja tudi povoz približno 100-kg medvedke in njenih treh mladičev na železniški progi v okolici Ilirske Bistrice/Pivke v Sloveniji. Na omenjenem mestu naj bi bilo v zadnjih petih letih povozenih 8 rjavih medvedov. Na tamkajšnjem mestu naj bi železnica prečkala enega najpomembnejših življenjskih območij za rjavega medveda v Sloveniji, in sicer Snežniški gozd.

(Wild und Hund, 17/2007)

Pripravi: **mag. Janko Mehle**

O poteku kandidacijskih postopkov

S Pravili LZS in Pravilnikom o določitvi volilnih okolišev ter o kandidiranju in volitvah organov in funkcionarja LZS (pravilnik), ki sta bila sprejeta na rednem obnem zboru LZS 12. 5. 2007, so bila določena nova izhodišča za izvedbo postopkov kandidiranja in volitev za organe in za predsednika LZS. V skladu z novimi pravili LZS je Upravni odbor LZS 29. 5. 2007 sprejel tudi sklep, s katerim je razpisal volitve predsednika LZS ter članov upravnega odbora, nadzornega odbora, odbora etičnega kodeksa in razsodišča, imenovana je bila kandidacijska komisija, prav tako pa je bil določen rokovnik za izvedbo postopka kandidiranja in volitev.

Članice LZS so v rokih, ki so bili določeni z Navodili kandidacijske komisije LZS za izvedbo kandidacijskih postopkov v volilnih okoliših, opravile postopke evidentiranja kandidatov za posamezne funkcije, prav tako pa so bile v vseh volilnih okoliših opravljene tudi kandidacijske konference. Kandidacijska komisija LZS je na svoji seji 11. 9. 2007 pripravila predlog kandidatne liste za predsednika LZS, za Upravni odbor LZS, za Nadzorni odbor, za Razsodišče in za Odbor etičnega kodeksa. 25. 9. 2007 je bila tudi Kandidacijska konferenca LZS, ki je določila kandidatno listo za predsednika LZS, za Nadzorni odbor LZS, za Razsodišče in za Odbor etičnega kodeksa.

Na kandidacijski konferenci so nekateri izvoljeni predstavniki iz volilnih okolišev opozorili, da so članice LZS v posameznih

volilnih okoliših evidentirale za člana UO LZS več kandidatov, kolikor se jih voli, vendar pa so glede na navodila s strani članov Kandidacijske komisije LZS, ki so vodili kandidacijsko konferenco volilnega okoliša, so glasovali samo o tolikšnem številu kandidatov, kot jih je lahko izvoljeno iz posameznega volilnega okoliša. Na izvedbo kandidacijske konference v volilnem okolišu Koroška pa so bile vložene tudi pisne pritožbe. Zato je Kandidacijska konferenca LZS sklenila, da se ponovi kandidacijska konferenca v volilnem okolišu Koroška, prav tako pa se skličejo kandidacijske konference v vseh tistih volilnih okoliših, v katerih je bilo evidentiranih za člana UO LZS več kandidatov, kot jih je lahko izvoljenih iz posameznega volilnega okoliša.

Z namenom zagotoviti pravilno izvedbo kandidiranja kandidatov za člane Upravnega odbora LZS v vseh volilnih okoliših ter s tem tudi volitev, je podala svoje mnenje do navedenih vprašanj in sklepov tudi Statutarno-pravna komisija LZS. Na svoji 12. seji 28. 9. 2007 je med drugim sprejela naslednja stališča: **1.** Pravico kandidirati za funkcijo na volitvah imajo kandidati, ki so na kandidacijski konferenci volilnega okoliša prejeli večino glasov prisotnih predstavnikov članic, razen v primeru kandidiranja za člana Upravnega odbora LZS, kjer število takšnih kandidatov ne sme preseči dvakratnega števila kandidatov, kot se jih voli iz posameznega volilnega okoliša. V takem primeru se uvrstijo na kandidatno listo tisti kandidati, ki so prejeli največ glasov. **2.** Pristojnosti kandidacijske konference volilnega okoliša so

izrecno določene v drugem odstavku 6. člena pravilnika. Kandidacijska konferenca volilnega okoliša zato ni pristojna sklepati, koliko kandidatov se bo uvrstilo na kandidatno listo za volitve organov v primeru, kadar je veljavno kandidiralo več kandidatov, kolikor se jih voli. **3.** Navdilo za glasovanje, da v volilnem okolišu lahko kandidira za člana Upravnega odbora LZS največ toliko kandidatov, kolikor se jih voli iz posameznega volilnega okoliša, je v nasprotju z določbo četrtega odstavka 8. člena Pravilnika, ki določa, da mora biti na kandidadni listi volilnega okoliša za člana Upravnega odbora LZS najmanj toliko kandidatov, kolikor se jih voli, ne pa več kot dvakrat toliko. Zato takšnega navdila ni mogoče upoštevati kot pravno veljavnega za izvedbo kandidacijske konference volilnega okoliša.

Do predstavljenih stališč se je opredelila tudi Kandidacijska komisija LZS na svoji 4. seji 3. 10. 2007. Sprejela je stališča statutarne-pravne komisije in sklenila, da se dopolni glasovanje o kandidatih za člane Upravnega odbora LZS v tistih volilnih okoliših, kjer kandidati niso dobili večine glasov prisotnih izvoljenih predstavnikov, prav tako pa se v nekaterih volilnih okoliših ponovi kandidacijska konferenca zaradi nesklepčnosti.

O opravljenih kandidacijskih postopkih ter sprejetih rešitvah je razpravljal tudi Upravni odbor LZS na svoji 10. seji 5. 10. 2007. Člani Upravnega odbora LZS so se seznanili s stališči Statutarno-pravne komisije ter sklepi Kandidacijske komisije LZS. Ker pravilnik dopušča za kandidiranje kandidatov za člane Upravnega

odbora LZS t. i. odprte liste, način glasovanja, da so predstavniki članic na kandidacijski konferenci volilnega okoliša oddali samo toliko glasov, kolikor članov Upravnega odbora LZS se voli, pa ni bil pravilen, je Upravni odbor LZS sklenil, da se v volilnih okoliših Celje, Gorenjska, Idrija, Kočevje, Ljubljana, Maribor, Postojnsko-Bistriški, Novo mesto, Posavje - Krško, Prlekija in Koroška ponovi glasovanje o evidentiranih kandidatih za člane Upravnega odbora LZS. Upravni odbor LZS je sprejel tudi sklep, da se zaradi nesklepčnosti prejšnjih volilnih konferenc ponovita kandidacijski konferenci v volilnih okoliših Gorica in Zasavje, prav tako pa tudi sklep, naj Strojarska služba LZS skupaj s Kandidacijsko komisijo LZS prouči možnosti za realizacijo sprejetih sklepov in po potrebi pripravi predlog novega rokownika za izvedbo volilnega obnega zbora.

Glede na navedeno bo Kandidacijska komisija LZS v najkrajšem mogočem času sklicala ponovne kandidacijske konference za kandidiranje kandidatov za člane Upravnega odbora LZS v volilnih okoliših: Celje, Gorenjska, Idrija, Kočevje, Ljubljana, Maribor, Postojnsko-Bistriški, Novo mesto, Posavje - Krško, Prlekija in Koroška. Prav tako bosta zaradi nesklepčnosti v celoti ponovljeni kandidacijski konferenci v volilnem okolišu Gorica in Zasavje. V primeru, da kandidacijske konference v volilnih okoliših ne bodo izpeljane v dogovorjenih rokih, to na podlagi 7. člena pravilnika ni zadržek za veljavno izvedbo volitev na obnem zboru.

Mag. Nataša Oven, l. r.
generalna sekretarka LZS

Povzetek programa dela predsedniških kandidatov za predsednika LZS glede razpisa za volitve predsednika in organov LZS

Srečko Feliks Kroppe

Za uspešnost in učinkovitost Lovske zveze Slovenije kot krovne organizacije lovstva v Sloveniji je nujno treba vzpostaviti ustrezen sistem delovanja, ki bo usmerjen v uresničevanje temeljnih ciljev in nalog LZS in lovstva v Sloveniji. Sistem mora biti jasen, transparenten, dostopen in odprt do drugih vladnih in nevladnih institucij. Medsebojno sodelovanje navznoter in navzven mora temeljiti na strokovnosti, strpnosti, preudarnosti in etičnosti. Pri svojem delovanju moramo imeti pred seboj divjad in souporabnike prostora. Lovstvo ni politična organizacija ali zasebno podjetje.

V Sloveniji je lovstvo doseglo določeno stopnjo razvoja, za kar velja zasluga vsem lovcem, zlasti tistim, ki so s svojo aktivnostjo, delom, odrekanjem in požrtvovalnostjo sledili ciljem lovstva. V zadnjih letih je lovstvo delovalo v zelo turbulentnem okolju, kjer zagotovo nismo ubrali prave poti. Posledice so vidne, težave so se povečale, lovci smo na različnih bregovih. V tem času smo ob nestrpnosti in netaktnosti zelo ranljivi in imamo zelo ugodne razmere, da gremo navzdol. To ni naša pot, ne cilj. Pozabljamo na našo temeljno dejavnost.

Vse, kar je bilo narejeno v zadnjih letih, ni bilo vse slabo, prav tako ni bilo vse dobro. Nesmiselno bi bilo s tega mesta obsojati dejanja naših tovarišev. Delali so tako, kot so mislili, da je prav. Če so delali kot dobri gospodarji in dobri vodje, je drugo vprašanje. Čas, ki je pred nami, ne more biti namenjen za obračunavanje v lastnih vrstah. Če gremo po tej poti, bo v tem

času našel svoj smisel in vloga nekdo drug, ki zagotovo ni pogodu nam, lovcem. Začeti je treba delati po jasnih usmeritvah k natančno postavljenemu cilju, ki pa nam mora biti znan. Ravnati bo treba po načelu: *Kdor lahko pomaga, naj pomaga, kdor tega noče ali ne more, pa naj ne škoduje lovski organizaciji.*

Pogoj za uspešno delo v lovski organizaciji je jasna, čista in iskrena komunikacija. Voje ne več, zato ni treba organizirati neformalnih sestankov lovcov na različnih nivojih, ki želijo kroit lovstvo z negativnimi motivi in za svojo korist. Takšna oblika klik mora biti neznanka in nesprejemljiva dejavnost v lovski organizaciji. Če pa je prisotna, je zagotovo to tek na kratke proge in z zelo slabim ciljnim časom. Moje načelo vodenja lovske organizacije je v nujni ureditvi posameznih podsistemov v okviru lovske organizacije, ki oblikuje velik sistem lovcov s precejšnjim znanjem in kadrovskim potencialom. Dajmo jim priložnost, dajmo svoj pozitiven pečat v času, v katerem živimo in delamo. Urediti je treba naslednje podsisteme:

1. KADROVSKI PODSISTEM,
2. ORGANIZACIJSKI PODSISTEM,
3. INFORMACIJSKI PODSISTEM IN
4. TEHNIČNI PODSISTEM.

Narisal: H. Zeiler

Bogdan Mahne

Moja odločitev, da dam soglasje k evidentiranju kot kandidata za predsednika LZS, je temeljila na moralni obveznosti, ki jo imam do tistih lovskih tovarišev v vseh lovskih organizacijah, s katerimi smo v obdobju zadnjega leta storili vse, da bi vzpostavili temeljna pravila našega delovanja tako, da bi bilo omogočeno kleno nadaljevati stoletne tradicije slovenskega lovstva.

Zato moj program temelji predvsem na izkušnjah, pridobljenih v sodelovanju z lovskimi organizacijami v Sloveniji v minulem letu. Dodatne izkušnje so tudi stiki z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Ministrstvom za okolje in prostor. Tudi izkušnje iz sodelovanja s poslanci v Državnem zboru, povezane z usklajevanjem zakonskih predpisov o divjadi in lovu, mi pomenijo zelo pomemben temelj za nadaljnje delo LZS. V programu dela je treba najti ustrezno mesto tudi za sodelovanje z lovskimi zvezami sosednjih dežel, s FACE, CIC in z zamejskimi lovci, združenimi v Klubu prijateljev lova - Celovec in v Društvu slovenskih lovcov Furlanije-Juljske krajine – Doberdob.

S svojim programom želim doseči postavljene cilje, katerih skupen namen je vzpostaviti trdno lovsko organizacijo slovenskih lovcov, ki bo temeljila na znanju in izkušnjah naših članov, pridobljenih v minulih letih, ter tudi z namenom, da Lovska zveza Slovenije dobi spet takšno mesto v slovenski družbi, ki ji pripada.

Da bi vse to dosegli, moramo v skladu s sprejetimi Pravili LZS vzpostaviti ustrezen odnos med LZS in njenimi članicami, upoštevajoč tudi zahteve in potrebe lovskih družin ter način, kako

potrebno strokovno pomoč nuditi našim članicam. Pri tem ne smemo mimo določil Pravil LZS, ki urejajo možnost pogodbene ureditve izvajanja posameznih nalog, ki jih LZS lahko v okviru svojih javnih pooblastil prenese na svoje strokovno usposobljene organizacije.

Nadaljevati je treba z verifikiranjem vseh naših izobraževalnih programov in ustreznim potrjevanjem članov predavateljskih aktivov. Vsako leto je treba izpeljati vsaj dva lovskočuvajska tečaja, glede na potrebe pa tudi preveriti interes za izvedbo izobraževalnega programa za lovske mojstre.

Nadaljevati je treba delo na informacijskem programu Lisjak ter ga nadgraditi na tistih delih, kjer naše članice menijo, da so še potrebna dopolnila.

V naslednjem mandatu bo glavnina dela predsednika LZS namenjena vzpostavitvi takšne kadrovske zasedbe Strokovne službe LZS, ki bo kos zahtevnim strokovnim nalogam. Izvajanje takih nalog ni pomembno zgolj in samo za naše članice, pač pa je to pomembno tudi kot ustrezen temelj za sodelovanje z ministrstvi in zavodi v Republiki Sloveniji. Prav tako mora takšno delo temeljiti na pripravi ustreznih pridobljenih statističnih podatkov za namene projektnih strokovnih nalog, katerih cilj je, da Lovska zveza Slovenije pridobi sredstva za delo v okviru le-teh. Tako ocenjujemo, da bi postopoma, do konca mandata, iz projektov pridobili sredstva vsaj v višini 10 % sredstev, sicer zbranih s prispevki članic.

V naslednjem mandatu ne moremo mimo 100-letnice izdajanja glasila Lovec, pri čemer bomo morali ugotoviti, ali glasilo, kakršno je, našim članom še ustreza, ali menijo, da bi ga bilo treba kakor koli spremeniti.

V prihodnjem času tega mandata naš čaka tudi neizogibna naloga, povezana z objektom lovskega doma Zlatorog v Ljubljani, in sicer v povezavi z morebitno selitvijo na novo lokacijo (objekt graščine Ig pri Ljubljani), kjer bi lahko uredili potrebne prostore za delovanje LZS in njenih organov, prostore za izobraževanje in nenazadnje tudi prepotrebne prostore za Slovenski lovski muzej.

Potrebnejšo razčlenitev navedenih nalog, z roki in nosilci za izvedbo, pa bo vseboval moj celovit predstavitveni program, ki ga bodo pred volilnim občnim zborom dobile vse članice LZS.

Odperto prvenstvo LZS 2007 - premična tarča bežeči merjasec

29. septembra so se s tekmo-
vanjem v streljanju na
tarčo *bežeči merjasec* končala
letošnja strelska prvenstva LZS.
Tekmovanje je v lepem, zjutraj
malce hladnem vremenu brez za-
pletov izpeljala **LD Slovenj
Gradec**, ki bo v kratkem do-
končala prenovu svojega lovske-
ga doma, ki se že zdaj lepo vklju-
čuje v okolico strelišča.

Podobno kot leta prej se je tek-
movanja udeležilo 26 tekmoval-
cev posameznikov, strelske eki-
pe pa je prijavilo pet območnih
lovskih zvez. Menim, da je še
kako prav, da pred lovi na divje
prašiče nekatere družine opravi-
jo preizkus pušk in strelskih spo-
sobnosti lovcev tudi v tej discipli-
lini. Za preostale LD pa bo treba
najti način, da bi v prihodnje v

svoje dejavnosti vključile tudi
streljanje na premikajočo se tar-
čo bežečega prašiča. Tak preiz-
kus bi bil velik napredek in bi ga
morali podpreti v vsaki LD, še
posebno tisti, ki organizira skup-
ne love na divje prašiče. Šele po-
tem bi nekateri lovci lahko nag-
las govorili o pravi lovski etiki
in lovski pravičnosti. Tako pa se
zgodba ponavlja: tekmujejo in
vadijo le tisti lovci, ki že kar ne-
kak znajo, drugi pa lovijo. Bolj
ali manj uspešno!

Na omenjenem tekmovalstvu so
tekmovalci streljali dve seriji z
10 streli v dveh različnih hitro-
stih, in sicer na razdalji 50 m.
Strelec je tarčo pričakal v lov-
skem položaju, t. j. s puško ob
boku.

Pohvaliti je treba **Petra Flisa**
in **Klemena Sadarja**, oba LD
Trebnje, ki sta v finalni seriji
potrdila svojo dobro priprav-
ljenost in s 87 % oz. 84 % osvoji-
la prvi mesti. Tretji je bil **Janez
Kustura** SK ZLD - Celje.

Mitja Kersnik

*Najboljši na odprtem prvenstvu LZS, disciplina bežeči merjasec (od
leve): Klemen Sadar (2.), Peter Flis (1.) in Janez Kustura (3.) ...*

*... in najboljše tričlanske strelske ekipe (disciplina bežeči merjasec)
območnih lovskih zvez.*

Rezultati posamezno:

Peter Flis	LD Trebnje
	60 + 174 = 334
Klemen Sadar	LD Trebnje
	155 + 168 = 323
Janez Kustura	SKZLD Celje
	56 + 155 = 311
Jure Žohar	SKZLD Celje
	153 + 150 = 303
Aleš Forstner	LZ Maribor
	147 + 148 = 295
Janez Mikeš	SKZLD Celje
	143 + 113 = 256

Ekipno:

1. SK ZLD Celje	436 krogov
2. LZ Maribor	401
3. ZLD Posavje	375

Jubilejna generacija gorenjskih lovcev

Začetni zapleti glede izobra-
ževanja so nam dobro znani.
S strahom smo čakali na vsa na-

Letošnjega izobraževanja lov-
skih pripravnikov na Gorenjskem
se je udeležilo 30 pripravnikov iz
16 lovskih družin. Vsi pripravni-
ki so predhodno uspešno opravili
praktični del izpita v svojih LD,
razen pripravnikov iz LD Krva-
vec, ki so praktični del opravljali
v sosednjih LD ali Lovišču s
posebnim namenom Kozorog -
Kamnik. Pregled dnevnikov pa
je pokazal, da vodstva nekaterih
LD kljub dobrim sprejetim pro-
gramom le-tega ne opravljajo v ce-
loti zadovoljivo oziroma so vpisi
v dnevnik pomanjkljivi glede na
opravljena dela po programu.
Kje je krivda in kdo je odgovor-
en za to?

Vsekakor bo v prihodnje treba
nameniti več pozornosti tudi izo-
braževanju mentorjev, saj je pri-
dobljeno predznanje pripravni-
kov v veliki meri odvisno prav
od sprotne dela in zahtev men-
torja ter nenazadnje tudi od vod-
stva lovske družine, ki mora izo-

*Generacija novih lovcev (2007) s predsednico izpitne komisije Sely
de Brea Šubic na desni in nekaj članov predavateljskega aktiva.*

vodila, določena z zakonom, in
soglasja. V začetku aprila smo
prejeli manjkajoče dokumente.

Komisija za izobraževanje pri
ZLD Gorenjske je sprejela in
potrdila že predhodno pripravlje-
ni program in učni načrt za teo-
retični del izobraževanja lovskih
pripravnikov. Zavedali smo se,
da moramo v dokaj kratkem času
opraviti odgovorno nalogo na po-
vsem nov način.

Takoj po soglasju ustreznih
državnih organov, potrditvi pre-
davateljskega aktiva in izpitne
komisije smo 11. 4. začeli s teo-
retičnim delom lovskih izpitov v
veliki predavalnici Tinex, d. o. o.,
v Šenčurju. Lastnik podjetja, **Šte-
fan Čebašek**, nam že kar nekaj
let nudi pomoč pri izobraževa-
njih z ustrežno opremljenim pro-
storom, za kar mu velja naša jav-
na zahvala.

braževanju novih članov neme-
niti veliko pozornosti.

Šestnajst dni predavanj, ob
petkih in sobotah, ter celodnevni
praktični del rokovanja z orož-
jem, poskusnim streljanjem na
glinaste golobe, MK tarčo sr-
njak, streljanje s kratkocevnim
orožjem, nato pa trinajst uspešno
opravljenih predmetnih izpitov
je slušatelje naposled privedlo
do zaključnega izpita pred izpit-
no komisijo, ki jo je imenovalo
ministrstvo v sestavi: **Sely De
Brea Šubic**, predsednica, **Anton
Šubic** in **Miran Hafner** kot
predstavnik Zavoda za gozdove.

Nov način ocenjevanja z oce-
no »opravil« ali »ni opravil« nam
do zaključnega izpita ni podal
neke realne ocene znanja posa-
meznika in tudi primerjava s prej-
šnjimi generacijami ni bila mogoča.
Vsi smo bili enotnega mnenja,

da je letošnja generacija pokazala slabše znanje kot prejšnje, za kar pa verjetno ni kriv nov način izobraževanja, marveč natrpan program in kratek rok za izvedbo. Kljub temu je komisija na podlagi zaključnega izpita določila najboljša slušatelja, in sicer **Roka Markiča** iz LD Dobrča in **Mitjo Hribarja** iz LD Storžič, ki sta na podelitvi spričeval za spomin prejelca knjigo Janeza Črnača.

Slavnostna podelitev spričeval je bila 14. 7. v gostišču ZAPLATA v Tupaličah. Spričevala so jim podelili predsednik ZLD Gorenjske **Peter Belhar**, predsednica izpitne komisije **Sely De Brea Šubic** in strokovni tajnik **Janko Troha**.

Tokratna generacija je pokazala sicer manj teoretičnega znanja, pa zato mnogo več vedrine in smisla za prijetno lovsko družjenje; prav to, kar nam v zadnjem času manjka.

Skupna fotografija mladih lovcev in dela predavateljskega aktivna bo vsem v spomin na slavnostni dogodek v letu praznova-

nja 100-letnice lovstva na Slovenskem.

Janko Troha

Kotuljskim lovcem ne zmanjka dela!

Lani, ko je LD Prežihovo ob svoji 60-letnici predala svojemu namenu povsem nov idiličen lesen prireditveni nadstřešek, ki so ga prav tako kot lovsko kočo na Ošvenovem in lovski dom na Kogovskem pokrili s »šikelni« – skodlami, je že kazalo, da bodo vsaj za nekaj časa pospravili razno orodje. A ni bilo tako. Kot kaže, 56 kotuljskih 'jagrov' kar ne more brez dela!

Komaj je spomladi ob vznožju Uršlje gore skopnel sneg, lani ga sicer ni bilo toliko kot leto prej, so že začeli z najnujnejšimi deli v lovišču, ki obsega okrog 3.500 ha. Še najbolj so bili prizadevni, 'zagnani', kot radi rečejo Korošci, pri postavitvi otroških igral in ureditvi novega zagrajenega travnega igrišča pri lov-

skem domu, ki je nedaleč od kotuljskega 'bisera' – Ivarčkega jezera. Marljivi so bili tudi pri temeljiti obnovi lovske kočice, ki so jo zgradili že davnega leta 1957 nad kmetijo Ošven, visoko na pobočju Uršlje gore.

Lovci so zlasti s postavitvijo otroških igral ob lovskem domu dokazali, da ne skrbijo samo za svojo dejavnost, dobro počutje in zabavo, ampak mislijo tudi na svoje otroke, vnuke in pravnuke. Upamo lahko, da bodo vsaj nekateri od njih nadaljevali bogato lovsko tradicijo svojih skrbnih, delovnih dedov, očetov in stricov.

F. R.

Odkrili spominsko ploščo umrlim članom in izročili odlikovanja

Ob letošnjem jubileju, 60-letnici **Lovske družine Tišina**, so se živeči člani na čustven

način spomnili na svoje premisljene lovske tovariše; med njimi tudi na ustanovitelje LD. Članstvo v LD Tišina se je nenehno spreminjalo, nekateri so prestopili v druge LD, tudi izstopili. Večina članstva pa je ostala (zdaj je dejavnih 21 članov LD Tišina) in se starala skupaj z lovsko družino. Nekateri med njimi so tudi umrli; kot pravimo, odšli v večna lovišča ...

Vsem tistim, kar 26 posameznikov bi naštetili, so na pročelju lovske doma živeči lovski tovariši v znamenje spomina in zahvale za vse, kar so dobrega storili za LD, razvoj lovstva, in ohranitev narave ..., odkrili spominsko ploščo. To sta storila predsednik LD Tišina **Evgen Hašaj** in predsednik Zveze lovske družin Prekmurje **Arpad Köves**. Spominsko ploščo so odkrili članom LD Tišina, ki so umrli od leta 1977 do letos. To so bili: **Milan Šušteršič**, **Aleksander Šiftar**, **Jožef Rogač**, **Franc**

Foto: F. Rotar

Kotuljski lovci niso poskrbeli samo za svoje dobro počutje, ampak tudi za svoje otroke, vnuke in pravnuke.

*Spominsko ploščo pokojnim članom LD Tišina sta odkrila predsednik Lovske družine Tišina **Evgen Hašaj** in predsednik Zveze lovske družin Prekmurje **dr. Arpad Köves**.*

Tudi lovsko kočica LD Prežihovo - Kotlje na Ošvenovem je lepo urejena.

Foto: B. Žerdin

Ob 60-letnici LD Tišina je Lovska zveza Slovenije odlikovala kar nekaj posameznikov iz te LD (na fotografiji).

Štiblar, Jožef Šiftar, Štefan Šiftar, Silvo Brunec, Jožef Činč, Luka Oskomič, Ivan Rodi, Josip Vilagoš, Karel Kovačič, Franc Kumin, Tibor Titan, Anton Košar, Geza Hodoščak, Kolman Kovačič, Franc Sever, Karel Kološa, Bojan Fišer, Rudi Ficko, Franc Rajh, Janez Andrejč, Franc Šebjanič, Alojz Pihler in Rudi Holcman (slednjemu posmrtno).

Člani LD Tišina si prizadevajo, da bi ohranili prijazno okolje za divjad in posledično tudi za človeka. V zadnjih letih so veliko postorili, da so v lovišču ohranili divjad. Lovci delujejo prostovoljno, zato dobijo le nagrado v obliki pohvale, priznanja ali odlikovanja. Lovska zveza Slovenije je ob jubileju odlikovala tudi nekatere člane LD Tišina. Odlikovanja sta zaslužnim podelila predsednik - starešina LD Tišina **Evgen Hašaj** in predsednik Zveze lovskih družin Prekmurja dr. **Arpad Köves**. Red III. stopnje so prejeli **Aleš Števanec**, **Miran Holcman**, **Herman Šiftar**, **Alojz Gider**, **Franc Hajdinjak**, **Stanko Vogrinčič** in posmrtno **Rudolf Holcman**, red II. stopnje pa **Karel Debelak**.

B. Ž.

Pomerili so se veterani ZLD Ljubljana

Na Zavru pod Šmarno goro je bilo 25. 8. 2007 Prvenstvo strelcev veteranov ZLD Ljubljana 2007. Strelsko prireditev sta organizirala ZLD Ljubljana in Komisija za strelstvo pod vodstvom predsednika **Bogomirja Tramška**. Menim, da je zanimanje za tovrstna tekmovanja precejšnje, saj se izkušeni starejši lovci in hkrati dobri strelci lahko pomerijo v svoji konkurenci (več kot 55 let starosti). Toda tokrat je bila udeležba na tekmovanju, kljub lepi okolici in vremenu, slaba, k čemur je najverjetneje pripomoglo zgolj obveščanje po elektronski pošti. V prihodnje bo očitno treba vabila posredovati strelskim referentom LD tudi po »navadni« pošti.

Vse prisotne sta najprej nagovorila **Franci Brbič ml.**, starešina LD Šmarna gora, in **Lado Bradač**, predsednik ZLD Ljubljana, ki se zavzema, da bo v prihodnje tekmovanje potekalo brez prijavnine. Pravila sta pojasnila strelska sodnika **Henrik Hoffman** in **Bogo Tramšek**, ki sta z budnim očesom spremljala tek-

movanje, da je potekalo tekoče, varno in pravično. Lovci - strelci so se pomerili v streljanju na glinaste golobe v lovskem položaju (na 25 glinastih golobov) ter tarčo srnjak (3+5 x 2) z lovsko risanico (MK puško). Na koncu je potekala tudi končna serija prvih šestih strelcev v obeh disciplinah.

Tekmovanja se je udeležilo 16 strelcev iz 8 LD, ki so članice ZLD Ljubljana.

Izid tekmovanja je bil naslednji:

Golobi:

1. Ljubiša Pavlovič	192 točk
2. Franc Barbič st.	188 točk
3. Lovro Korošec	180 točk

Sproščen pogovor pred lovsko kočo

4. Rudi Pirš	166 točk
5. Mile Jurič	162 točk
6. Bernard Šesek	158 točk

MK tarča Srnjak:

1. Franc Barbič st.	192 točk
2. Ljubiša Pavlovič	191 točk
3. Rajko Knific	189 točk
4. Lovro Korošec	187 točk
5. Rudi Pirš	183 točk
6. Silvo Anžin	178 točk

Kombinacija:

1. Ljubiša Pavlovič	191 točk
2. Rudi Pirš	185 točk
3. Franc Barbič st.	184 točk
4. Rajko Knific	179 točk
5. Lovro Korošec	176 točk
6. Mile Jurič	174 točk

Po končanem tekmovanju so najboljšim trem podelili pokale in medalje. Ob zaključku tekmovanja so se strelci pomerili še v nagradnem streljanju, kar je dokaz njihove strelske zavzetosti, športnega duha in želje po tovarškim druženju. Člani LD Šmarna gora, gostitelji tekmovanja, so se pri organizaciji zelo potrudili in ustvarili dobro vzdušje tudi po uradnem delu. Poskrbljeno je bilo

Najboljši v kombinaciji (od leve): Pirš, Pavlovič, Barbič. Pokale je podelil predsednik ZLD Ljubljana, Lado Bradač.

Mile Jurič, Rudi Pirš, Rajko Knific, Bernard Šesek in Franc Barbič st.

Šmarnogorski lovci želijo ekipo uspešen nastop in v prihodnje pričakujejo številčnejšo udeležbo na strelskih prireditvah.

Gašper Frišek

Prireditve v Grantu

V čudovitem sončnem jesenskem dnevu, 15. septembra, je **Lovska družina Podbrdo**, skupaj z **Občino Tolmin** in **Občino Maribor**, pripravila prireditev ob starem koritu v majhni vasi Grant nad Baško grapo. Nasproti njega stoji spomenik trinajstim štajerskim borcem 17. SNOB Simona Gegočiča, ki so v neenakem boju z močnejšim sovražnikom izgubili življenje 21. decembra 1943.

Leta 1984 so spomenik postavili krajani Granta in Ruta ob pomoči Občine Maribor in delovne organizacija SWATY. V oskrbo ga je prevzela LD Podbrdo. Po besedah starešine **Braneta Panj-**

S prireditve pred obnovljenim spomenikom trinajstim štajerskim borcem, za katerega skrbi LD Podbrdo.

Foto: C. Zgaga

tarja nam je spomenik že takrat kazal pot v samostojno Slovenijo. Ker ga je načel zob časa, smo ga na pobudo organizacijskega odbora, ki ga je vodil predsednik Zveze borcev Maribor **Jože Berce**, pomagala pa sta mu **Edvard Makuc** in **Rafael Razpet**, lepo obnovili.

Nekaj misli o vsebini in namestu srečanja so povedali tolminski župan **Uroš Brežan**, **Jože Režonja**, podžupan mariborske občine **Andrej Verlič**, predstavnik organizacijskega odbora za obnovo spomenika **Rafael Razpet**, predstavnica Krajevne skupnosti Rut - Grant **Vesna Maver** in starešina Lovske družine Podbrdo Brane Panjtar.

Vsi so poudarili, da moramo na podlagi vrednot, za katere so borci dali življenje, krepiti sodelovanje med seboj tudi naprej; najbolje tako, da bi srečanje postalo tradicionalno. Tako bomo niti preteklosti tkali v prihodnost in se kot generacija, ki je le iz knjig spoznavala boj naših očetov, učili ceniti pridobitve, ki nam omogočajo boljše življenje. Za spomenik bo še naprej skrbela LD Podbrdo.

Olga Zgaga

Križevski rogisti so praznovali srebrni jubilej

Kulturno društvo Rogisti, Lovske družine Križevci pri Ljutomeru, so v soboto, 15. septembra, na posebno pripravljenem koncertu v cerkvi svetega Križa v Križevcih pripravili koncert ob 25-letnici glasbenega in lovskega delovanja. Kot so povedali na praznovanju ob srebrnem jubileju, je skupina lovskih rogistov začela z delom leta 1982,

Foto: B. Žerdin

Rogisti Lovske družine Križevci so proslavili 25 let obstoja in delovanja.

in sicer na pobudo takratnega starešine **Jožeta Kosija**.

Rogisti veliko nastopajo na kulturnih prireditvah doma in tudi zunaj lovskih družin Prlekije. Sodelujejo s skupinami lovskih rogistov in pevcev iz Slovenije in Avstrije. Kulturno društvo rogistov LD Križevci vodi predsednik **Milan Lebar**, pod taktirko strokovnega vodje **Mirka Herica** pa igrajo še **Jože Nemec**, **Adolf Županec**, **Jože Dunaj**, **Anton Semenič**, **Andrej Rebernik** in **Franc Kosi**. Posebno zanimanje je za zanimive lovske Hubertove maše. Prav zato so svojo skupino opremili tudi z novimi rogovi izvedbe ES/B. Med najpomembnejše dosežke beležijo številna lovska, občinska in republiška priznanja ter mednarodno tekmovanje lovskih rogistov, ki je bilo leta 2005 prvič v Sloveniji in ko so prejeli zlato priznanje. Od leta 1993 se redno udeležujejo srečanja slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov.

Letos so zabeležili 15. udeležbo na tem srečanju. S svojo de-

javnostjo na širšem slovenskem prostoru promovirajo lovstvo na kulturnem področju ter hkrati pripomorejo k ugledu lovske dejavnosti. Ob jubileju so podelili bronasti Gallusovi znački, ki sta jo prejela **Franc Kosi** in **Andrej Rebernik**, in sicer v imenu Javnega sklada za kulturne dejavnosti Ljutomer. Rogistom je v imenu Upravnega odbora Lovske zveze Slovenije čestital **Janko**

Kralj, ki je rogistom izročil plaketo Lovske zveze Slovenije. Na dobro obiskanem koncertu ob 25-letnici obstoja in delovanja so zaigrali in zapeli 19 skladb in pesmi z lovskim pridihom. Kot gostje KUD Prekmurski rogisti so koncert popestrili *Lovski rogisti Friedberg* iz Avstrije, *Pevke ljudskih pesmi Vučja vas*, *Vaški fantje iz Ključarovcev* in **Tjaša Lebar** iz Babincev.

B. Ž.

Lovska razstava LD Puščava

Občina Lovrenc na Pohorju vsako leto avgusta organizira razne kulturne, športne in druge prireditve ob občinskem prazniku. Organizatorji so praznik poimenovali *Jezernikovi dnevi*, in sicer po pravljicnem bitju iz tega dela Pohorja.

LD Puščava vsako leto sodeluje v okviru omenjenih dnevor s predstavitevijo in vodenjem po lovsko-gozdarski učni poti. Za letos se je porodila ideja, da bi priredili skupno lovsko in gobarsko razstavo. Člani **Gobarskega**

RAZSTAVA LD DOBROVO V GOR. BRDIH

Lovska Družina Dobrovo je zaprosila Občino Brda in organizatorico Praznika češenj v Goriških Brdih, skupaj z Ribiško družino na Dobrovem, da bi v času od 8. 6. 2007 do 12. 6. 2007 uredili lovsko razstavo. Ogledalo si jo je veliko obiskovalcev Praznika češenj. Z začudenjem so si ogledovali lovske trofeje in nagačene živali ter nas presenečeno spraševali, ali res v našem lovišču živi vsa ta divjad.

Preden smo razstavo pospravili, so nas obiskali tudi učenci OŠ Dobrovo. Povedali smo jim vse, kar so želeli vedeti o divjadi, ki so jo videli na razstavi. Razstavo in razlago so sprejemali z veseljem ter se zanimali, kako je mogoče vstopiti v lovske vrste ter kaj vse mora lovec delati v lovišču.

Lovci LD Dobrovo menimo, da smo s takšnim ravnanjem in razstavo veliko pripomogli, da bi ljudje lahko spremenili mnenje in spoznali, da lovci nismo le ubijalci, ampak s svojo dejavnostjo skrbimo za ravnovesje v naravi in se zavzemamo, da bi narava ostala neokrnjena tudi za naše naslednike. – Besedilo in fotografija: E. Sirk

Rogiste so nagradili s plaketo Lovske zveze Slovenije; iz rok Janka Kralja jo je prejel Mirko Heric.

Lovci LD Puščava in Gobarsko društvo Lisička so skupaj pripravili zanimivo razstavo gob in divjih živali, ki je bila zelo dobro obiskana.

društva Lisička iz Maribora so bili pripravljeni sodelovati. Gobarji so pridno nabirali gobe v širši okolici Lovrenca, lovci pa so začeli urejati razstavo v prostorih lovskega doma na Rdečem bregu. V soboto, 18. 8. 2007, je bila odprta skupna razstava, ki je bila na ogled še ves naslednji dan. Razstavo je slavnostno odprl starešina LD Puščava **Edvard Gorican ml.**, krajši pozdravni govor pa sta imela tudi župan Občine Lovrenc na Pohorju **Franc Ladinek** in predsednica Gobarskega društva Maribor **Milka Bukovec**. Po odprtju je o gobah predaval **Anton Poler**, določevalec gob in mentor Mikološke zveze Slovenije.

Gobarji so iskali gobe že nekaj dni prej, glavna zanimivost pa je bila na dan razstave zjutraj, ko so pri nabiranju gob lahko sodelovali tudi drugi občani. Zato je bil rezultat za tako majhno območje nabiranja presenetljiv – nabrali in razstavili so kar 164 različnih vrst gob. Vrste je določil Anton Poler.

Lovci so razstavili trofeje in nagačeno divjad, ki so jo uplenili v domačem lovišču. Postavljena je bila tako, da je prikazovala razvoj divjadi tudi po letih, tako da so si obiskovalci lahko predstavljali razvoj življenja nekaterih vrst v naravi. Za večino je bil najbolj zanimiv del, ki smo ga poimenovali »igra narave«, kjer smo razstavili nepravilno raščeno rogovja. Otroci so bili navdušeni nad preparati malih živali.

Na razstavi sta bila zmeraj prisotna po en član Gobarskega društva in lovec, ki sta obiskovalcem odgovarjala na vprašanja. V dveh dneh je razstavo obiskalo precej ljudi, predvsem iz domačega kraja, prišli pa so tudi

pripeljali pred oltar uplenjenega jelena, gospodar LD **Jože Luthar** pa je uplenitelju **Jožetu Horvatu** izrekel lovski blagor.

Starešina LD Bogojina **Stanko Černela** je v pozdravnem nagovoru pozdravil predstavnike Občine Moravske Toplice, lovske tovariše iz sosednjih LD, Prekmurske rogiste, predstavnike odbora XIX. Košičevih dnevov, člane sodelujočega MPZ Bogojina ter druge prisotne. Maševala sta mariborska pomožna škofa dr. **Jožef Smej** in dr. **Peter Štumpf**, somaševala pa domači župnik dr. **Stanislav Zver** in beltiški župnik **Alojz Benkovič**, ki je tudi član naše LD.

Oba škofa sta izpostavila in poudarila pravi pomen lovstva,

Bogojina pod vodstvom maestra **Marjana Potočnika**.

Sledila je lovska veselica, na kateri so obiskovalci poleg lovskega bograča lahko poskusili tudi meso jelena v omaki in se zavrteli ob zvokih Ansambla veseli Prekmurci.

Zelo veliko obiskovalcev prireditve je potrdilo dobro organizacijo članov LD Bogojina, kar nas spodbuja tudi k pripravi 9. Hubertove maše prihodnje leto.

Ambrož Pušnik

V spomin na zaslužnega lovca zasadili spominsko lipo

Člani Lvske družine **Bakovci - Lipovci** imajo ob svojem lovskem domu v Muzgah pri Dokležovju spominski park, kjer vsakokrat, ko jih zapusti član zelene bratovščine, v spomin nanj zasadijo spominsko lipo, ki jo vse leto zalivajo in vzdržujejo. Tako so v nedeljo, 5. avgusta, pripravili lovske slovesnosti, na kateri so poleg članov zelene bratovščine in sorodnikov lani preminulega lovca **Alojza Lukača** iz Bakovcev zasadili spominsko lipo in nanjo namestili tablico z njegovim imenom.

Z zasaditvijo spominske lipe oziroma lipovim parkom lovci ohranjajo spomin na pokojne svoje člane LD. Sočasno vsakokrat izpolnjujejo tudi svoje obveznosti ob pogrebu umrlega lovca. Tudi Lukač je bil vsestransko aktiven član zelene bratovščine od vsega začetka delovanja samostojne lovske družine. Bil je eden od aktivnih članov in dolgoletni tajnik družine, ki je s svojim delom in vzgledom prispeval k uspešnemu delu LD ter gojitvi dob-

Velik obisk 8. Hubertove maše v Bogojini organizatorje obvezuje tudi k pripravam za prihodnje leto.

iz sosednjih. Odzivi obiskovalcev so bili ugodni; tako je bil naš skupen trud poplačan.

Tomaž Golob

8. Hubertova maša LD Bogojina

Člani LD Bogojina smo letos že osmo leto zapored organizirali lovsko kulturno prireditev Hubertovo mašo, ki je bila tudi v sklopu XIX. Košičevih dnevov kulture v Krajevni skupnosti Bogojina in Občini Moravske Toplice. Prireditev je bila v nedeljo, 19. 8. 2007, v gozdu pri lovski koči Bogojina.

Prvenstveni namen že tradicionalne prireditve je bil tudi tokrat ohranjati in negovati lovske šege in običaje. Najprej so lovci po starem običaju na vozu s konji

kar je v zdajšnjem svetu, polnem nasprotij, še posebno pomembno.

Pri maši so sodelovali Prekmurski lovski rogisti in MPZ

Zasaditev spominske lipe v spomin na lovca **Alojza Lukača**

rih medsebojnih odnosov. Žal se je njegov lovski čas prehitro iztekel in lovci so izgubili dobrega člana LD. Alojz je bil tudi med prvimi, ki je soustvarjal lovski spominski park, ki nas živeče spominja na našo minljivost in odhod v večna lovišča. Lovci so torej zasadili lipo kot drevo spomina; vsak živeči član je k mladi lipi z lopato dodal grudo zemlje.

Prekmurski lovski rogisti so zaigrali nekaj lovskih koračnic. Spominsko lipo v spomin Alojza

tako spontano in iskreno, da globoko v sebi začutiš pravo zadovoljstvo. Menimo, da so spoznali, da lovec ne le ubija, temveč da pravi lovec živali tudi ščiti in pomaga tistim, ko so pomoči najbolj potrebne. S kakšno radostjo so si ogledovali lisice, zajce, jazbece, gozdne kure, smnjad, kune, divjega prašiča ... S svojim prihodom so poplačali naš trud.

Da je bila razstava tako uspešna, tako vzorno pripravljena in prijetna za ogled, velja vsa zahvala številnim ljudem. Želel bi

nje vseh prostoživečih živali v takšnem številu, da ni ogrožen njihov obstoj. Menimo, da to opravljamo dokaj uspešno.

V prelepem sončnem popoldnevu smo se člani LD s svojimi ženami, lovskimi gosti, nekdanji člani LD, predstavniki KS,

stvo, nas večina ostaja zvesta naši osrednji lovski organizaciji, ki letos praznuje 100-letnico obstoja. V pomembnem trenutku za slovensko lovstvo smo strnili svoje vrste, se prilagodili novi zakonodaji in vzpostavili razmere, da bo divjad v naši deželi lah-

Prizor z lovske razstave, ki sta jo v sklopu občinskega praznika junija letos v račkem gradu pripravili LD Rače in LD Fram.

Lukača je blagoslovil župnik Župnije Bakovci **Martin Poredoš** ob navzočnosti župnika Župnije Beltinci **Alojza Benkoviča**. Zasaditve lipe so se udeležili tudi najožji člani družine Lukač in sorodniki.

B. Ž.

Lovska razstava v Račkem gradu

Junija smo lovci iz **LD Rače** in **LD Fram** priredili lovsko razstavo v Račkem gradu v sklopu prireditve ob občinskem prazniku Občine Rače - Fram. Dobrih deset dni je bila odprta za ogled in lahko zatrdim, da je bila dobro obiskana, saj je ponujala veliko zanimivega. Ekspoziti so bili razstavljeni iz obeh lovišč, ogromno je bilo tudi razstavljenе lovske literature, da bi si obiskovalci lahko čim bolj slikovito ustvarili pravo podobo lovca in njegovo vlogo v naravi.

Razstavo si je ogledalo veliko ljudi vseh starostnih kategorij. Na ogled so prišli tudi otroci iz otroškega vrtca, ki smo se jih še posebno razveselili. Njihovo navdušenje nad živalmi je zmeraj

izpostaviti predvsem starešini obeh lovskih družin in gospodarja, na katere je padel levji delež vseh priprav in del v okviru razstave. Zelo, zelo so se potrudili tudi naslednji lovci: **Davorin Gajser, Albert Pesek, Štefan Ogrizek**. Če sem na katerega pozabil, naj mi oprostijo, skratka: veliko jih je bilo iz obeh LD, ki so opravili veliko delo. Še enkrat bi se rad zahvalil vsem, ki ste kakor koli pripomogli, da smo dobili pohvalo za dobro in slikovito razstavo naše 'zelene družine'.

Drago Vešner

60 let LD Veliki Gaber

Lovska družina Veliki Gaber je 16. junija praznovala 60-letnico ustanovitve in delovanja. Po podatkih, ki so nam na voljo, se je pred šestdesetimi leti trinajst pogumnih mož odločilo ustanoviti to LD. Žal zdaj od ustanovnih članov ni nobenega več med živimi. Omenjeni moške so postavili temelje naše LD, ki svoje poslanstvo vestno in zgledno izpolnjuje vsa leta. To je predvsem gojitev divjadi in ohranja-

Člani LD Veliki Gaber ob proslavi 60-letnice

kjer so naša lovišča, in drugi ljubitelji narave zbrali pri lovski koči v Velikem Gabru na proslavi. V bogatem kulturnem programu, ki ga je vodila **Blanka Perpar**, so sodelovali LPZ Martin Krpan z Blok in Rogisti LD Škocjan. Predsednik LD **Mirko Žefran** je v uvodu pozdravil vse navzoče goste, posebno še predsednika LZS **Bogdana Mahnetta**, predsednika ZLD Novo mesto **Miho Božiča** in poslanca DZ, ki je obenem tudi podžupan Občine Trebnje, **Franca Žnidaršiča**. V svojem govoru je na kratko orisal preteklost naše LD od ustanovitve, gradnje koče, delovnih akcij in pomoči prizadetim ob potresu v Posočju leta 1976 itn. Kljub velikim spremembam, ki se trenutno dogajajo ob uveljavljanju novega lovskega zakona, in nekaterim posameznikom, ki so vnesli razdor v slovensko lov-

ko še vedno prisotna v takšnem številu in sožitju z naravo kot nikjer drugje v Evropi.

Po uvodnem govoru je sledila podelitev plaket najzaslužnejšim članom LD, sosednjim družinam in LD Stara Fužina iz Bohinja, s katerimi prijateljujemo že nekaj let. Za dobro sodelovanje smo spominske plakete izročili tudi KS Veliki Gaber, KS Sela - Šumberk in KS Temenica. Za 50-letno delo v LD smo nagradili **Antona Zupančiča**, ki je postal častni član lovske družine.

Ob naši 60-letnici nas je za uspešno delo odlikovala tudi ZLD Novo mesto. Ob temu priznanju nam je predsednik Miha Božič zaželel še veliko uspehov pri ohranjanju narave in prizadevanju za ravnovesje v prostoru. Na koncu proslave je spregovoril tudi poslanec in podžupan Občine Trebnje **Franca Žnidaršič**,

Podelitev plakete in listine za častno članstvo v LD Antonu Zupančiču

ki je v svojem govoru podprl naša lovska prizadevanja za pravičnejši lovski zakon, ki ga nekatere stranke želijo stalno spreminjati v škodo divjadi in slovenskega lovstva.

Proslavo smo sklenili s prijetnim druženjem ob dobri kapljici in jedeh, ki so jih pripravili naši člani, in se zadovoljni razšli šele pozno proti jutru.

Rudi Praznik

60 let Plešivica - Žužemberk

Lovska družina Plešivica - Žužemberk je praznovala 60 let obstoja in uspešnega dela.

Prizadevni predsednik LD Plešivica Franc Jarc med otvoritvenim govorom ob odprtju lovske razstave

Kot naravovarstveno združenje ljubiteljev varstva, gojitve in lova divjadi ter upravljanja lovišč nadaljuje častno poslanstvo, ki temelji na izročilu Slovenskega lovskega kluba. Žužemberški lovci so svoj jubilej proslavili z razstavo fotografij divjadi članov Kluba Diana v lovskem domu v Žužemberku in s slavnostjo pri lovski koči na Komanci. Ob tej priložnosti je LZS za posebne zasluge odlikovala lovca **Dušana Lukmana** in **Dušana Iskro**. Podpredsednik Zveze lovskih družin Novo mesto **Jože Primc** je LD Plešivica izročil priznanje za uspehe pri njenem delu. LD Plešivica, v katero je vključenih več kot 100 lovcev, gospodari z loviščem, ki se razprostira na obeh bregovih Krke s skupno površino okoli 8.500 ha. Lovski prireditvi v Žužemberku in na Komaci so popestrili Žužemberški rogisti pod vodstvom **Slavka Setničarja**. Prireditve se je udeležil tudi strokovni tajnik ZLD Novo mesto **Stane Gabrijel**, ki je lovce in goste pozdravil v svo-

jem imenu in kot odposlanec predsednika ZLD Novo mesto **Mihe Božiča**. Delo lovcev je pohvalil tudi žužemberški župan **Franc Škufca**, saj je lovska družina pomemben člen v delovanju občinskih društev. Na slavnostnem odprtju razstave lovskih fotografij je spregovoril starešina LD Plešivica **Franc Jarc**, ki je skupaj z **Romanom Vovkom** vodil prireditev pri lovski koči na Komanci. Za uspešnost LD Plešivica - Žužemberk so zaslužni prav vsi njeni člani, posebno pa velja pohvaliti **Slavka Legana**, dosedanjega gospodarja LD in uspešnega vodnika krvosledcev. S ponosom zrejo v prihodnost lova v Suhi krajini tudi gos-

ljenko obdarovala s priložnostnim darilom. LD Plešivica pa se je s podelitvijo posebnih plaket zahvalila za sodelovanje ZLD Novo mesto in sosednjim lovskim družinam: LD Veliki Gaber, LD Suha krajina, LD Lazina in LD Dobrnič.

Bojan Avbar

60 let LD Kozje

Devet jih je bilo, ki so davnega leta 1947 ustanovili LD Kozje s takratno površino lovišča 3.262 ha. Leta 1954, s priložitvijo lovišča Polje ob Sotli, se je lovišče LD Kozje povečalo za 1.200 ha, leta 1967 pa s priložitvijo LD Zagorje pridobilo še dodatnih 2.217 ha. Tako je zdajšnja površina lovišča 6.913 ha in je ena največjih LD v SK ZLD - Celje. Dandanes družina šteje 52 članov, povprečna starost članstva pa je 57 let, čeprav želimo pridobiti člane mlajše generacije.

V 60 letih obstoja sta bili zgrajeni dve lovski koči, dve strelišči za umetne golobe, dva bivaka. V kletnih prostorih idilične lovske koče je postavljena nova sodobna hladilnica za prevzem in odajajo uplenjene divjadi, prekrita je bila streha doma ter urejena asfaltna cesta do strelišča. Veliko dela je bilo vloženo tudi v okolico koče pa tudi bivaka, predvsem za dobro počutje lovcev in lovskih prijateljev. Gospodarjenje z divjadjo je prednost dela LD, saj so smernice odstrela z vsemi potrebnimi načrti za gospodarjenje v sodelovanju z Zavodom za gozdove OE Celje dale dobre rezultate: pri odstrelu 260 glav smjadi je vsaj 10 % rogovij smjakov (trofej) ocenjenih z več kot 100 točkami CIC (lani eno celo s 145,23 točke).

To je delaven kolektiv, zato sta bili tudi priprava in izvedba praz-

novanja 60-letnice pripravljeni in uresničeni na visokem nivoju. Slavnostna seja je bila 9. 6. 2007 v gasilskem domu Kozje s svečanim odprtjem in uvodnimi akordi Celjski rogistov. Osem sosednjih LD, pobratena LD Kungota ter LD Kapele so počastili našo slovesnost tudi s svojimi prapori in prisotnostjo večjega števila lovcev, ki so se udeležili prireditve. Pozdravni govor je imel starešina **Anton Krofl** - Noni, ki je orisal obdobje šestdesetih let, s poudarkom aktualnih dogodkov v lovski organizaciji. Slavnosti sta se udeležila tudi predsednik UO SK ZLD - Celje **Maksimiljan Arlič** in strokovni tajnik zveze **Zdravko Mastnak**. Arlič je v govoru pohvalil delo LD in kot starešina LD nanizal tudi težave lovske organizacije. Na svečanosti je bil osrednji govornik župan Občine Kozje **Dušan Andrej Kocman**, ki se je LD Kozje zahvalil za dolgoletno sodelovanje s krajem in uspešno delo na vseh področjih, predvsem pa pri varovanju narave in divjadi. Mentorji in učenci OŠ Kozje ter OŠ Lesično so med samim programom prireditve pripravili prisrčen kulturni program in se s spominskim darilom zahvalili starešini LD Kozje za več kot 25-letno sodelovanje pri organizaciji ekskurzij v Tehnškem muzeju Bistra in Živalskem vrtu v Ljubljani za 4. razrede OŠ Kozje, Lesično in Prevorje. Posebne zahvale učencev je bil deležen tudi lovec **Miha Kostevc**, ki je dolga leta sodeloval pri pouku, kadar so bile teme učnega programa divjad in narava.

Ob tej priložnosti so podelili lovska priznanja in odlikovanja zaslužnim članom LD Kozje, ki so jih izročili **Anton Krofl**, **Maksimiljan Arlič** in župan Občine Kozje **Dušan Andrej Kocman**. Znak za lovske zaslu-

Starešina LD Plešivica Franc Jarc podeljuje priznanje LZS lovcu Dušanu Lukmanu.

podar **Vekoslav Kaplan**, tajnik **Aleksander Jordan**, **Jože Grum** in **Rajko Črnogoj** ter Roman Vovk in **Franc Grajš**, ki sta s sotovariši zgradila čudovito leseno uto pri lovski koči na Komanci. Žužemberški lovci se lahko pohvalijo, da gospodarijo tudi z lovsko kočjo na Plešivici, ki so jo dogradili in uredili za lovske dejavnosti. LD Plešivica - Žužemberk je pobratena z LD Medvode, katere predstavnika sta slav-

Člani LD Kozje ob 60-letnici dela te LD

ge so prejeli: **Marjan Hartl**, **Stane Zupan**, **Stane Šošterič**, **Ivan Klavžer**; red za lovske zasluge III. stopnje sta prejela **Rajko Lupše** in **Milan Bah**; red za lovske zasluge II. stopnje pa starešina **Anton Krofl** - Noni. Priznanje SK ZLD - Celje so prejeli: **Dani Fon**, **Marjan Bevc**, **Jože Kozole**, **Franc Resnik**, **Miran Klavžer**, **Slavko** in **Željko Frece**, **Franc Jug** in **Ivan Halužan**. Posebno priznanje za 50 let članstva v LD Kozje sta prejela **Ivan Belina** in **Ivan Polutnik** ter obe starešini zaradi uspešnega vodenja družine v zadnjih dvajsetih letih, **Rudi Kostevc** in **Anton Krofl** - Noni. Zaradi dobrega sodelovanja s sosednjimi LD (Podstreda, Bistrica ob Sotli, Podčetrtek, Loka pri Žusmu, Bohor - Planina, Veliki Kamen, Senovo, Hadil - Dobje, Kapele) in pobrateno LD Kungota je bilo vsem v znamenje zahvale podeljena spominska plaketa. Prav tako so bile plakete LD Kozje podeljene zunanjim sodelavcem: Občini Kozje in Podčetrtek, OŠ Kozje in Lesično, Kozjanskemu parku, Zavodu za gozdove Celje in Brežice - Enota Senovo, Prosignalu Celje, Pekarni Resnik, PP Šmarje pri Jelšah, Lovski inšpekciji, Izpostava Sl. Konjice, nekdanjemu županu **Jožetu Planincu**, nekdanjemu članu **Vinku Turku**, tajniku SK ZLD - Celje **Zdravku Mastnaku** in gostilničarju **Miranu Švajgerju**.

Po končani proslavi so vse goste povabili v telovadnico OŠ Kozje, kjer je starešina LD odprl veliko **lovsko razstavo**, ki so jo pripravili domači lovci. Na razstavi so bili eksponati iz domačega lovišča, pa tudi iz tujih, saj je bila razstava namenjena osnovnošolski mladini, ki jo je ob strokovnem vodstvu tudi množično obiskala.

Po ogledu razstave je bila v gasilskem domu zakuska, za katero je poskrbelo Gostinstvo Švajger, za glasbo pa domači Ansambel Jagričevih fantov.

Marjan Hartl

60 let LD Koper

Lovska družina Koper je v svojih šestdesetih letih neprekinjenega delovanja v svojstvenem slovensko-istrskem okolju ustvarila bogato lovsko tradicijo, povezano z divjadjo in naravo. Bogata zgodovinska dogajanja so našega lovca preoblikovala v trdnega in zmeraj zavednega naravovarstvenika in gojitelja divjadi, z vedno spoštljivim od-

nosom do vsega, kar bogati naš svet.

Po 2. svetovni vojni so spremembe dosegle tudi lovstvo. Takratne oblasti so že julija 1945 izdale prvi Odlok o nošenju in posesti orožja. Že po enem mesecu mu je sledil Odlok o izvajanju lova in določitvi lovne sezone. Nekaj pozneje je bilo ustanovljeno Okrajno lovsko društ-

Šestindvajsetega maja letos je LD Koper proslavila 60-letnico neprekinjenega delovanja.

vo Koper. Prav ta LD je odigrala zgodovinsko pomembno vlogo in postavila temelj novodobnega lovstva v Slovenski Istri. Članstvo se je naglo večalo in potrebna je bila boljša organiziranost. Tako je 10. julija 1947 skupina lovskih somišljenikov ustanovila Lovsko skupino Koper, ki se je občasno imenovala tudi Skupina Bertoki. Ta datum pomeni dan ustanovitve delovanja Lovske družine Koper. Leto za tem je Okrajno lovsko društvo Koper razdelilo lovišče skupinam Koper, Dekani, Marezige, Strunjan in Šmarje. Od tistega leta naprej so tedanje lovske skupine, ki poimenijo zemetke zdajšnjih lovskih družin, prevzele gospodarjenje z loviščem in divjadjo. Sledile so bliskovite spremembe in reorganizacije lovstva ne le v

Istri, ampak tudi v vsej Sloveniji.

Koprski lovci poznajo svoje poslanstvo, zato so prepoznavni v vsaki lovski organizaciji širom naše domovine, pa tudi pri sosedih. Več desetletno sodelovanje in povezovanje z italijanskimi lovci je sklenilo trdne ne le lovske, ampak tudi prijateljske vezi. Še posebno smo ponosni, da se

In prav je tako. Na slovesnosti, ki je bila v soboto, 2. 6. 2007, pri lovskem domu Bogojina, je starešina naše LD, **Stanko Černe**la, v pozdravnem govoru dejal:

»Ko se zazrem v preteklost se mi zvrstijo sledi, sledi živali in sledi ljudi. Koliko poti se je v teh 60 letih križalo, koliko sledi ostalo in koliko se jih je tudi izbrisalo iz spomina ...«

Lovska družina Bogojina je bila ustanovljena leta 1946. Nastala je na pobudo **Ludvika Rožmana**, **Ludvika Benkoviča** in **Janeza Prše** iz Bogojine ter **Štefana Bojneca** iz Strehovcev, ki je postal tudi njen prvi starešina. Prijavljena je bila pri takratni okrajni zvezi v Lendavi, katere predsednik je bil **Ivan Kranjec**.

V tistem času, ko je bila ustanovljena, je bilo vanjo včlanjenih sedem lovcev.

Potem, ko vas Bogojina ni več sodila v lendavski okraj, je 12. 10. 1954 Lovsko družino Bogojina ponovno ustanovil Okrajni ljudski odbor Murska Sobota. Odločba je začela veljati z omenjenim datumom, torej od 12. oktobra 1954 naprej.

V skladu s temeljnim zakonom o lovstvu pa sta Skupščina občine Murska Sobota in Lovska družina Bogojina več kot desetletje za prejšnjo odločbo o ustanovitvi sklenili pogodbo o gospodarjenju z loviščem, v kateri se je LD zavezala, da bo z loviščem dobro gospodarila.

Bogojinska LD je svoja prva pravila sprejela leta 1949. Zdajšnja pravila naše lovske družine so v primerjavi s tistimi izpred šestdesetih let seveda drugačna, sodobnejša, v bistvu pa je njihovo jedro dokaj podobno.

Lovišče LD Bogojina leži nekako na stičišču treh prekmurških pokrajin, gričevnatega Gorriškega ter ravninskega predela Ravenskega in Dolinskega, spada pa med katastrske občine Bogojina, Filovci, Bukovnica in Vučja Gomila. Skupna površina lovišča je 2.438 ha, od tega je lovne površine 2.324 ha. Zdaj družina šteje 32. članov.

Ponosni smo, da v lovišču živi velika divjad (srnjad, jelenjad, divji prašič), pa tudi mala (poljski zajec, fazan, raca mlakarica, poljska jerebica ...). Skrbimo za dopolnilno prehranjevanje divjadi, obdelujemo pa tudi nekaj krmnih njiv (v skupni površini približno 7 ha).

Od ustanovitve LD so vedno prizadevni člani postorili marsikaj. Leta 1978 smo zgradili in svoji namembnosti predali lovski dom, deset let pozneje smo zgra-

nas je ob tem jubileju spomnil župan Trsta gospod **Roberto Di piazza**, ki nam je ob tej priložnosti izročil spominsko plaketo.

Na slovesnosti so nastopili Lovski pevski zbor Dekani, Rogisti Lovske družine Križevci pri Ljutomeru, PZ Kulturnega društva Pobegi - Čezarji in Dramska skupina KUD Domovina Osp. Približno 300 obiskovalcev je uživalo ob poslušanju melodij in napevov nastopajočih ter podživelo šaljive lovske prigode ob gledanju dramske predstave.

Janko Brezovnik

60 let LD Bogojina

Tudi LD Bogojina je ena izmed tistih, ki je praznovala častitljiv jubilej – 60 let obstoja.

dili strelišče za glinaste golobe, leta 2002 smo k lovskemu domu dogradili nove sanitarije, leta 2006 pa še hladilnico in centralno ogrevanje prostorov v domu. Letos smo postavili drvarnico ter podaljšali streho skladišča.

Na proslavi so bili slavnostni govorniki: župan Občine Moravske Toplice **Franc Cipot**, podpredsednik ZLD Prekmurja **Ludvik Rituper** in predsednik Prekmurskega OZUL **Janez Štötl**. Povabljeni in prisotni so bili tudi člani sosednjih LD Mlajtinci,

zbornik in spominski obesek so prejeli tudi vsi, ki so se udeležili slovesnosti.

Po slovesnosti je bila pogostitev; vsem je teknil dober prekmurski bograč, ob zvokih **Petra Avgoština** pa smo se nekateri zavrteli na plesišču.

Člani LD Bogojina smo ponosni na uspešno prehojene »sledí« zadnjih 60 let in se zahvaljujemo vsem, ki so kakor koli pomagali pri izvedbi naše slavnostne prireditve.

Ambrož Pušnik

Lovci LD Bogojina so 2. 6. 2007 proslavili 60-letnico delovanja.

Moravske Toplice, Prosenjakovci, Dobrovnik, LPN Fazan Beltinci, člani pobratene LD Dolina in še mnogi, s katerimi dobro sodeluje naša LD. To so Prosto-voljno gasilsko društvo Bogojina, Krajevna skupnost itn.

Celotna slovesnost je potekala v duhu potreb varovanja narave in ohranjanja naravnega okolja. Tega se nekateri vse premalo zavedajo in če bomo hoteli biti pri tem uspešni, bomo morali vsi uporabniki prostora še bolj strniti vrste, pri čemer bodo pomembno vlogo odigrale lovske družine.

Kulturni program so popestrili člani KUD Prekmurski rogisti, člani Pevskega društva prekmurskih lovcev, Kvartet ljudskih pevcev Bogojina, prireditve pa je povezoval Benjamin Horvat.

Na slovesnosti so nekateri člani prejeli lovska priznanja. Znak za lovske zasluge so letos prejeli **Štefan Forjan**, **Jože Horvat** in **Franc Gjerek**. Zahvalo in priznanje LD Bogojina za dolgoletno uspešno in prizadevno delo v družini je prejel **Štefan Horvat st.**, ki je lani praznoval 75-letnico. Vsi člani LD so prejeli tudi spominsko majico, spominski obesek iz gline z napisom 60 let LD Bogojina in zbornik, ki smo ga izdali ob tem jubileju. Lovski

60 let LD Rogašovci

Praznovanje 60 let obstoja LD Rogašovci je bilo 1. oktobra 2006. Ob tej priložnosti smo pripravili kratek kulturni program, v katerem so sodelovali učenci OŠ Sv. Jurij, Moški oktet KUD Rogašovci in Rogisti ZLD Prekmurje. Prisotne sta nagovorila predstavnik ZLD **Ludvik Rituper** in nekdanji župan občine **Janko Halb**. O delovanju LD Rogašovci je spregovoril starešina LD Rogašovci **Štefan Nemec**. V kroniki LD Rogašovci je zapisano: »Če 60 let primerjamo z ero tisočletja, odkar se na Zemlji razvija življenje, to ne pomeni mnogo in je 60 let skromen delček zaznave. Ko pa primerjamo 60 let obstoja, delovanja nekega lovskega društva, ki je v interesu gospodarjenja, varstva in gojitve divjadi, je to za lovca dovolj dolga doba, ki presega čas ene življenjske generacije.« Vredno se je ustaviti in pregledati prehojeno pot. Naša pokrajina je bila sestavni del Avstro-Ogrske. Kljub prebijanju meščanske demokratične revolucije leta 1848 so imeli pokroviteljstvo nad lovstvom nemški grofje; pri nas grof Hüllterbraund. Ivan Hribar, dr. Lov-

Fotografija lovcev LD Rogašovci, ki so lani praznovali 60-letnico LD.

renčič in drugi so bili leta 1907 pobudniki prvih zametkov slovenskega lovstva. Leta 1909 je bil izdan Slovenski lovski list, prva številka je izšla l. 1910.

Skrb Slovenskega lovskega društva je združevanje lovcev od Prekmurja do Primorske. Na 7. občnem zboru, ki je bil 17. 5. 1914, je bil sprejet sklep, da se ustanovijo podružnice SLD po sodnih okrajih. Sklep ni bil izpeljan, saj je sredi leta 1914 izbruhnila 1. svetovna vojna in je SLD prenehalo delovati, prenehal je izhajati Slovenski lovski list, prav tako je bila nazaj potisnjena skrb lovcev za divjad.

Prekmurje je 12. 8. 1919 postalo del meščanske države Slovence, Hrvatov in Srbov, vendar je še veliko zemljiške posesti ostalo v lasti grofov, veleposestnikov, tudi tujcev, ki so imeli še naprej lovsko pravico na svojih posestvih. Kljub lastništvu posesti grofov, veleposestnikov, ki so si prilaščali lovne pravice, so se začeli organizirati napredni možje, ki sta jih vabili divjad in narava, ter se ponovno združevati v okvir Slovenskega lovskega društva. V Murski Soboti je bilo že leta 1922 ustanovljeno **Prekmursko lovsko društvo**, poleg Slovenskega lovskega društva, ki je po zaslugi lovca **Josipa Benka** delovalo vse do 2. svetovne vojne.

Zakonodaja je bila dedno podedovana iz Avstro-Ogrske. Leta 1931 je Kraljevina Jugoslavija sprejela enoten lovski zakon, ki se je opiral na zakupniški sistem in lovno pravico. Tudi na našem območju, od Pertoče do Sotine, so se lovsko usposobljeni ljudje vključevali med zakupnike in lovske čuvaje ter v SLD in Prekmursko lovsko društvo. Že leta 1920 je bilo zaslediti interne lovske poslovniške zakupnikov. Organiziranost lovstva po takratni zakonodaji je delovala do

aprila 1941. Okupacijske oblasti so lovska društva zakupnikov ukinile, orožje pa so odvzeli. Z lovstvom so se občasno ukvarjali le okupacijski uradniki in zaupne osebe. Skrb za gojitev divjadi je prenehala do konca 2. svet. vojne, l. 1945.

Po osvoboditvi, leta 1945, so se ponovno začeli zbirati predvojni lovski zakupniki in čuvaji, zavedajoč se, da je treba popraviti osiromašene populacije divjih živali. Začasni zakon, sprejet leta 1945, je odpravljal predvojni dominalni zakupni sistem, divjad je postala ljudska lastnina, Ministrstvo za notranje zadeve je dovoljevalo ustanavljanje in delovanje lovskih zadrug in društev. Ob koncu leta 1945 je bilo v večji mestih že 14 takih zadrug. Lovska društva so se povezovala v okrajne lovske svete, predvojni znak SLD (Slovensko lovsko društvo) je spet postal simbol novodobnih slovenskih lovcev.

V našem kraju so se 1. 10. 1946 zbrali predvojni lovci in kot ustanovni člani ustanovili **Lovsko družino Rogašovci** z lovno površino 3.759 ha lovišča (150 ha smo pozneje odstopili LD Pertoča, ki je bila v ustanavljanju).

Jože Bagar

POPRAVEK

Pri objavi članka o 60-letnici **LD Oplotnica** (Lovec, 10/07, str. 517), nismo objavili tudi fotografije, ki prikazuje, kako starešina pobratene **LD Radeče** na prapor LD Oplotnica pripelje spominski trak te LD. Fotografija je bila žal nepravilno objavljena že v prejšnji številki Lovca ob jubilejnim članku LD Vinica. Za napako se prizadevamo iskreno opravičujemo.

Uredništvo

Florjan Tišler, ki je 2. 5. 2007 praznoval 70-letnico, se je rodil v kmečki družini pri Sv. Ani (zdajšnji Podljubelj) na domačiji Pri Javorniku. V družini je bilo šestero otrok in vsi so morali trdo poprijeti, da so lahko preživeli na domači grudi. V družini je bila dolgoletna lovska tradicija, zato so vsi trije Florjanovi bratje, z njim vred, postali poklicni lovci.

Do vojaščine je delal doma na kmetiji, leta 1959 pa je opravil lovski izpit in postal član LD Tržič. Uspešno je opravil še lovskočuvajski izpit in se leta 1960 prijavil na razpis za lovskega čuvaja v LD Storžič. Postal je tudi njen član in v tej LD ostal vse do danes. Pozneje je dobil službo lovskega čuvaja pri takratnem Zavodu za gojitev divjadi Triglav - Bled. Z ustanovitvijo Triglavskega narodnega parka je prevzel službo naravovarstvenega nadzornika za območje Pokljuke in tam deloval vse do upokojitve leta 2002.

V čudovitem svetu pod Zaloško goro (zdajšnji Tolsti vrh) je spoznal svojo družico in se preselil v lovsko kočjo na Pokljuko. Ustvarila sta si družino s šestimi otroki in pozneje uredila topel dom v Krnici pri Gorjah.

Tudi kot upokojenec Florijan ni mogel mirovati in je ostal prostovoljni naravovarstvenik pri TNP. Njegovo poklicno mesto je uspešno prevzel sin in tako vzdržuje rodbinsko lovsko tradicijo.

Za svoje delo v lovski organizaciji je bil Tišler odlikovan s srebrnim znakom LZS za lovske zasluge, ker pa je bil vseskozi aktiven lovski kinolog in vodnik visokonogih goničev in brak-jazbečarjev, ga je KZS odlikovala s srebrnim znakom za kinološke zasluge.

Florjan je prišel tudi na naslovnicu in v knjigo avtorja Marjana Zupana Zapisan naravi, ki jo je avtor izdal v samozaložbi. Knjiga vsebuje odlične opise starih običajev, povezanih z gozdom in lovom. S pomočjo zbranih zapiskov avtorja Marjana Zupana sta s Florjanom v njej pripravila zapise, kako so kuhali ogelje, kako so delovale fužine v gorjanskih vaseh, v njej so zapisane so tudi zgodbe, ki so se ohranile med ljudmi in ki so si jih pripovedovali v dolgih zimskih večerih za pečjo. V knjižici je natančno opisana tudi Florjanova življenjska pot. Nedvomno jima je z izdajo knjižice uspelo ohraniti del narodove zgodovine tudi zanamcem. Za radovedne osnovnošolce, ki ga obiščejo na Pokljuki, vedno pripravi zanimiva predavanja. Ob številnih obiskih tudi lovcev in drugih ljubiteljev narave po končanem ogledu iz svoje kožarice (oglarke bajte) prinese frajtonarico in poskrbi za dobro voljo. Skratka, Florjan zna še vedno s pravo mero povezati skrb za divjad in pripadnost zeleni bratovščini. To še vedno zelo rad deli z mlajšimi, tudi s svojimi sinovi, ki nadaljujejo lovsko tradicijo v družini. Zato je prav, da ga spoznate tudi vi.

Florjanu ob 70-letnici čestitamo in mu želimo dobrega zdravja tudi v prihodnje!

LD Storžič – J. P., Triglavski narodni park

Čeprav je **Srečo Ivancič** 14. 5. 2007 dopolnil 80 let, je njegov korak po stečinah Menine planine še vedno tih in prožen.

Srečo je luč sveta zagledal leta 1927 na Tolminskem, v Drežniških Ravnah. Očeta, zavednega Slovence, je preganjala takratna okupacijska italijanska oblast, zato se je moral z družino preseliti v osrednjo Slovenijo. Očetova pokončna drža je vplivala tudi na Srečo, saj je prav tako vedno zvest svojim načelom.

Leta 1954 je Srečo vstopil v našo LD. Vse svoje življenje je namenil skrbi za divjad, delu v lovski družini, kinologiji in lovskeemu strelstvu, prek katerega je znan lovcom po vsej Sloveniji, saj se še vedno uspešno udeležuje treningov in streljanju na glinaste golobe in tudi nekaterih tekem. Da je Srečo odličen strellec, dokazujejo priznanja, medalje in pokali v njegovih lovski sobi. Srečo ni znal nikoli odkloniti svoje pomoči lovskeemu tovarišu. Vedno je bil 100 % zanesljiv. Bil je mentor mnogim mladim lovcom, ki jim je znal prikazati čare lova, predvsem na divje prašiče, pa naj si bo nočno čakanje divjih prašičev ob mesečini ali zimski pogoni nanje. V času od 1956 do 1959 je opravljal delo blagajnika, od 1958 do 1981 je bil tajnik naše LD. Vse od leta 1970 je bil tudi vodja revirja na Menini planini in pobudnik za postavitev prve avtomatske krmilnice za divje prašiče, katere skrbnik je bil več desetletji. Bil je pobudnik in gonilna sila pri gradnji našega lovskega doma v Špitaliču, katerega gradnja je bila končana ob naši 50-letnici, leta 1996. Oskrbnik doma je bil vse od zaključka del do leta 2003. Bil je član UO ZLD Ljubljana in več mandatov tudi član UO Kamniško-Dravškega LGO. Na lovu so ga vseskozi spremljali lovski psi goniči, ki so nam velikokrat popestrili lov na divje prašiče. Kljub njegovim visoki starosti ga na lovih še vedno spremlja brandel brak. Zaradi toplega človeškega odnosa, ki ga je Srečo gojil med lovci in domačini, naša LD ni nikoli imela večjih težav zaradi škode od divjadi. Srečo je več desetletij uspešno deloval kot cenilec škode od divjadi. Ob naših družabnih srečanjih še vedno rad zapoje in tako popestri naše družabno življenje.

Naš jubilar je na področju lovstva prispeval velik osebni prispevek, kar dokazujejo tudi lovska priznanja in odlikovanja. Prejel je znak LZS za lovske zasluge, red III. in I. stopnje. Je tudi prejemnik plakete ZLD Ljubljana in več priznanj naše LD. Zaradi izjemnih zaslug v naši LD smo ga imenovali za častnega člana, v lovskega domu pa smo glede na njegove zasluge pri gradnji doma določili in po njem poimenovali kotiček, kjer visi njegova karikatura z motivom njegovega najljubšega lova na divje prašiče.

Naša LD je ponosna, da ima v svojih vrstah takega vsestranskega lovskega tovariša, zato mu ob njegovi 80-letnici iskreno čestitamo. Želimo mu, da bi se še dolgo udeleževal naših lovov in srečanj ter imel še naprej dober pogled in mirno roko.

LD Motnik – Špitalič – J. P.

Svoj visok, 80-letni jubilej, je 30. aprila 2007 slavil naš dolgoletni in spoštovani član lovske družine **Ernest Horvat**.

Ernest se je rodil leta 1927 v vasi Dolič pri Kuzmi. Kot mlad fant se je izučil za trgovca in bil vsa leta zaposlen kot trgovec, največ časa kot poslovodja, pri takratnem trgovskem podjetju Potrošnik.

Leta 1975 se je kot ljubitelj narave in divjadi včlanil LD Grad - Kuzma. Med članstvom je Horvat zelo cenjen, saj zna s svojim mirnim značajem vedno najti kompromis pri reševanju težav. V LD je opravljal častne in odgovorne funkcije.

Tako je od leta 1970 do 1982 vodil družino kot starešina, od leta 1988 do 1992 pa je bil predsednik nadzornega odbora. Za izjemno požrtvovalno delo v lovstvu je prejel znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje.

Kljub visokim letom Ernest še zelo rad prihaja med nas, na skupne pogone in delovne akcije, kjer po svojih močeh zelo rad pomaga. Posebno priznanje in zahvala mu veljata tudi za pomoč pri preureditvi lovskega doma Pri Vili v Doliču pa tudi za dograditev novega lovskega doma v Kuzmi.

Ob visokem jubileju ti, dragi Ernest, člani LD Grad - Kuzma, iskreno čestitamo in ti želimo še na mnoga leta, da bi zdrav in čil prihajal med nas.

LD Grad – Kuzma – A.S.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Stanislav Žabot,
LD Videm ob Ščavnici

85-letnico

Franc Adam, LD Stoperce
Stanislav Kenda, LD Podbrdo
Janez Kocjan, LD Loka
Franček Sagaj, LD Ljutomer
Anton Dragovan Sever,
LD Gorica
Stanislav Strmole,
LD Ivančna Gorica

80-letnico

Anton Antončič, LD Senožeče
Leopold Božičnik,
LD Podčetrtek
Andrej Bratož, LD Vrhe, Vrabče
Anton Brenkuš, LD Jošt, Kranj
Franc Gracun, LD Luče
Frančišek Hrovatič,
LD Podčetrtek
Matija Jerman, LD Loka
Anton Korez, LD Žetale
Leopold Kos, LD Benedikt
Ivan Kozina, LD Dolenja vas
Franci Kralj, LD Litija
Janez Levar, LD Gornji Grad
Andrej Peric, LD Padež
Marko Pirc, LD Brežice
Alojzij Predalič, LD Grosuplje
Andrej Rebolj, LD Medvode
Jože Rogač, LD Trnovo
Jožef Sernc, LD Ruše
Bruno Skumavc, LD Sovodenj
Ivan Sovre, LD Trbovlje
Drago Štumpf, LD Radenci
Frančišek Troha, LD Vrhnika
Franc Turk, LD Vrhnika
Stanislav Žmitek,
LD Stara Žužina
Stanislav Žnidarič,
LD Mala Nedelja

75-letnico

Leopold Cvelbar, LD Otočec
Tomaž Ertl, LD Bled
Martin Gilčvert,
LD Slovenske Konjice
Karel Hribar, LD Mokronog

Matija Jenko,
LD Motnik, Špitalič
Jožef Kokalj,
LD Stol, Žirovnica
Stanko Kragelj,
LD Most na Soči
Rudolf Kramberger,
LD Gaj nad Mariborom
Alojz Lavrin, LD Mlinše
Darko Mavrič, LD Sabotin
Jožef Movja, LD Dobrovo
Stanislav Podbevšek,
LD Hrastnik
Martin Pogačar, LD Stahovica
Janko Popovič, LD Suhor
Franc Remic, LD Gornji Grad

70-letnico

Vinko Antonič, LD Radenci
Feliks Brusar, LD Leskovec
v Halozah, LD Ruše
Štefan Bukvič, LD Brezovci
Drago Cukjati, LD Mlinše
Franc Dolenc, LD Hotedršica
Peter Drenik, LD Gorjanci
Stanko Klemenšek,
LD Solčava
Leopold Kogovšek,
LD Medvode
Mirko Koritnik, LD Vojkovo
Jernej Košir, LD Sodražica
Franc Kotnik, LD Velenje
Darko Kovačič, LD Bizelsko
Albert Kozar, LD Jakob
Albin Kunst, LD Laporje
Jožef Milek, LD Gradac
Karol Pavlovič, LD Senovo
Franc Primožič,
LD Martin Krpan, Bloke
Ivan Rotovnik, LD Ruše
Ferdinand Starin, LD Jurklošter
Ivan Šivec, LD Rakek
Franc Štalcer, LD Predgrad
Martin Tevž, LD Gornji Grad
Miroslav Tomanič, LD Ptuj
Franc Trčak, LD Kungota
Andrija Trenji,
LD Šmartno pri Litiji
Janez Udovč, LD Mokronog
Martin Umbrecht, LD Polzela
Vlado Vidmar, LD Most na Soči
Andrej Zupan, LD Jelovica

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Iz zgodovine slovenskega lovstva

Odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč in OLD Ljutomer

Na podlagi temeljitih priprav, zlasti pa na podlagi podatkov, ki so jih okrajni gozdarji zbirali na svojih območjih o predvojnih loviščih, ter na podlagi¹ *Osnutka bodočega zakona o lovu v Sloveniji*, je Ministrstvo za gozdarstvo NVS (Narodne vlade Slovenije) za odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč po 2. svetovni vojni izdalo posebna navodila². Tista, ki so izšla 31. decembra 1945, so določala, da morajo v sodelovanju z lovskimi društvi, če teh ni, pa z lovci okraja, okrajni NO (narodni odbori) sestaviti komisije, ki naj opravijo razmejitve tako, da bodo lovišča čim bolj zaokrožene lovske enote. S sodelovanjem osebja katastrskih oddelkov so morali okrajni NO izračunati površine posameznih lovišč, zaokroženo na 10 ha. Meje lovišč niso smele prestopiti mej okrajev in morale so biti čim bolj naravne. NO so si morali priskrbeti terenske karte, na katere so vrisovali meje lovišč. Ministrstvu za gozdarstvo pa so morali do konca februarja 1946 poslati tudi natančne opise mej. Ministrstvo za gozdarstvo NVS je za tiste, ki

kart niso imeli, nameravalo razmnožiti vojaške karte v merilu 1 : 50.000 in jih uporabiti za karte, na katerih bi okrajni odbori prikazali okrajne razmejitve lovišč. Zato so vsem oddelkom za gozdarstvo pri okrožnih in okrajnih ljudskih odbori (OLO) glede tega poslali ponudbo³. Enako ponudbo so poslali tudi v cono B slovenskega Primorja, v Ajdovščino.

V navodilu so bila zakupna lovišča razdeljena v mala nižinska lovišča, ki so ležala pretežno v nizkih nadmorskih legah in kjer je prevladovala mala divjad; merila naj bi od 500 do 2.000 ha, ter velika višinska lovišča v sredogorju in visokogorju, kjer je prevladovala velika divjad; merila naj bi od 1.000 do 5.000 ha. Lovišča so morala biti poimenovana po večjih krajih, višinska pa lahko tudi po imenih gora in dolin. Razmejitve lovišč so pod nadzorom okrožnih NO opravljale komisije za razmejitve oziroma NO, razmejitve pa je po morebitnem predhodnem usklajevanju mej dokončno odobrilo in potrdilo ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo (gozdarstvo). Pri tem je dejavno sodeloval *Odsek za lovstvo*. Po navodilih so morali okrajni NO določiti pooblaščenca, ki je nato osebno dajal podrobna pojasnila o razmejitvi lovišč na svojem območju ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo (gozdarstvu), pravzaprav *Odseku za lovstvo*.

Navodila so razlikovala držav-

na, državna rezervatna ter okrajna zakupna lovišča. *Komisije za odmejitve in razmejitve lovišč* so morale s prizadetimi državnimi gozdnimi upravami najprej razmejiti in določiti površine državnih lovišč, vendar tako, da so bile razmejitve čim manj v škodo ene ali druge strani. Državna lovišča so morala imeti najmanjšo površino 500 ha nepretrganega zemljišča. Ministrstvo za gozdarstvo NVS je odredbo navodil razposlalo vsem okrožnim in okrajnim NO, Zvezi lovskih društev (ZLD) in vsem, v njej včlanjenim lovskim društvom, Ministrstvu za notranje zadeve in javnemu tožilstvu za Slovenijo.

Načela navodil za odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč, št. 6419/1-45, izdana 31. decembra 1945, so bila glede na okrožnico, št. 6419/2, izšla je 18. februarja 1946, spremenjena z okrožnico, št. 2163/3-46 dne 12. marca 1946⁴. Meje lovišč so se morale ujemati z mejami novih Krajevnih ljudskih odborov (KLO)⁵. Delitev v višinska in nižinska lovišča je odpadla, površina zakupnega lovišča pa je po načelih navodil smela znašati od 1.000 do 5.000 ha, razen 10 % površinskega presežka zaradi čim boljše naravne odmejitve in zaokrožitve lovišča. Do največje dopustne površine so se morala lovišča združiti v eno lovišče. Če pa je območje upravne enote (KLO) preseglalo največjo dopustno površino lovišča, je moralo biti razdeljeno tako, da površina

enega dela samostojnega lovišča ni bila manjša od 2.000 ha. Po spremenjenih načelih so se morala lovišča imenovati po sedežih KLO, spremembe navodil za odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč pa so morale biti opravljene do 31. marca 1946.

Okrajna zakupna lovišča so po *Začasnem zakonu o lovu*, izšel je 23. julija 1946⁶, s privolitvijo ministra za kmetijstvo in gozdarstvo, na podlagi pisnih pogodb v zakup za dobo petih let oddajali izvršni odbori okrajnih ljudskih odborov (IO OLO) ali izvršni odbori mestnih ljudskih odborov (IO MLO). Po določbah *Začasnega zakona o lovu in Pravilnika za lovske organizacije*, izšel je 3. avgusta 1946⁷, so bile leta 1946 za zakupna lovišča ustanovljene lovske družine (LD), ki so bile za mnoge, razen za člane lovskih društev, čista novost. IO OLO ali MLO so po izidu *Začasnega zakona o lovu* v šestih tednih morali določiti okrajna zakupna lovišča, hkrati pa s sodelovanjem Krajevnih ljudskih odborov (KLO) in Okrajnim lovskim svetom (OLS) ter obstoječimi lovskimi organizacijami ali lovci poskrbeti tudi za ustanovitev lovskih družin. Razpis in oddajo v zakup so morali opraviti v naslednjih štirih tednih. Polovica zakupnine, ki so jo LD plačale za zakup lovišča, je bila namenjena v okrajni lovski sklad, drugo polovico pa so IO uporabili za splošno koristne namene okraja, zlasti za pospeševanje kmetijstva in goz-

Vmesna pregledna karta okrajnih zakupnih lovišč okraja Ljutomer; spomladi leta 1946 (ARS, AS 1118, t.e. 76). Iz karte je mogoče razbrati, da so v tistem obdobju LD Bučkovci pod zap. št. 8 preimenovali v LD Mala Nedelja.

darstva. IO OLO ali MLO so oddajo lovišč v zakup objavljali v *Prilogah Uradnih listov LRS* in na krajevno običajne načine. Hkrati so o tem obvestili tudi OLS in Lovski svet Ljudske republike Slovenije (LS LRS). Z lovišči, ki ne bi bila oddana v zakup, naj bi do prve oddaje v zakup lovskim družinam upravljali sami IO s sodelovanjem OLS. Zakupna lovišča je v Sloveniji (seveda brez slovenskega Primorja) oddajalo v zakup 27 okrajnih ljudskih odborov (OLO), mestna

ljudska odbora (MLO) mest Celje in Maribor ter glavno mesto Okrožno mesto Ljubljana⁸ kot samostojna upravna enota.

Na podlagi 5. člena Začasnega zakona o lovu so objave v *Prilogi Uradnih listov* za oddajo okrajnih in mestnih zakupnih lovišč v petletni zakup, to je do 31. marca 1952, oddajali *Gospodarski odseki, Odseki za gozdarstvo* ali pa kar tajništva OLO in MLO.

Slovensko lovsko društvo Ljutomer je leta 1946 imelo 22 lovišč. Posle predsednika lovskega

društva, kot so dejali včasih, je opravljal dr. M. Stajnik, tajnika pa Ciril Rajh. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo (gozdarstvo) je 28. marca 1946 vsem lovskim društvom v Sloveniji poslalo okrožnico, št. 3176/1-46, in v njej zahtevalo, naj društva pošljejo lovsko karakteristiko, predlog načrta odstrela male in velike divjadi za leto 1946. Na podlagi zahtev iz okrožnice je tudi Lovsko društvo Ljutomer pripravilo predlog načrta odstrela male divjadi za svoje lovišče in ga ministrstvu poslalo 29. aprila 1946⁹.

Iz 22 lovišč okraja Ljutomer so glede na navodila z 12. marca 1946 najprej izoblikovali 18 lovišč, do jeseni pa so število lovišč še občutneje zmanjšali, tako da so v okraju nazadnje imeli samo 9 lovišč.

Lovišča OILO Ljutomer, oddana v zakup (1946)

Zap. št.	Lovišče	Površina (v ha)
1	Bolehnečici	2387
2	Cezanjevci	1895
3	Ivanjkovci	3012
4	Ljutomer	4980
5	Križevci - Veržej	5195
6	Sv. Miklavž	3560
7	Mala Nedelja	2893
8	Razkrižje	1750
9	Sv. Tomaž	4132

Na podlagi 5. člena začasnega zakona o lovu, ki je izšel 23. juli-

ja 1946, je tajništvo Okrajnega izvršnega ljudskega odbora (OILO) Ljutomer 3. septembra 1946 z objavo¹⁰, št. 4097/1 (3360), oddalo v zakup za dobo petih let navedenih devet lovišč.

Vojko Rutar

¹ Osnutek lovskega zakona za Slovenijo. Arhiv republike Slovenije (v nadaljevanju ARS). Ministrstvo za gozdarstvo. AS 675, t. e. 113.

² Odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč. Okrožnica Ministrstva za gozdarstvo, št. 6419/1-45 z dne 31. decembra 1945. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo. AS 675, t. e. 113.

³ NVS. Ministrstvo za gozdarstvo. Karte za razmejitve lovišč. Okrožnica, št. 1193/1-46 brez datuma (najbrž prva polovica februarja 1946). ARS. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. AS 1118, t. e. 75.

⁴ Odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč, št. 2163/3-46 z dne 12. marca 1946. Uradno. Zadnja stran platnic glasila Lovec, april 1946.

⁵ Zakon predsedstva SNOS o nazivu LRS ter organov državne uprave in državne oblasti v LRS, št. 60 z dne 14. februarja 1946. Uradni list LRS, št. 15-62/46 z dne 20. februar 1946, str. 39. Glej še Splošni zakon o ljudskih odborih z dne 24. maj 1946. Uradni list FLRJ, št. 43-288/46, z dne 28. maj 1946, str. 482.

⁶ Začasni zakon o lovu, št. 80 z dne 23. julij 1946. Uradni list LRS, št. 50-181/46, z dne 24. julij 1946, str. 191.

⁷ Pravilnik za lovsko organizacijo k 4. členu začasnega zakona o lovu z dne 3. avgust 1946. Uradni list LRS, št. 53-190/46, z dne 10. avgust 1946, str. 204.

⁸ Zakon o upravni razdelitvi LRS, št. 66 z dne 2. april 1946. Uradni list LRS, št. 26-119/46, z dne 3. april 1946, str. 75.

⁹ Slovensko lovsko društvo Ljutomer. Lovska statistika. Gojitveni odstrel. Dopis Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, Gozdarstvu, št. 36/46, z dne 29. april 1946. ARS. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. AS 1118, t. e. 75. Po Zakonu o upravni razdelitvi LRS z dne 2. april 1946 je okraj Ljutomer še z osmimi drugimi okraji po 3. aprilu 1946 spadal v Mari-borsko okrožje.

¹⁰ Objava OILO Ljutomer, št. 4097/1 (3360), z dne 3. september 1946. Uradni list LRS, št. 60/46, z dne 12. september 1946. Priloga, str. 389.

Kdo je ustrelil jelena?

Na Štefanovi planini, pod Pečovnikom, v avstrijsko-koroškem lovišču grofa Vincenca Turna, so prvo soboto septembra našli ustreljenega, srednje starega jelena z rogovjem, močnim okrog 160 CIC-točk.

Zakupnica in lastnica lovišča ga. Ofnarjeva iz Avstrije je seznanila župana Jezerskega, da je ustreljenega jelena neznanega uplenitelja našel lovski čuvaj **Helmut Božič** na avstrijskem mejnem območju. Avstrijski lovci so o tem takoj seznanili lovskega inšpektorja **Roberta Glaboniata**, ki je zadevo takoj prija-

vil avstrijski policiji. Glede na županovo informacijo sta člana LD Jezersko takoj odšla v Avstrijo, kjer sta se želela seznaniti z dejanskimi dejstvi in dobiti vse objektivne informacije. Helmut jima je pokazal jelena, ki so si ga natančno ogledali. Medtem sta bili fotografija najdenega jelena in informacija že na internetu, avstrijski policaji pa na mejnem prehodu Jezerski Vrh. Skupaj so ponovno potrdili, da je bil jelen pravilno in strokovno ustreljen, pa tudi, da je bila razdalja kjer je jelen po strelu naposled obležal, dolga okrog 350 m (krvav sled iz smeri, od koder je prišel jelen). Krvni sled je izdelal izšolani lovski pes - krvosledec.

Mesto najdbe ilegalno odstreljenega jelena je bilo na t. i. lokaciji Štefanova planina. Avstrijski lovci in verjetno tudi lastnica ter zakupnica lovišča Ofnerjev so za odkritega jelena namigovali, naj bi bil po vsej verjetnosti dejanje slovenskih lovcev iz LD Jezersko ali lovcev in gostov ZGS – LPN Kozorog. Ob prvem srečanju z upravljavci lovišča je bil prisoten tudi slovenski lovski inšpektor **Jožko Muri**. Dogovorili so se, da se bodo naslednji dan zastopniki lovišč, ki so sosedje oz. mejaši, skupaj povzpeli do mejnega meddržavnega »kamna št. 250« na vrh Pečovnika. Delegacijo oziroma predstavnike LPN Kozorog sta zastopala revirna državna lovca **Alojz in Zdenko Primožič**, LD Jezersko starešina **Franc Ekar** in **Janez Močnik** ter lovski inšpektor **Jožko Muri**. Od Avstrijcev sta se na vrh skoraj 1.500 m visoke gore povzpela revirni lovec lastnika in zakupnika grofa Vincenca Turna **Helmut Božič** in »novi« lovski inšpektor iz Pliberka **Robert Glaboniat**, pristojen za tamkajšnje lovno območje. Njihovega revirnega lovca zaradi dopusta tisti dan ni bilo.

Delegaciji sta se seznanili z območjem in lokacijo, kjer je bil najden jelen. Oboji so ugotovili, da tako dobro zadet jelen nikakor ni mogel priti v tako globoko in oddaljeno notranjost avstrijskega območja s katerega koli slovenskega lovišča; družinskega ali LPN Kozorog. Po skupnih ocenah lovskih strokovnjakov in ob upoštevanju geografskih značilnosti območja se je odstrel lahko zgodil le v avstrijskem lovskem revirju. Slovenski lovski predstavniki so avstrijskim »postregli« s popolno in natančno evidenco strelav z datumi, urami, lokacijami in tudi z imeni in priimki lovcev, ki so na slovenski strani

Takole je ustreljenega jelena našel čuvaj Helmut Božič v obmejnem lovišču grofa Vincenca Thurna na Štefanovi gori nad Kortami (avstrijska Koroška). Strel z močnik kalibrom neznane »uplenitlja« je bil natančen: za pleče (med pljuči in srcem). Po prvih ocenah je bil srednje star jelen težak približno 190 kg in z rogovjem okrog 160 točk CIC.

Iskanje dejanske resnice ali posvet na vrhu Pečovnika

v loviščih streljali na divjad. Zato so se slovenski lovci popolnoma razbremenjeni krivde vrnili z vrha Pečovnika na Jezersko in v Jelen Dol. Avstrijci bodo morali zadevo natančneje raziskati na njihovem območju. Predstavniki obmejnih lovcev Slovenije in Avstrije so se ob tej priložnosti tudi domenili o nadaljnjem neposrednem in takojšnjem obveščanju o kakršnih koli nepravilnostih, opaženih ali najdenih v mejnem območju. Ob tem so Avstrijci potožili slovenskim lovskim kolegom, da je bilo ob letošnji sezonski ekspanziji rasti gob – ne samo v predelu Komatve in okolice, pač pa tudi drugod – zabeleženih precej primerov, da so se gobarji s slovenske strani množično podali (zašli?) tudi v avstrijske gozdove. V Avstriji je namreč zakonsko prepovedano prosto gobarjenje in je gozdne sadeže in gobe mogoče nabirati le ob soglasju in odobritvi lastnika gozda. Agresivno gobarjenje, ki so mu bili priča letos

avgusta in septembra (in ki ga poznamo pri nas, ko pridejo k nam z enakimi cilji italijanski državljani), povzroča veliko motnjo in izganjanje prostoživeč divjadi v druga območja. Takšni pojavi so posledično povezani s povzročanjem škode od divjadi. Ob takem plašenju in preganjanju divjadi nastane za lovske upravljavce problem predpisane izvršitve načrta odstrela divjadi po spolu in starostni sestavi. Tudi razne zapornice (»rampe«) niso rešitev, so povedali. Zaradi njih je bilo veliko konfliktov, tudi poškodb gozdnih zapornic, s čimer so dosegli le negativno mnenje o lovcih, ki naj bi bili v javnosti vedno glavni krivci za omejevanje gobarjenja oziroma »preprečevalci« vožnje z avtomobili po gozdnih cestah. Vendar bo treba v prihodnje le treba napraviti red in »javni« seznam, komu vse se lahko omogoča gibanje z motornimi vozili »za rampo«. Letos so namreč odkrili primere, ko so se ključki za odpiranje za-

pornic kot »privilegiji« pojavili tudi pri ljudeh iz preostalih območij Gorenjske. Letos se je po analizah in ugotovitvah upravičenih uporabnikov ključev sistem popolnoma izrodil. Za zavarovanje poškodb gozdnih cest so zanesljivo na voljo tudi drugačni zakonski ukrepi in sredstva.

F. Ekar

Gamsi z Resenika - najvzhodnejši predstavniki svoje vrste pri nas

Pobočja Donančke gore (882 m) in Resenika (735 m), najvišjih vrhov gozdnatih Halož, so najvzhodnejše stanišče gamsa v Sloveniji. Mešani gozdni sestoji, kjer je najpogostejša bukev, in nepristopni strmi, delno tudi skalnati tereni nudijo gamsu »gošarju« dovolj hrane in kritja. Iz prvih nekaj pionirjev, ki so zašli v naša lovišča s sosednjega Boča, se je s preudarnim gospodarjenjem ter doslednim varstvom in varovanjem izoblikovala stabilna lokalna populacija (subpopulacija), katere številčnost naj bi se gibala okrog 30 živali. Ravno številčnost oziroma njena ocena ter posledično načrtovan odstrel gamsa iz lovišča pa v zadnjih dveh letih porajata določene dvome v strokovnost in dobronamernost pristojnih državnih strokovnih služb, ki bdijo nad načrtovanjem in upravljanjem z divjadjo. Z gamsom na omenjenem območju poleg **LD Žetale**, ki ji tudi sam pripadam, gospodarita še sosednji **LD Rogatec** in **LD Stoperce**. Že nekaj let je veljala ustaljena praksa odstrela treh glav iz populacije na leto. Vsaka od LD je na leto odstrelila eno žival, glede na dolgoročni strukturni razpored odstrela (odvzema) pa je veljalo »pravilo rotacije«, ki pomeni najpravičnejšo delitev skupnih sadov za dobro gospodarjenje. Lani se je odstrel povečal na 5 glav in letos na 6, kar posledično pomeni 100 % povečanje odstrela v samo dveh letih! Ob tem pa se je žal porušil tudi pravičen sistem rotacije in usklajevanja pri načrtovanju gospodarjenja. Zato menim, da je na mestu vprašanje, ali so bili in so posegi v populacijo strokovno dovolj pretehtani in premišljeni; so podatki o številčnosti oziroma njenem povečanju točni in ali temeljijo na kakšni sistematični metodi štetja in spremljanja stanja (monitoringa)?

Zavedati se namreč moramo, da govorimo o izjemno občutljivi subpopulaciji, ki živi na skrajnem zunanem robu, ki je še primeren življenjski prostor gamsa, saj ravno tod gričevnat predalpski svet prehaja v panonsko nižino. Prav tako je številčnost gamsa na spodnji meji, ki še zagotav-

uspeha lovskega tovariša še toliko bolj veseli in mu iz srca privoščimo lovski blagor. Iskren stisk roke k lovskega blagru je v takem trenutku na mestu. Ob tem pa si želimo, da bi bogati lepoteč še dolgo kraljeval v naših gozdovih.

Silvo Korez

Foto: S. Korez

Ponosni uplenitelj Stani Gajser ob srebrnem gamsu z zahodnega pobočja Resnika

lja potreben reproduktivni potencial in minimalno genetsko pestrost. Naj teh nekaj mojih besed ne zveni kot obtožba, temveč zgolj kot osebno mnenje in pogled, ki naj bi bila podlaga za premislek o pravilnosti sedanjih usmeritev. Nikakor ne smemo dvomiti v dobronamernost lovcev treh družin, ki smo na lepota naših gozdov nadvse ponosni in si želimo z njim uspešno gospodariti tudi v prihodnje. Zato si ne smemo dovoliti, da nas pretirana lovska strast premami in nas trenutno ugodno stanje v subpopulaciji, ki je zdrava in teritorialno stabilna, zapelje v prenegljevna dejanja brez premisleka o dolgoročnih posledicah za trajnostno gospodarjenje z omenjeno populacijo.

Da napisano ne bi izzvenelo zgolj kot kritika, naj omenim tudi nekaj prijetnejših podatkov na omenjeno temo. Tako se je letos našemu lovskega tovarišu in obenem mojemu mentorju **Stanku Gajserju** nasmešnila še posebna lovska sreča. Diana mu je namreč bogato poplačala dolgotrajni trud in mu naklonila uplenitev gamsa moškega spola, katerega trofejna vrednost je neuradno ocenjena na 109 točk CIC, kar za doščca za srebrno medaljo.

Lov na gamsa nam, sredogorskim lovcom, ki živimo sredi haloškega gričevja, pomeni posebno doživetje, ki nas redko doleti. Zato smo vsakega uspeha ali

Ob polni luni

Do naše domače lisice sem dimel vedno neko globoko spoštovanje. Ne toliko zaradi njene zvitosti in premetenosti, pač pa zaradi spoštovanja do njene dragocenega krzna, ki so ga nekdanje ženske nosile pozimi ob nedeljskih mašah in praznikih; tega nosim v srcu od rane mladosti. Druge možnosti, da bi ženske pokazale plod dolgega varčevanja, na deželi skoraj ni bilo, zato je bila deveta maša, od treh dopoldanskih, najbolj obiskana. Tudi moja pokojna mama je imela lisico za vratom. Lepo, zimsko, s steklenimi očmi, s sponko pod smrčkom, s krempljastimi tačkami, na spodnji strani pa z našito svileni podlogo. Kako imenitnega sem se počutil pri glavni maši ob mami, v četrti klopi na moški strani, obdan z mešanico vonjav po kadilu in naftalinu. Še vedno imam to v živem v spominu.

Stric Lojz, ki je pazil, da v občinskem lovišču ni bilo kaj preveč hudo narobe, ji je podaril lisičji kožuh. Lisice in jazbece je lahko lovil za »čuvajski lon«. Jazbecev je bilo še kar nekaj, lisice pa so bile zelo redke. Jazbece so lovili v jesenskih nočeh, ko je bila koroza že mlečna, z močnimi psi mešanci. Pes, ki je moral imeti vsaj malo lovske krvi, ga je ujel in zadrževal, dokler ga vodnik ni prijel s posebnimi kleščami

in umiril. Jazbeče je meso, pripravljeno z ostrimi začimbami, je bilo zelo okusno. Takrat so lisice strupili s strihlinom ali s cianovimi ampulami. Bilo je v tridesetih letih minulega stoletja, v času velike svetovne gospodarske krize in dobro desetletje po prvi svetovni vojni, ki je poleg španske gripe hudo spraznila naše domove in ko je pri mnogih družinah manjkalo kruha.

Letošnja topla zima vnetim lovcom na lisice ni nudila dosti priložnosti za nočni lov. V toplih dneh brez snega je bila kunam in lisicam miza z malimi glodavci bogato pogrnjena, globok pozni januarski pršič pa jih je zadrževal v grapah. Zdaj, ko to pišem, je že čas paritve, ko lisice pretežno vasujejo v lisičinah in le bežno obiščejo krmišča.

Ob januarski polni luni sem odšel v lovišče. Na zgornjem koncu Poljanske doline je to, kjer se iz številnih grap napaja Poljanska Sora, in na območju vremenske ločnice, zato jo navadno bogato zalaga s snegom in dežjem. Na Kranjskem Brdu imamo skoraj dvesto let staro leseno kajžo, Pr` Matic se pravi domačiji, ki smo jo pred tremi desetletji obnovili. Pozimi nam s svojo domačnostjo nudi prijazno zavetišče, poleti pa na zemlji kmetujemo za domače potrebe.

Od prež, s katerih sem pozimi lovil lisice, mi je zaradi bremena let (osmi križ se že umika devetemu) tista pod Vicem, ob spluženi poti, najprimernejša. Na počivalu, ob mogočnem hrastu, na katerem je zgrajena preža, za katero pustim avto. Tudi če večernik prenizko zanese moj dah, mu dah iz bližnje domačije ublaži izdajalsko ostrino. Pred leti sem pušal avto precej daleč nad prežo. Zdaj pa, po štiri- ali peturnem nepremičnem sedenju dolge poti ne zmorem več. Bal sem se, da bo vozilo motilo divjad. A zanimivo, lisice in smjad se komaj zmenejo zanj. Ko pa sem enkrat ob lestvi preže pustil prislonjeno palico in jo je opazila srna, je prestrašena odskočila ...

Krmišče občasno zalagam z manjšimi mesnimi in drugimi odpadki ter pasjimi briketi. To vedno storim zvečer, sicer par krokarjev, ki gnezdi pod našo kajžo, do zadnjega pobere vse, kar je užitnega. Pred leti je v gostem sestoju starih smrek gnezdil par kanj, ki pa sta ga krokarja pregnala. Se mi pa spomladi s čudovitimi svatbenimi leti in z vzgojo naraščaja oddolžita za »zimsko krajco«.

Po sončnem zahodu, ko se je naposled začel spuščati mrak, sem se povzpel na prežo, zlezal v lodnasto vrečo in se ogrnil s pelerino. Ste že opazili, da vas ročno pletena jopa bolje greje kot industrijska!? V njenih zankah je vpletena ljubezen; tista, ki res greje. Mraza se moraš obvarovati prej, kot šele tedaj, ko te začne »lizati jelen«. Takrat je že prepozno in je najbolje, da prežo zapustiš. Sestop s preže je pri mojih letih tudi mnogo bolj nevaren kot vzpon. Od dolgega sedenja in mraza postaneš neokreten, z nogama stopaš v neznano, še posebno nevarna pa je poledelela ali vlažna lestev. Površnik imam volnen, »brezšumen«, s prekritimi gumbi, na naslon za puško in polico za daljnogled sem položil mehko podlogo. Puško prislonim tako, da jo z najmanjšim gibom lahko pripravim za strel. Imam tricevko, kalibra 12, in uporabljam naboje s povečanim polnjenjem in šibrami od 3,5 do 4 mm. Lisica ima izreden vid in sluh, zato nobenih hitrih gibov in čim manj šuma! Puška z glasno varovalko tudi ni primerna, nikar pa naj vas ne zavade skušnjava, da bi čakali z nezavarovano. Največ nesreč se je zgodilo z nenabitim in nezavarovanim strelnim orožjem.

Svet okrog mene se počasi umirja. Pasji lajež je potihnil, le iz doline prihaja zamolklo mrmanje motorjev. Med Bevkovim vrhom in Koprivnikom je migljajoče zasvetila večernica. Kmalu bo sledila veliki ognjeni kroglji. Temno vijoličast plašč je pregrnil gozdove Marušnika, dolgega, z iglavci poraslega grebena, ki so mu domačini od nekdanj pravili kokošnjak. Včasih je bilo v njegovih težko dostopnih pobočjih in grapah toliko divjih petelinov, kokoši in jerebov! Pet, včasih tudi osem in več rastišč smo beležili vsako leto in spremljali dogajanja na njih. Gozd je imel na velikem obsegu pragozdni značaj, na golosekih pa so domačinke nabirale borovnice; dva do tri mernike v enem dnevu. Namakali so jih in kuhali borovničevu žganje; iz enega mernika dober liter močnega. Pred vojno je lesni trgovec Dolenc iz Škofje Loke v občinskem lovišču zakupil pernato divjad, domačin Matija Debeljak pa dlakasto. Oba sta imela vsako leto dobro lovino: Dolenc nekaj petelinov, Matija pa tudi do petdeset zajcev. Srni pa le dve ali tri. Danes ni več ne zajcev ne petelinov ...

Prelep večer je, da bi ga kvaril

z razglabljanjem o vzrokih za zdajšnje stanje z divjadjo. Globoko v sebi pa imam shranjene številne lepe spomine na te kraje, vrednih Turgenjevih Lovčevih zapiskov.

Košeno pod menoj pravkar previdno prečka močnejša srnjad. Ker je vidljivost slaba, jo ocenim z daljnogledom. Srna je, tista stara znanka! Kmalu za njo se pomikata dva mladiča. Letošnje vreme jima je dalo krepko postavbo. Najprej na prisojni kopnini obirajo popje borovničevja, potem se pomaknejo med hraste in pod suhim listjem iščejo želod.

Nenadoma, kot z neba, se na krmišču pojavi lisica. Zaradi šelestenja listja sem preslišal tiste, za lisico značilne drobne korake po zmrznjenem snegu. Kratek čas je begala po krmišču, potem se je oddaljila iz strelne razdalje. S križem je nisem pravočasno ujel v prednji del boka. Samo takrat pritisnem na sprožilec. Obstreljene ne morem več slediti, od zadnjega psa pa sem se tudi že poslovil.

Okrog osme pod seboj zaslišim šumenje listja, ki je značilno za kuno. Zelo rada obiše skladownico drv. Napeto čakam, kdaj se bo pojavila na krmišču. Nič. Kmalu se vse umiri. Pod menoj je pretemno, da bi kaj opazil, saj luna še ni prešla vzhodnega grebena, nasprotni bregovi pa so že osvetljeni. V tisti neprijetni osvetlitvi, ko slepeča pobočja stiskajo zenici, ti pa gledaš v temo, z leve grape proti preži opazim počasi premikajočo senco. Morda se je vrnila lisica!?

Vendar gibanje ni značilno zanjo. Skozi strelni daljnogled prepoznam srninega mladiča. Ko se mi srce umiri, pomislim, kakšno napako bi lahko zagrešil s prehitrim in prerahljim prstom ...

Ura se bliža deseti. Položaj dveh lisjakov, ki sta kavkala na sosednjem bregu, sem sledil po laježu kmečkih psov čuvajev. Zdaj že veselo vasujeta. Vse se je umirilo, nad menoj plava ščip v vsem svojem polnem sijaju, okrog mene vlada popoln mir, tudi najmanjše sapice ni zaznati. Rajska lepota, čas vil in škrtov, čas blaženosti nirvane! Vendar se bo treba posloviti ...

Medtem ko v avto zlagam puško in vse drugo, na pokrovu opazim stopinje drobnih tačk, na sredini pa umazano ležišče. Kuna me je obiskala; pogret se je prišla na toplo pločevino. Zima je hud in trd letni čas za vse. Ker v številnih prečutih nočeh česa podobnega še nisem doživel niti slišal, sem zapisal te vrstice. Morda jih bo kdo prebral. Hvala, darežljiva Diana, za lep lovski doživljaj!

Bruno Skumavec

Skrb Skobirjev za puškarsko in lovsko tradicijo

Med cenjene in priznane slovenske puškarje, roko na srce, takih ni veliko, tudi zato, ker v Sloveniji ni več puškarske šole, nedvomno spada **Puškarsstvo Simona Skobirja**, ki posluša na Podgorski cesti v Slovenj

Gradcu, zadnji dve leti pa tudi na Partizanski cesti v Mariboru. K boljši prepoznavnosti tega koroškega puškarja pripomorejo tudi njegovi občasni oglasi v naši reviji. Predstavili smo ga tudi takrat, ko je v Mariboru odprl novo puškarsko delavnico in prodajalno.

Kaj je Puškarsstvo Skobir za svojo promocijo storilo in kaj je novega na področju lovskega orožja, smo se nedavno na sejmu Lov v Gornji Radgoni pogovarjali še posebno za koroške lovce vedno ustrežljivim **Simonom Skobirjem**. Je lastnik firme, ki je zaradi dobrega poslovnega odnosa, kakovosti in konkurenčnih cen vedno bolj prepoznavna in cenjena tudi med lovci na Štajerskem in v drugih krajih Slovenije ter v sosednjih državah. Povedal nam je, da, bi bili slovenski in

tuji puškarji ter prodajalci lovskega orožja in opreme manj znani v Sloveniji, če svojih reklam ne bi objavljali v Lovcu. K boljši prepoznavnosti veliko pripomorejo tudi s stalno prisotnostjo na tradicionalnem sejmu Lov v Gornji Radgoni. »Že vsa leta, odkar se naša firma udeležuje sejma Lov, veliko pozornosti posvetimo tudi splošni promociji slovenskega puškarskega poklica. Znano je namreč, da ta star, nekoč tako zelo iskan in cenjen puškarski poklic v novejši dobi v Sloveniji zelo hitro izumira, medtem ko je v sosednji Avstriji še vedno cenjen in iskan,« je potarnal Simon in nam med drugim zaupal, da je zato vsaj on poskrbel, da ta poklic na Koroškem, zlasti pa v okviru rodbine Skobirjevih, ne bo šel tako kmalu v pozabo. Za puškarja se je

Skobirjevi puškarji (od leve): Simon Skobir, Jernej Vute, ki vodi puškarsko delavnico v Mariboru, in Jože Cestnik ml.

namreč izučil tudi njegov sin **Andraž**. Še to je povedal, da med podgorskimi lovci še dolgo ne bo izumrl priimek Skobir. Lovci so Simonov oče Janko, on in njegov sin Andraž. Izdal je poslovno skrivnost, da je Puškarstvo Skobir na zadnjem sejmu Lov predstavilo tudi novo puško – enocevno risanico – prelamačo (poljubnega kalibra), da pa polizdeleke zanjo dobavlja iz puškarške zadruge v Borovljah. Končno podoba in uporabnost puški vdihnejo skrbni in natančni Skobirjevi puškari. Temeljni model naj bi stal okrog 3.600 €.

F. Rotar

Skupno praznovanje ob zgodah in nezgodah »najmlajših«

Lovska družina **Motnik - Špitalič** je v lovskem domu v Špitaliču v čast svojim članom jubilentom pripravila skupno praznovanje. Kar devet njihovih članov je namreč leta 2007 praznovalo okrogel življenjski jubilej. Kot je povedal **Silvester Učakar**, starešina LD Motnik - Špitalič, je večini znano, da se lovci znajo skupaj poveseliti in obuditi kakšno ta pravo lovsko zgodbo. Tako je bilo tudi tokrat. Od devetih jubilentov so sicer trije manjkali, a smo njihove zgode in prigode, ki so se jim zgodile in ki jih lovci obujajo ob takšnih priložnostih, vseeno slišali.

Najstarejši član je **Dušan Rauter**, ki je praznoval **90 let**. V rani mladosti je bil blagajnik LD in je bil pri denarju vedno dosleden in tudi pošten. Nekeč je na zbor lovcev prinesel denar v mošnjičku in ko je kot blagajnik dobil besedo, je rekel: »*Tovariši lovci, v blagajni, ki je pri meni tu v žepu, imamo natanko 3.317 dinarjev. Kdor ne verjame, naj pristopi, vzame iz mojega žepa denar in ga prešteje!*« Tak je bil tedaj red in lovci so mu brez izjeme zaupali ...

Kar štirje člani LD so si letos naložili po osem križev (**80 let**), med njimi tudi **Drago Močnik**, čil in zdrav, ki je s srcem mentor mladim bodočim lovcom. Ene mu od njih je, da bi se le-ta prikupil ženi, na vrhu Menine »privezal« divjega prašiča. Ko ga je mladi lovec zagledal, ga je zgrabila obupna lovška mrzlica. Drago pa ga je očetovsko potrepljal in pomiril: »*Pomiri se, pujs je že*

Lovci jubilanti LD Motnik - Špitalič: **Jože Gorenjak**, **Srečo Ivančič**, **Drago Močnik** (vsi 80 let), **Rudi Pirš**, **Franc Kodra** in **Janko Kodra** (vsi 60 let), za katere so praznovanje organizirali skupaj.

mrtev; važno je, da ženi poveš, da si ga ti uplenil!«

80 let je dopolnil tudi **Srečo Ivančič**, dolgoletni oskrbnik lovskega doma. Z njim so hodili na lov na Menino predvsem mlajši lovci, on pa je ob vsakem srečanju z divjimi prašiči natančno ocenil položaj in seveda tudi prašiče. Lovski mladci so bili nestrpnost, ker bi radi čim prej odstrelili kakšnega prašiča. Srečo jih je navadno pomirjevalno potrepljal po rami in tiho šepnil, da nobeden od pujsov pred njim še ni primeren za uplenitev. To se je dogajalo in ponavljalo, v lovišču je bilo čedalje več prašičev in pravijo, da je na tak način prav Srečo pripomogel k njihovi več kot dobri številčnosti.

Pošten in strasten lovec je bil, dokler mu ni opešal vid, tudi 80-letnik **Jože Gorenjak**, ki je bil v najboljših letih bolj neučakan, celo tako zelo, da mu je pogled na divjega prašiča sprožil neobvladljivo reakcijo, ki se je začela v črevesju na visoki preži na Limovski planini ... In potem je, po pripovedovanju lovskih tovarišev, vsaka lestev še dolgo niha la ...

Janez Kodra, prav tako 80-letnik, se je nekoč z golimi rokami bojeval z divjim prašičem. Po streli je prašič sicer obležal kot kamen, ko pa se je Janez s konico noža dotaknil merjaščevega trebuha, se je žival naenkrat zbudila in z zadnjo nogo brcnila Janeza v dolino. Tam je lovec napravil še nekaj kozolcev, nato pa vstal z nekaj nalomljenimi rebri ...

Zanimive lovske dogodivščine so doživeli jubilanti! In prav v spomin nanje so vsi starejši jubilanti dobili spominska darila – slike, karikature z utrinki iz njihovega lovskega življenja, delo

priznanega slikarja, oblikovalca, izvrstnega strelca in lovca **Igorja Pičulina**. Štirim lovcom, ki so praznovali **60 let**: **Rudi Pirš**, **Franc Kodra**, **Janko Kodra** in **Leopold Bergant** – imenovali so jih »mladci«, saj je pred njimi zagotovo še veliko vznemirljivega lovskega življenja –, pa so ob jubileju podarili steklenice dobrega vina.

V prijetnem okolju so lovci in njihovi svojci ob zvokih Ansambla Viharnik in gostje, pevke **Joži Kališnik**, preživeli zelo lepo popoldne ob obujanju spominov na zgode in nezgode iz lovskega življenja.

LD Motnik - Špitalič je leta 2006 praznovala 60-letnico obstoja. V začetku se je imenovala LD Motnik, štela pa je 18 ustanovnih članov. Njen prvi starešina je bil **Matevž Kadunc**. Lovišče je merilo 3.950 ha, letna zakupnina pa je znašala 3.555 dinarjev. Leta 1984 se je družina preimenovala v LD Motnik - Špitalič, ki zdaj šteje nekaj več

kot 40 članov; med njimi je tudi obetavna lovka.

Na leto člani LD v lovišču opravijo okrog 2000 prostovoljnih delovnih ur (ravnanje travne ruše zaradi ritja divjih prašičev, izdelava in popravilo prež, čiščenje lovskih stez, delo pri lovskem domu v Špitaliču in na Menini, polnjenje solnic in krmišč). Lovski dom v Špitaliču so dozdali, uredili posebno lovsko sobo z arhivom, posodobili in preuredili lovsko kočico na Menini. Seveda pa je njihova prva skrb – skrb za divjad. V lovišču je veliko srnjadi, število divjih prašičev se rahlo zmanjšuje, povečuje se številčnost jelenjadi, pa tudi lokalna gamsja populacija je stabilna. V lovišču imajo 62 visokih prež, 65 solnic in 6 krmišč za divje prašiče. Izdelali so tudi strelišče na bežečega merjasca, na katerem lahko organizirajo lovsko strelsko tekmovanje na državnem nivoju; uredili so tudi strelišče za streljanje z MK puško. Spodnje prostore lovskega doma so oddali v 10-letni najem in upravljanje svojemu članu, v domu pa so redno različna družinska praznovanja, poroke, društvena srečanja, skratka – lovski dom je ob koncu tedna vedno živ!

Marinka Mošnik

Lovski golaž na Prevaljah

Prevaljski spominski park **Franja Goloba**, v katerem stojijo bronasti doprski kipi nekdanjih pomembnih domačinov: **Franja Goloba** (1913–1941), dr. **Franca Sušnika** (1898–1980), **Leopolda Suhodolčana** (1928–1980) in **Luke Kramolca** (1892–1974) ter železna skulptura nekdanji prevaljski železarni, ki je

Enaindvajseto jesensko srečanje v prevaljskem parku **Franja Goloba**

obratovala od leta 1835 do 1899, enkrat na leto za ves dan zasedejo tudi domači lovci. Tudi letos je bilo tako. V okviru 21. jesenskih srečanj na Prevaljah, ko na tradicionalni sejem in na srečanje lovcev ter gozdarjev pride mnogo obiskovalcev od blizu in daleč, so člani **LD Jamnica** ponovno dokazali, da so iznajdljivi in dobri gostitelji.

Maks Oserban, starešina LD Jamnica, nam je zaupal, da so jesenska srečanja na Prevaljah tako vabljiva in dobro obiskana tudi zaradi sodelovanja lovcev in tradicionalnega lovskega golaža. »Medtem ko se nam je prejšnja leta dogajalo, da je tapravega lovskega golaža prekmalu zmanjkalo, smo ga letos skuhalo dovolj. Več kot 600 porcij smo ga letos postregli. Tu v parku, med nekdanjimi pomembnimi Prevaljčani, je potekalo tudi strelsko tekmovanje z zračno puško in nepozabno srečanje lovcev in gozdarjev,« je povedal prizadevni predsednik.

bočju se maja razcveti na tisoče gorskih narcis in območje postane eden najlepših krajev na območju **LD Jesenice**.

Predlani so interne volitve v LD Jesenice prinesle kar občutno pomladitev upravnega odbora, predvsem pa vodij lovnih sektorjev. Sprejeli smo izziv in rezultati so že vidni. Čeprav so dela v visokogorju težavnejša zaradi težje dostopnosti, je v dveh letih na novo zraslo kar nekaj novih opazovalnic (prež). Obstoječe smo obnovili, poudarek pa smo namenili predvsem čiščenju pašnikov in krčenju zaplat ruševja.

Letos smo zgradili zaprto opazovalnico na pobočju Golice, v Šviganci. Predel se na levem delu pobočja Golice zajeda v Jekel sedlo. Preža je v predelu, kjer je do nje treba kar nekaj časa dobro gristi kolena. To smo še najbolj občutili tisti, ki smo tja prinesli vse potrebno, da smo postavili opazovalnico. Treba je pohvaliti našega pripravnika Luko Nova-

Foto: S. Vidovič

Željko Vertelj pri ustvarjanju

ka v želji, da bi bilo pri nas še veliko tako delavnih pripravnikov. Pri gradnji so nesebično sodelovali tudi lovski tovariši iz prvega sektorja. Pa naj še kdo reče, da z mladimi ni nič!

Boštjan Kemperle

Likovna kolonija v lovskem domu v Loškem Potoku

Turistično društvo Loški Potok je 8. in 9. julija 2007 organiziralo IV. likovno kolonijo. Tema letošnje kolonije so bile potoške pripovedke, ki jih je zbral in uredil **Rudolf Mohar** v knjigi Srebrni zvon.

Lovska družina Hrib - Loški Potok je likovnim ustvarjalcem gostoljubno odprla vrata svojega lovskega doma na Hribu. Po dogovoru s starešino LD **Vilijem Biziljem** in tajnikom **Stanetom Anzeljcem** so udeleženci likovne kolonije bivali in večinoma tudi ustvarjali v okolici doma. Za njihovo dobro počutje je poskr-

Akadska slikarka Anka Hribar Košmerl je bila navdušena nad lepoto Loškega Potoka.

bel gospodar LD **Janko Lavrič**, ki jim je pripravljajal odlične lovske specialitete.

Nastala so zanimiva likovna dela, ki so si jih Potočani lahko ogledali na priložnostni razstavi 9. julija pred lovskim domom. Kdor si jih je še želel ogledati, je imel ponovno priložnost ob občinskem prazniku v začetku oktobra, kjer so bila razen del, nastalih na likovni koloniji, razstavljena tudi dela potoških slikarjev.

Udeleženci likovne kolonije so se v lovskem domu zelo dobro počutili. V znamenje zahvale za izkazano gostoljubje so LD podarili umetniško sliko akademske slikarke **Anke Hribar Košmerl**.

Helena Ruparčič Polončič

Bushnell Trophy

Daljnogledi **Trophy** so tržno najuspešnejša serija lovskih daljnogledov firme **Bushnell**. To so pravi lovski daljnogledi, namenjeni predvsem lovski uporabi. Daljnogled Trophy odlikuje čvrsta in sodobna konstrukcija z linearno postavitvijo optičnih

Foto: B. Kemperle

Na pobočju Golice, na Šviganci, ima LD Jesenice novo prežo.

Dolgoletni koroški lovski funkcionar **Alojz Velunšek** ter **Aleš Kotnik**, gospodar LD Jamnica, sta se spomnila, da so prevaljski lovci prvo leto jesenskih srečanj lovske golaže postregli na dvorišču Vavkan. Takrat je za kuhanje lovskega golaža skrbela znana prevaljska sedlarska in lovska družina Hartl. Od takrat naprej so namreč domači lovci vedno bolj cenjeni tudi med nelovci.

F. Rotar

Preža v Šviganci

Severno nad Jesenicami se v Sgrebenu Karavank dviguje Golica. Na njenem južnem po-

Udeleženci so bili navdušeni nad potoškimi pripovedkami.

prizem v telesu daljnogleda, kar omogoča ravne linije osnovnih optičnih cevi in s tem manjšo velikost in težo ter daje elegantnejši videz daljnogleda. Telo je zaščiteno z gumijasto oblogo, ki ščiti daljnogled pri grobi terenski uporabi. Lovski daljnogled mora zdržati neprimerno bolj grobo ravnanje kot turistični. Kljub temu so lahki, saj na primer model Trophy 10 x 50 tehta samo 793 gramov.

Optični deli daljnogleda so izdelani iz najboljšega barijevega stekla BaK-4. Vsa optika v daljnogledu je večplastno prevlečena s posebnim slojem, ki izboljšuje svetlobno prepustnost in povečuje ostrino in kontrast. Notranjost je napolnjena z dušikom, kar preprečuje zameglitev leč. Pri opazovanju dajejo prijetno sliko toplih barvnih tonov in ne utrujajo oči tudi pri daljšem opazovanju. Izostriitev oz. fokusiranje na opazovani objekt poteka zelo hitro. So zelo preprosti za uporabo, morda najbolj od vseh Bushnellovih lovskih daljnogledov.

Daljnogledi Trophy so povsem vodotesni in odporni proti udarcem.

Serijski **Trophy** je dokaj velika in predstavlja devet daljnogledov s povečavami od 8 x do 12 x, tako da vsak lahko najde, kar meni, da najbolj potrebuje. Za splošno lovsko uporabo so najprimernejši 8 x 42, 10 x 42 in 10 x 50, za lov na zalaz pa tudi 8 x 27.

Daljnogledi so na voljo v lovsko zeleni barvi ali pa v letos prenovljenem, prelepem maskirnem vzorcu gozdne podrasti – različka »camo«.

Daljnogledi Trophy so zelo kakovosten optični izdelek. Morda so najboljši primer Bushnellovega uspeha na svetovnem trgu optičnih izdelkov; predstavlja jo poslovno usmerjenost firme Bushnell v najlepši luči. Le-ta se vedno kaže v prizadevanju, da se kupcu ponudi čim večjo kakovost za zelo ugodno ceno. Pri nakupu takega izdelka, kot je daljnogled Trophy, kupec vedno dobi občutek, da je dobil več, kot je plačal. Nič čudnega torej, da Bushnell prodaja največ daljnogledov na svetu. Pri tako veliki prodaji in prisotnosti na vseh svetovnih tržiščih si firma lahko privoščiti tudi tako ugodne cene.

Daljnogledi iz serije Trophy so med slovenskimi lovci zelo priljubljeni, saj so najbolj značilen primer lovskega daljnogleda za intenzivno vsakdanjo uporabo. Zaradi svojih lastnosti jih pri nas tudi najbolj prodajajo od vseh Bushnellovih daljnogledov. Slovenski lovci se najraje odločajo za univerzalni daljnogled s povečavo 8 x 42, v zadnjem času pa vse bolj tudi po izjemnem 10 x 50, ki je odličen predvsem za opazovanje srnjadi, saj združuje veliko povečavo z veliko lečo objektiv. To mu daje določene prednosti v mraku, ko srnjad najraje izstopa. Pri ocenjevanju srnjakovega rogovja je treba upoštevati učinek večje povečave, kar pa izkušeni lovci že tako vedo.

V letošnji ponudbi so naslednji modeli: 8 x 27, 10 x 27, 8 x 42, 10 x 42, 10 x 50 in 12 x 50. Modeli 10 x 27, 8 x 42 in 10 x 42 so na voljo tudi v barvi »camo«.

Reklamna predstavitev Rodeoteam, d. o. o.

Model: 231050, povečava: 10 x 50, vidno polje: 94 m / 1000 m, izhodna zenica: 5 mm, teža: 793 g

Naš dolgoletni član in praporščak **Tone Plantan** je po na videz nedolžni boleznici nenadoma umrl v bolnišnici 27. 4. 2007.

Tone se je rodil 23. januarja 1932 v majhni vasi Drganja sela v osrčju lovišča naše LD Toplice. V mladosti je izkusil vse tegobe tega sveta, saj skopa zemlja, na kateri je bilo skoraj več skal kot prsti, ni dajala dovolj pridelka za preživljanje številnih lačnih ust. Kot večina njegovih sovaščanov, ki so bili bodisi tesarji ali zidarji, se je tudi on izučil za zidarja. Bil je tudi izvrsten sadjar in navdušen čebelar, ki se je o čebelah lahko pogovarjal ure in ure in vsakič o njih povedal kaj novega.

Plantan je bil velik ljubitelj narave in vsega, kar je bilo povezano z njo. Prav plemenit odnos do narave ga je leta 1976 pripeljal med zeleno bratovščino, kjer se je izkazal kot iskren, pravičen tovariš in spoštljiv do vsega živega v naravi. Med nami je v ospredje vedno postavljali skupni interes. Zanj je bila lovška družina družba enakopravnih članov, ki morajo preudarno slediti skupnim ciljem – varovanju narave, divjadi in njenega naravnega okolja. Prav zaradi takega značaja in nazora je bil dolgo član UO (1972–1979) in vodja revirja (1979–1983). Bil je tudi eden od pobudnikov širitve lovške koče in pozneje njene temeljite prenove v čudovit lovski dom. Tudi prostran sadovnjak, ki je nastal okrog doma, je nastal na njegovo pobudo.

Za zasluge in opravljeno delo v korist slovenskega lovstva in lovške kinologije je prejel znak LZS za lovske zasluge, red III. stopnje, od KZS pa srebrni in zlati znak za kinološke zasluge. Odlikovala ga je tudi naša LD, saj je poleg številnih pisnih priznanj med prvimi prejel plaketo LD Toplice.

Anton Plantan je bil eden redkih, ki se je udeleževal vseh aktivnosti v družini. Vestno, vse do zadnjega, čeprav ponavadi z zamudo, je prihajal na skupne love in delovne akcije. Z ženo Majdo sta bila nepogrešljiva na vseh naših srečanjih in izletih. Rad se je družil z nami, pa tudi mi smo bili nadvse radi v njegovi družbi. Kot dober pevec je vedno rad zapel in vmes postregel še s kakšno sočno zgodbi, saj ga je odlikoval prefinjen smisel za humor. Mnogim našim članom in drugim lovcem bo Tone ostal v spominu tudi kot praporščak (1983–2007), saj je to nalogo vestno opravljal kar 25 let! Tone pa ni bil zvest samo lovskemu praporu, naravi in divjadi; zaljubljen je bil tudi v lovsko pse, ki jih je dolga leta vzgajal sebi v zadovoljstvo, družini v ponos, lovčemu pa za vzgled.

V začetku maja smo se ob otožnih zvokih lovskih rogov in oddaljenih strelah lovskih pušk s tesnobo v srcih in s smrekovimi vejicami poslovili od našega dobrega lovskega tovariša, ki je vedno znal prislunhati sogovorniku in mu svetovati...

Dragi Tone, naj ti v večnih loviščin boginja Diana stoji ob strani in naj ti bo lahka domača zemlja.

LD Toplice – F. K.

Toplega majskega dne pozne pomladi, ki se je prevesila v prezgodnje poletje, smo se številni lovci in prijatelji na Selu pri Štjaku, na slikovitem predelu Vrhov, za vedno poslovili od člana LD Vrhe - Vrabče, **Leopolda Fune** (umrl je 21. 5. 2007).

Leopold, po domače Funov Polde iz Sela, se je rodil 18. 11. 1929 na Selu pri Štjaku v času, ko so tamkajšnji kraji s celotno Primorsko pripadali še Italiji. Že kot otrok je občutil zatiranje slovenskega življa od fašističnih oblasti. Življenje na kmetiji je bilo trdo in neizprosno, na obzorju je bila nevarnost vojne, ki jo je pozneje Polde doživel v vsej njeni strahoti in krutosti. Bil je priča požigom vasi in tudi svoje rojstne hiše na Selu, doživel in preživel je krutost fašistov, ki so se krvavo znesli nad domačini in v povračilo za partizansko akcijo po strelili dvanajst domačinov v strašnem majskega dnevu leta 1943. Mladi Polde je skupaj z bratom in očetom le po naključju ušel moriji.

Po osvoboditvi se je z vso vnemo lotil dela na kmetiji in ji ostal zvest vse življenje.

V lovске vrste je vstopil aprila 1958 v takratni LD Štanjel, ki je v tistem času skupaj z LD Raša - Štorje gospodarila v predelu Vrhov. Leta 1966 je bil med ustanovnimi člani LD Štjak - Vrabče, ki je bila uradno registrirana 1967 in je pokrivala celotno območje Vrhov. Leopold je po-

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Peter Regvat, LD Krka, * 13. 7. 1941, † 12. 8. 2007.
Ivan Rak, LD Zalec, * 13. 6. 1946, † 24. 9. 2007.
Alojz Terjav, LD Dobrna, * 29. 5. 1923, † 17. 4. 2007.
Vojteh Brumat, LD Fajti hrib, * 8. 4. 1939, † 5. 8. 2007.
Franc Mulec, LD Cerknica, * 5. 2. 1922, † 30. 8. 2007.
Franc Lipovšek, LD Škale, * 3. 11. 1951, † 2. 9. 2007.
Slavko Molan, LD Globoko, * 25. 7. 1933, † 19. 3. 2007.
Ivan Preskar, LD Globoko, * 25. 6. 1931, † 23. 7. 2007.
Janez Golob, LD Šentrupert, * 16. 4. 1930, † 26. 8. 2007.

Rafael Petrič, LD Jelenk, * 23. 10. 1922, † 14. 6. 2007.
Darko Kavčič, LD Dole nad Idrijo, * 10. 12. 1946, † 11. 7. 2007.
Evgen Svetličič, LD Jelenk, * 8. 11. 1942, † 7. 7. 2007.
Jože Fabjan, LD Gornje Jezero, * 12. 5. 1934, † 24. 9. 2007.
Fric Gračner, LD Zabukovje, * 2. 10. 1935, † 17. 9. 2007.
Franc Mole, LD Škocjan, * 8. 1. 1938, † 23. 9. 2007.
Ivan Uranek, LD Remšnik, * 29. 8. 1943, † 26. 8. 2007.
Vitimir Dolinšek, LD Šentjur pri Celju, * 27. 3. 1932, † 6. 10. 2007.
Julij Mencin, LD Anhovo, * 28. 1. 1928, † 3. 9. 2007.

Umrlim časten spomin!

stal gospodar (1966 do 1970 ter tudi v letih 1974 do 1978), ko je veliko prispeval k izgradnji lovske koče na Ocinci pri Štjaku. Član UO LD je bil od leta 1983 do 1985.

Za predano delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge, ob 30-letnici LD pa je prejel tudi družinsko priznanje. Priznanja za svoje nesebično delo v LD ob 40-letnici LD Vrhe zaradi bolezni ni mogel več prevzeti.

Lovci LD Vrhe - Vrabče se bomo Poldeta spominjali kot plemenitega, preudarnega in razsodnega moža, katerega spomin bo v nas živel zaradi njegovih del in dejanj. Vse je delal v dobro naše LD in slovenskega lovstva. Hvala mu!

LD Vrhe - Vrabče – B. V.

V času, ko je višek srnjakovega vznemirjenja in ko smo lovci nenehno na preži, skriti za grmom in opazujemo prsk srnjadi, nas je zapustil naš zvesti lovec Lubo.

Evstahij Urbanija, rekli smo mu Lubo, je umrl po vztrajnem boju s hudo boleznijo 18. 7. 2007.

Rodil se je 26. 8. 1943 v rudarski družini na Izlaških. Izučil se je za avtomehanika. Že v mladosti je zapustil domači kraj, ženo in sina ter odšel na začasno delo v tujino za boljše prihodnost. Po vrnitvi domov je še delal kot avtomehaničar, ob delu pa dokončal študij in postal pedagog. Kot predavatelj tehničnega pouka je dočakal tudi upokojitev.

Član zelene bratovščine je bil od februarja 1982. Med lovci je bil Lubo znan kot zvest, marljiv, delaven in tovariški. Lahko potrdimo, da je bil vzoren lovec. Izreden je bil pri gojitvi divjadi, bil je ljubitelj narave in divjadi. Kot pravega lovca so ga cenili tudi v sosednjih lovskih družinah, na Dolenjskem, Koroškem, Malem Lošinjcu in še kje.

Zaradi svoje prizadevnosti je bil član upravnega odbora in blagajnik LD od 1992 do 1998, podpredsednik in član upravnega odbora pa od leta 2004 naprej. Od leta 1991 je bil predsednik inventurne komisije LD. Poleg tega je vrsto let v osnovnih šolah na našem območju predaval o lovstvu. Za svoje prizadevno lovsko udejstvovanje je prejel znak LZS za lovske zasluge, LD Izlake pa mu je izročila bronasto in srebrno plaketo.

Slovo od Luba je bilo boleče; v spominu nam bo ostal kot veder in duhovit, saj smo takšnega tudi občutili, ko je bil še živ.

LD Izlake – F. V.

Na pokopališču v Marezigah smo se junija 2007 lovci LD Marezige poslovili od dolgoletnega člana, 57-letnega **Borisa Gorupa**, velikega ljubitelja narave, ki je tragično umrl 19. 6. 2007 med obdelovanjem njegovega oljčnika na Tribanu.

Rodil se je 14. 2. 1950 v Postojni. Kot otrok je živel v Desklah, nato se je družina preselila v Štorje pri Sežani, kjer je Boris preživel svojo mladost. Leta 1973 je uspešno končal študij strojništva v Ljubljani in se še istega leta s svojo Hildo preselil v

Koper. Tam sta si ustvarila družino in tam je Boris aktivno deloval vse do svoje prezgodnje smrti.

Svojo povezanost z naravo je uresničeval kot pomemben član LD Marezige. V LD Marezige se je vključil aprila 1980, lovski izpit pa je opravil leta 1981. Kot vestnemu, poštenemu in delavnemu članu so mu bile zapane mnoge odgovorne funkcije: izvoljen je bil za tajnika LD Marezige (od 1980 do 1981 in od 1999 do 2000), zadnja leta pa je opravljal funkcijo predsednika NO LD (2001 do 2007).

Med vsemi lovskimi tovariši je bil prav Boris najbolj zaslužen za dograditev lovskega doma v Laborju. Z njegovo pomočjo smo vedno uspešno prebrodili težave LD, vedno v dobro vseh naših članov. Lovski tovariši se ga bodo spominjali tudi po tem, da ni delal razlik med revnimi in bogatimi, ampak je vsem priskočil na pomoč, in sicer v lovskem pa tudi zasebnem življenju.

Za uspešno in zavzeto delo v LD je LZS Gorupa odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Borisov moto je bil: »Ko si pred novim izzivom ali novo nalogo, poišči poti in načine, kako jo izpeljati, ne pa razloge in izgovore, kako se tega ne da narediti.« Po tem načelu je deloval v poklicnem in zasebnem življenju. Tudi lovci smo začutili njegovo vztrajnost, delavnost in zagnanost.

Borisa se bomo vedno spominjali v vsej njegovi veličini in hkrati preprostosti ter neposrednosti. Boris je v trenutke, ki smo jih preživeli z njim, na povsem svoj način vnašal prijetne občutke, ki so preseglili vse zagate.

Naj ti bo lahka istrska zemlja in še poslednjič ti kličemo: Lovski zdravo!

LD Marezige – M. B.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrlih** (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi **v elektronski obliki** (disketa + zapis) ali posredovati na naš **e-naslov. Slike in uraden dopis** (z žigom in podpisom odgov. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki jih ne boste poslali tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste **prekorajčili 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo**.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 1/2005, str. 40, zato si jih preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Foto: B. Leskovic

Po krvnem sledu v Gornjem Gradu

LD Gornji Grad je 23. 6. 2007 gostila in izvedla uporabnostno preizkušnjo (UP) po krvnem sledu za pse vseh lovske pasme. Organizirala jo je **LKD Celje**.

Ni zgolj naključje, da je bila takšna UP organizirana v Zgornji Savinjski dolini, ob vznožju Menine, Kašne planine, Lepenatke ter drugih vrhov, ki krepko presegajo višino 1.500 m. Tod so bivališča velike divjadi – gamsa, jelenjadi, divjega prašiča, prevladuje pa predvsem srnjad. V navedena lovišča redno zahaja tudi medved. Upravljalci lovišč, lovske družine, nujno potrebujejo vodnike in izšolane pse krvosledce z opravljeno uporabnostno preizkušnjo v delu po krvni sledi (zahteva Zakona o divjadi in lovstvu).

Namen vsake UP je preveriti, ali je prijavljen vodnik oz. pes krvosledec dovolj izšolan, voljan slediti, sledozvest, skratka usposobljen za delo po KS, saj ju že jutri morda čaka klic »na pomoč« in naloga zasledovati obstreljeno veliko divjad. Dvomi o sposobnostih vodnika in krvosledca morajo izginiti takoj, ko prevzamemo odgovornost pri iskanju.

Na preizkušnjo se je prijavilo pet vodnikov s pasjimi pomočniki, vendar so le štirje prišli v zbor na dan prireditve na strelišču LD Gornji Grad ob 8. uri.

Delegirana kinološka sodnika sta prejšnji dan položila vsak svoje umetne krvne sledove. Za vsako sled sta porabila 2,5 dl krvi srnjadi; pikljala sta s svežim parkljem. Umetni sledovi so bili med sabo dovolj oddaljeni, enakovredni, dolgi približno 900 m do 1.000 m in v skladu z določili, ki jih določa Pravilnik o uporabnostni preizkušnji v delu po krvnem sledu za vse pasme lovske psov. Na koncu vsakega sleda je bila položena uplenjena srnjad za zaščito trebušno votlino.

Vreme ni bilo najbolj razveseljivo za vodnike, saj je zjutraj začelo deževati in pogled v nebo ni dajal upanja, da se bo razvedrilo ob začetku prireditve. Najprej je vse sodelujoče vodnike in druge prisotne pozdravil starešina LD Gornji Grad - **Andrej Valte** in na kratko predstavil ter opisal delovanje njihove družine. Nato sta sledila pozdrav in nagovor vodje prireditve **Jožice Metelko - Kraševac**, ki je spregovorila tudi v imenu organizatorja LKD Celje. Vodja sodniškega zbora **Janez Šumak** je predstavil še kinološkega sodni-

ka **Janija Krivca** ter sodniško pripravnico **Jožico Metelko - Kraševac**, ki je stažirala. Vodnikom psov in pripravnikom je pojasnil pravila ter discipline, po katerih bo potekalo ocenjevanje na uporabnostni preizkušnji. Po opravljenem žrebu sta sledila razporeditev vodnikov s spremljevalcem po številkah in pregled obvezne opreme. Preizkus odložitve s strelomirnostjo smo opravili na travniku strelišča za streljanje na glinaste golobe. Žal deževati ni prenehalo, tako da smo se že rahlo premočeni odpravili na lokacije, kjer so bili »nastreli« in trasirani umetni krvni sledovi. Vlaga je pripomogla k odličnim razmeram za sledenje psov, ki so opravljali težko nalogo ob motečih dejavnikih, zapeljevalnih sledovih smradu, ki je je to kar veliko.

Vsi vodniki – s hanovsko barvarko, bavarskim barvarjem, brak-jazbečarko in slovaškim kopovom – so preizkušnjo uspešno opravili in se vrnili na zborna mesto okrašeni s smrekovimi ve-

Vodniki s psi, ki so uspešno nastopili na UP po KS v LD Gornji Grad.

cem Robnikom in brak-jazbečarka Aga z vodnikom Borisom Dolencem.

Kinološki sodnik Janez Šumak je poudaril, da z opravljeno preizkušnjo po umetni krvni sledi vodniki s psi lahko lovčcem že priskočijo na pomoč pri iskanju ranjene divjadi, vendar je »položil vsem na srce« vso odgovornost in resnost pri vsakem sledu posebej. V nasprotnem primeru,

bel za odlično vodenje in pomoč pri polaganju sledov, ter tudi srčnemu kinologu **Janku Podkrižniku**, ki nam je pripravil zelo okusno pečeno jagnje, ob katerem smo si hitro potešili lačne želodce. Tako smo se v dobri družbi ob bogatem kinološkem pogovoru zadržali v pozno popoldne. Verjamemo, da se bomo prihodnje leto zopet srečali!

Janez Šumak

Oh, to naše krvosledništvo!

Zvečino, kar je napisal kinološki sodnik **Franc Svetec** v članku Oh, to naše krvosledništvo (Lovec, 10/07, str. 529), se strinjam in dobro vem, da statistika ne zajema vsega dogajanja na področju iskanja obstreljene divjadi. Toda ravno statistika, četudi slaba, potrjuje, da je treba pri nas na področju krvosledništva še marsikaj doseči.

Sam se nikakor ne štejem med strokovnjake na tem področju, zato upam, da bodo na Svetčevo pisanje odgovorili pravi strokovnjaki. Vsaj menim, da bi bilo mogoče o tej tematiki napisati še marsikaj.

Sprejet pa je bil predlog, da se v okviru LZS imenuje podkomisija za krvosledništvo, ki bo skušala urediti ali vsaj izboljšati dosedanje stanje na tem področju. Torej se nekaj že premika in osebno menim, da na bolje!

Mitja Kersnik

Sodniški zbor, ki je ocenjeval delo psov po KS v Gornjem Gradu.

ječami za klobukom in slednimi ovratnicami psa. Ob razglasitvi rezultatov je na veselje vseh tudi prenehalo deževati, tako da je podelitev priznanj potekala že v suhem, sončnem vremenu, ko sta sodnika Jani Krivec in Janez Šumak vodnikom javno obrazložila delo vsakega od psov.

Rezultati:

1. 116 točk; II. n. r.; slovaški gonič (kopov) **Roxi** z vodnikom **Dejanom Poljanškom**,
2. 96 točk in III. n. r.; bavarski barvar **Don** z vodnikom **Boštjanom Pahovnikom**,
3. mesto sta si delila, z 88 točkami in III. n. r., **hanovska barvarka Deja** z vodnikom **Fran-**

še posebno pri storjenih napakah in ob pomanjkanju izkušenj ter končnem neuspešnem iskanju se izkaže predvsem moralna odgovornost vodnika. Posledice tega so velike muke ranjene divjadi, materialna odgovornost za pokvarjeno meso in v končni fazi morda tudi izguba trofeje. V pripravljenosti je zato potreben še kakšen izkušen vodnik z izkušenim krvosledcem, da priskoči na pomoč, če je potrebno!

Ob zaključku se je vodja prireditve **Jožica Metelko - Kraševac** v imenu **LKD Celje** zahvalila LD Gornji Grad za uspešno izvedbo UP in njenemu vodstvu skupaj s kinološkim referentom **Francem Tevžem**, ki je poskr-

Predvidena legla lovskih psov

Kratkodlaki jazbečarji (SLRJk):

O: 5/I, m: 5/I, 29.10.,
Otmar Petrovič,
Marjeta na Dravskem polju 5,
2205 Starše.
O: tuj plemenjak, m: 5/I, 13. 11.,
Matej Cah,
Malo Hudo 27,
1295 Ivančna Gorica.

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 5/I - VUP, m: 5/I, 1. 10.,
Stanko Lihtenvalner,
Ilovci 15,
2275 Miklavž pri Ormožu.

Ogrski goniči (SLREK):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 15. 9.,
Marjan Šiker,
Gozdna pot 1,
2344 Lovrenc na Pohorju.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/I, m: 5/I, 3. 7.,
Andrej Zabukovec,
Na pesek 46, 1317 Sodražica.
O: 5/I, m: 1/I, 25. 7.,
Cveto Skok, Planina 3,
1336 Vas.

Istrski res. goniči (SLRGlr):

O: 5/I, m: 4/I, 31. 10.,
Alojz Jagodnik,
Šembije 21, 6253 Knežak.

Istr. kdl. goniči (SLRGlk):

O: 5/I, m: 5/II, 15. 8.,
Mitja Dodič,
Ul. Dragomirja Benčiča Brkina 9,
6240 Kozina.

O: 5/I, m: 5/I, 25. 9.,
Damijan Peternel,
Kambreško 3, 5215 Ročinj.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 8. 10.,
Franc Krašovec,
Prapreče pri Straži 15,
8351 Straža.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

O: 5/I, m: 5/I, 15. 10.,
Robert Eler,
Orehovlje 39, 5291 Miren.
O: 5/I, m: 5/I, 21. 10.,
Anton Bizjak,
Pod gozdom 11, 5271 Vipava.

Nemški goniči (SLRNg):

O: 5/I, m: 5/I, 20. 9.,
Janko Logar,
Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.

Nemški žimavci (SLRNŽ):

O: 5/PZP - 70, ŠPP - 179,
m: 5/JZP - 189, ŠPP - II. ocena,
VUP - IA, 4. 11.,
Štefan Hoheger,
Murski Črnci 53/c, 9251 Tišina.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: D 103, FUW - 303 - I. c, VGP - 398 I.a, IKP - II, Kleem. Prf, JE, Vbr, m: 5/PZP - 54, JZP - 187, ŠPP - SM - 208 - Ia, VD - I. n. r., UPKS - 126 - II. n. r., VUP - 315 - I. c, 15. 11.,
Andreja Strajnar, Glavarjeva 28,
1000 Ljubljana.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj risanico CZ, kal. 7 x 64, in bok **kombinirko**, kal. 16/7 x 57 R. Cena po dogovoru. Tel.: 031/416-968, Vinko.

Prodaj skoraj novo, lahko bok **kombinirko** Sabatti, kal. 20 Mag. /222 Rem., z novim str. daljnogledom Kahles Helia 3 – 9 x 42. Tel.: 031/296-046.

Prodaj malo uporabljen **str. daljnogled** ATN Professional 3 – 9 x 55 LU s kompenzatorjem. Cena po dogovoru. Tel.: 040/462-569.

Prodaj malo uporabljano **češko bokarico** ZH 324, kal. 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom in 40 nabojev, kal. 6,5 Rem. Mag. Tel.: 041/574-262.

Prodaj tricevko Suhl, kal. 16 – 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42 in vložno cevjo Hornet. Cena 2000 €. Tel.: 041/829-108.

Prodaj kratko risanico – repetirko, sistema Mauser. Puška je nova, opremljena s kovinskim vodilom za hitro streljanje, primerna za pogone na divje prašiče. Tel.: 031/259-110 ali (05) 305-70-47, popoldne.

Prodaj str. daljnogled Kahles 6 x 42. Tel.: 031/331-253.

Prodaj dva dvogleda Bresser 8 x 56 JD. Tel.: 041/419-791.

Prodaj odlično ohranjeno **tricevko** Suhl, kal. 12 – 12/7 x 65 R, s svetlo glavo in str. daljnogledom Kahles 3 – 9 x 40 (Suhlova montaža). Mogoča je **zamenjava** za bokarico podobnega kalibra. Cena 1.600 €. Tel.: 041/763-789.

Prodaj dobro ohranjeno starejšo **tricevko**, kal. 16 – 16/9,3 x 72 R, s str. daljnogledom Wetzlar 4 x 32 in **risanicom** – **prelamačo** Baikal, kal. 7,62 x 39, s str. daljnogledom Nikko Stirling 1,5 – 6 x 42. Tel.: 041/477-211.

Prodaj pištolo in revolverje kalibrov: 7,65 mm, .38 special in .357 Mag., proizvajalec Walther, Crvena zastava, Ruger in S&W. Tel.: 041/500-200.

Prodaj karabinko, kal. 5,6 x 57, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42 (Suhlova montaža); cev Böhler Rasant in bok **šibrenico** 12/12 Baikal. Tel.: 040/125-511.

Prodaj karabinko CZ, kal. .22 Mag. Puška je v zelo dobrem stanju, s str. daljnogledom 3 – 9 x 32. Cena 300 €. Tel.: 031/383-000.

Prodaj karabinko CZ, kal. 7 x 57, s str. daljnogledom 3 – 9 x 42 (kot nova), **enocevno šibrenico**, kal. 12 (110 €), **optično piko** za pogone (ugodno), **str. daljnogled** Zeiss 4 x 32 (200 €) ter **pištolo** CZ, kal. 9 mm (450 €). Tel.: 031/380-448.

Kupim polavtomastko risanico, kal. .22 l. r. (ali .22 WMR), **PAP šibrenico**, kal. 12 (ali 20 x 76), in **Suhlovo šibrenico**, kal. 16 (ali 12). Tel.: (07) 496-46-47 ali 031/232-945.

Prodaj bok šibrenici Riccini, kal. 12/12, in Beretta S 55, kal. 12/12; **češko bokarico**, kal. 7 x 57/12; **MK puško** (kal. .22 l. r.) ter revolver Arminius, kal. .22 WMR. Tel.: (07) 496-46-47 ali 031/232-945.

Prodaj karabinko, kal. 7 x 64, **enocevno risanico – prelamačo** Baikal, kal. .30 – 06, in Suhlovo **tricevko**, kal. 12 – 12/6,5 x 57 R. Tel.: 040/412-935.

Prodaj boroveljsko bokarico, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža) in **vložno cevjo** kal. .22 WMR (44)- bogato gravirano; **rusko bok šibrenico**, kal. 12/12 (2 sprožilca), **pištolo** Star, kal. 9 mm Luger; **pištolo** CZ, kal. 9 mm kratki, **pištolo** Makarov, kal. 9 mm x 18, in **revolver**, kal. .22 CR/22 WMR. Vse orožje je kot novo. **Prodaj** tudi **strelivo**, kal. 7 x 72 R RWS, 9 gr (okrog 30 kosov). Tel.: 041/698-679.

Prodaj strelni daljnogled Leupold 4 x 32, popolnoma nov (cena 170 €). Tel.: 041/217-768.

Prodaj boroveljsko bok tricevko, kal. 7 x 65 R/222 Mag. /12, z variabilnim str. daljnogledom Zeiss 2,5 – 10 x 50 (Suhlova montaža). Puška je odlično ohranjena. Tel.: 041/380-572.

Prodaj rusko risanico – prelamačo, kal. .30 – 06, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42; **risanicom repetirko**, kal. .22 WMR, mod. ZKM 452 – 2E, s str. daljnogledom Pro-Lux 1,5 – 6 x 50, z osvetljenim križem, in **bok šibrenico** Merkel Suhl, mod. 200 E, kal. 12/12, z ejektorji; vse odlično ohranjeno. Cena po dogovoru. Tel.: 031/334-753.

Prodaj naslednje orožje: kombinirko Brno ZH 308, kal. 12/7 x 65 R; **kombinirko** Sauer & Sohn, kal. 16/8 x 57 ISR; rusko **šibrenico** TOZ 34E, kal. 12/12; **karabinko** CZ, kal. .308 Win.; **karabinko** Sieget Graz, kal. 7 x 64; **karabinko** Steyr Mannlicher – Lux., kal. .30 – 06; **pištolo** FN Hestall, kal. 9 mm; **pištolo** CZ 75B, kal. 9 mm; **revolverja** Smith & Wesson, kal. .357 Mag. in PP Walther Ulm, kal. 7,65 mm. Tel.: (03) 588-13-83; 041/690-051.

Prodaj puške: risanico SIG – SHR 970, kal. 9,3 x 62 (cev 50 cm), s str. daljnogledom Kaps 2,2 – 8 x 42. (tel.: 041/525 – 238) in **risanicom** Steyr Profesional M III, kal. .25 – 06, ter **tricevko** Merkel, kal. 12 – 12/7 x 65 R. Tel.: 041/477-967.

Prodaj risanico Remington, mod. 700 Polis, kal. .308 Win., ter **risanicom** Weatherby, kal. .243 Win. Obe puški sta opremljeni.

VODNA UJMA V ŽELEZNIKI

V torek, 18. 9. 2007, je vodna ujma hudo prizadela Železnike ter prizadejala 15 članom LD Železniki veliko škodo.

Za namene zbiranja humanitarne pomoči je LD Železniki pri GB, d.d. Kranj, odprla TRR št.: 07 000-0001030909. Račun bo odprt do 31. 12. 2007.

Vsem lovcem, ki ste pripravljeno prispevati (ali ste morda že) finančna sredstva za pomoč prizadetim članom LD Železniki, se iskreno zahvaljujemo.

O poteku humanitarne akcije bomo pripravili podrobno poročilo.

LD Železniki

Na plavžu 55, 4228 Železniki
Tel. (04) 514 61 44
p.p. 13

Ijeni s str. daljnogledom. Cena po dogovoru. Tel.: 041/347-574.

Prodaj tricevko Suhl, kal. 16 – 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 3 – 9 x 42 (Suhlova montaža). Puška je na ogled v trgovini Fanzoj v Ljubljani (tel.: 031/379-795).

Prodaj karabinko Sava – Kranj, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom 3 – 9 x (Suhlova montaža). Tel.: 041/908-185.

Lovski psi

Prodaj mlade nemške prepelice – serce (leglo 13. 5. 2007). Starša imata odlično ocenjeno zunanost in v delu. Oba sta dobitnika pokalov na tekmah v prinašanju in sta tudi odlična prašičarja. Na voljo imam samičko in dva samčka. Tel.: 041/440-565.

Ali mi lahko kdo podari psičko srednje rasti, pasme **bavarski ali hanovski barvar**. Tel.: 041/274-325.

Zainteresiranim lovskim družinam in posameznim lovcem **organiziram komercialni lov** v posavskem lovišču. Tel.: 041/763-789.

Prodaj leglo (16. 9. 2007) **nemških lovskih terierjev**. V leglu so 3 samičke in 3 samčki (dve psički sta rjave barve). Katarina Lindič, Ambrus 61, 1303 Zagradec. Tel.: 051/353-175.

Prodaj leglo (22. 9. 2007) **hanovskih barvarjev** – jelenje rjavo temno progasti. Starša imata odlično telesno oceno. Tel.: 041/682-181.

Prodaj psico pasme nemški žimavec, staro 10 mesecev, z opravljenim JZP. Tel.: 041/717-464

Prodaj mlade brak-jazbečarje (leglo 10. 8. 2007), jelenje rjave barve, potomce odličnih, lovsko delovnih staršev. Mladiči so že preventivno cepljeni. Tel.: 041/342-121.

NOVEMBER									
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)						
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec			
1. Če	22:40	13:26	6:42	16:49	5:36	17:55	☾		
2. Pe	23:53	13:51	6:43	16:47	5:37	17:54			
3. So	----	14:11	6:44	16:46	5:38	17:53			
4. Ne	1:03	14:28	6:46	16:44	5:39	17:51			
5. Po	2:09	14:44	6:47	16:43	5:41	17:50			
6. To	3:15	14:59	6:49	16:41	5:42	17:49			
7. Sr	4:19	15:15	6:50	16:40	5:43	17:48			
8. Če	5:25	15:33	6:52	16:39	5:44	17:47			
9. Pe	6:30	15:54	6:53	16:37	5:46	17:46			
10. So	7:38	16:20	6:55	16:36	5:47	17:44	☼		
11. Ne	8:43	16:54	6:56	16:35	5:48	17:43			
12. Po	9:46	17:36	6:57	16:34	5:49	17:42			
13. To	10:40	18:28	6:59	16:33	5:51	17:41			
14. Sr	11:27	19:31	7:00	16:31	5:52	17:40			
15. Če	12:03	20:39	7:02	16:30	5:53	17:40			
16. Pe	12:32	21:51	7:03	16:29	5:54	17:39			
17. So	12:57	23:05	7:05	16:28	5:56	17:38	☾		
18. Ne	13:18	----	7:06	16:27	5:57	17:37			
19. Po	13:37	0:20	7:07	16:26	5:58	17:36			
20. To	13:55	1:37	7:09	16:26	5:59	17:36			
21. Sr	14:15	2:56	7:10	16:25	6:00	17:35			
22. Če	14:39	4:18	7:12	16:24	6:02	17:34			
23. Pe	15:08	5:45	7:13	16:23	6:03	17:34			
24. So	15:47	7:13	7:14	16:22	6:04	17:33	☼		
25. Ne	16:39	8:36	7:16	16:22	6:05	17:32			
26. Po	17:46	9:48	7:17	16:21	6:06	17:32			
27. To	19:02	10:43	7:18	16:20	6:07	17:31			
28. Sr	20:21	11:23	7:19	16:20	6:08	17:31			
29. Če	21:38	11:52	7:21	16:19	6:09	17:31			
30. Pe	22:51	12:15	7:22	16:19	6:10	17:30			

Prodaj mlade nemške kdl. ptičarje, odličnih staršev (0: Egon Adin dom, PZP – 48, JZP – 174, VD – 78,5 – l. n. r., SPP – SM – ll. n. r., UP-KS – ll. n. r.; m: Astra Agrarska, PZP – 52, JZP – 168). Tel.: 041/543-270, Walter.

Prodaj psičko pasme **bosanski barak**, staro 4 mesece, potomko odličnih staršev. Tel.: 041/769-907.

Prodaj mladega **balkanskega goniča** – psičko, odličnih staršev. Tel.: 041/421-919.

Prodaj leglo nemških lovskih terierjev, odličnih staršev. Zorko Pucer, Lepovčev 2a, 1310 Ribnica. Tel.: 040/550-090.

Prodaj psičko pasme **nemški prepelčar** – rjavko, staro 7 mesecev. Tel.: 041/494-587.

Prodaj leglo nemških lovskih terierjev (27. 7. 2007). Psi so potomci odličnih delovnih staršev. Prodaj tudi **mladega resastega foksterierja** (11. 7. 2007), ki izhaja iz dobre lovske vzreje (m: sledoglasna, z vzrejno oceno 5/1; o: tuj plemenjak. Tel.: 040/354-590 ali (01) 836-06-05.

Prodaj nemške prepelčarje – serce, odličnih staršev, poleženi 12. 8. 2007. Tel.: (01) 898-77-99 ali 041/320-142.

Prodaj leglo brak – jazbečarjev (10. 10. 2007). Kupcem mojih psov nudim šolanje v moji obori z divjimi prašiči. Tel.: 040/307-532, Marko.

Prodaj vestfalska brak-jazbečarja, samčka in samičko, stara 4 mesece, odličnih staršev. Tel.: (03) 581-33-25 ali 031/530-750, zvečer.

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV)
IN KLOBUKOV PO MERI.
KAKOVOSTNO IN PO ZELO UGODNI CENI!
PREPRIČAJTE SE SAMI!

KROJŠTVO PEČOLER, s.p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055

kontaktni naslov: joze.pecoler@tele-cable.net

Prodajam 3 mesece starega nemškega lovškega terierja. Tel.: (031) 322-212.

Prodajam ptičarja pasme mali münsterlander (psa in psičko), stara 4 mesece. Tel.: 040/490-490.

Prodajam posavskega goniča (leglo 16. 6. 2007). Tel.: 051 410-302.

Drugo

Prodajam kompletne revije Lovca od 1989 do 2006, več knjig Zlatorogove knjižnice. Tel.: 041 419-791.

Prodajam letni lovski krog št. 50, podaljšan (višina 190 cm). Cena 110 €. Tel.: 031/707-439.

Ugodno prodajam lovske trofeje, nagačene živali, kožuhe medveda, nov ženski krznen plašč – poljske kože (št. 50). Tel.: (01) 705-19-29.

Izdelam vam zimske ptičje krmilnice in umetne valilnice za ptice duplarice (več vrst) ter montiram lovske trofeje na naravne podložne deske. Tel.: (01) 895-15-96.

Izdelam gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 51-41-181 ali 041/ 819-231, Basaj.

Izvezem vam logo vaše LD na lovsko srajco, kapo, jakno, nahrbtnik ipd. Tel.: 041/637-190.

Prodajam ustrojene kakovostne kožuhe lisic za žensko jakno. Tel.: 041/844-662.

Prodajam race, fazane in jerebice za šolanje psov. Tel.: 041/717-464.

Lovskim družinam in drugim lovcem **organiziram komercialni lov na divje prašiče** v posavskem lovišču. Tel.: 041/763-789.

Prodajam damjaka (jelena lopatarja) za odstrel (po izbiri); v okolici Zasavja. Tel.: 031/800-615.

Prodajam jelene lopatarje; mladiče (teleta), košute in za odstrel ali nadaljnjo rejo. Tel.: 031/827-336.

Prodajam jelena in košute navadnega jelena. Cena po dogovoru. Tel.: 051/652-682.

Ugodno prodajam terensko vozilo hyundai galloper, 2,5 TDI, 2000, klimatska naprava, vsa oprema. Je kot nov, cena 5990 €. Tel.: 041/217-768.

49

Vezenje

Izdelovanje praporov in zastav (lovskih praporov) s kovinsko opremo (emblemi, žebeljčki) ter obnova dotrajanih praporov.

www.vezenje-praporov.si

041/744-383

B-O-C-K

puškarstvo

lovska in ribiška trgovina

Podjetje za izdelavo in prodajo lovškega orožja, Dražgoška 2, 4000 Kranj. Tel.: 04/202-33-20, Faks: 04/202-60-00, Email: bock.kranj@siol.net, Url: www.bock.si

interclass

servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
(01) 2000 940, 031 634 000

www.interclasscars.si

MAZDA

VOLVO

Ugodnosti za člane LD.

Trinajst vrhunskih posnetkov naše divjadi.
Format: 48 x 34 cm + pasica za dotisk vaše firme.

CENA: 3.75 €

(Cena z 20 % DDV znaša 4.50 €.)

Poštino zaračunamo posebej.

GRMI d.o.o.

Albrehtova 54, 1291 Škofljica
Tel./faks: (01) 366 72 98
GSM: (051) 22 66 89
e-mail: grmi.doo@siol.net

KOLEDAR

DIVJAD 2008

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena

LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvestna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- potrjen z dušikom
- natančna nastaviteljivost
- 10-letna garancija
- cena: **207,00 €**

DELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

KROJASTVO

Branko Rožman, s.p.

Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo-rozman@siol.net

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
hubertus
plašče
in pelerine
izdelujemo
po meri.

ROŽMAN

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR, d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

SERVIS

DALJNOGLEDI - SPEKTIVI

NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS

Lov na najbolj priljubljeno ameriško divjad – belorepega jelena

4 dni lova v lovišču Anticosti (Kanada), vključno z odstrelom 2 jelenov za 2.299 €. Termin 25.–30. 11. Doslej 100 % uspeh!

Los: 6 dni lova na največjega jelena z lopatastim rogovjem na svetu, v Kanadi (Nova Funlandija) za 3.600 € (vključno z odstrelom).

Volk: 7 dni s 5 dnevi lova v stepi Mongolije za 1.990 €. Termin 15.–22. 11. Odstrel volka 290 €, gazele 160 €. Doslej 100 % uspeh!

Slovenija: 600 € za lov in odstrel gamsa (do 90 CIC) v lovišču LD.

Mala divjad (Madžarska): 2 dni lova v madžarski pušči ter odstrel 5 zajcev za 390 €. Lov skupine v spremstvu PASATA 3. in 4. 11.

Lov na divje prašiče na pogonu v državnih in koncesijskih loviščih na Hrvaškem po pavšalni ceni 150 €/dan. Zagotovilo za uspeh na lovu! Lovi so ob sobotah od novembra do januarja. Za zaključene skupine lahko organiziramo termin tudi po želji. Ni doplačila za odstrel merjasca!

Pasat, d.o.o.

<http://www.pasat.si> > tel.: 01/428 37 40 > GSM: 041/728-143
> faks: 01/428 37 44 > e-pošta: info@pasat.si

STRELNI DALJNOGLEDI ANGLEŠKE FIRME HAWKE

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

ME 5x44 IP 164,83 €

ME 1,5-8x64 IP 188,62 €

ME 3,5-10x60 IP 224,09 €

Informacije in naročila BELUGA, d.o.o., Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

Izjemna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 960 g • neoprenska torbica

CENA:
270,80 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana

Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

OPOZORILI

Prepovedano je loviti divjad s pomočjo umetnih virov svetlobe!

44. člen ZDlov-1:

Pri lovu na divjad je prepovedano (8. točka tega člena) uporabljati umetne vire svetlobe.

Prepovedana je uporaba nočnih strelnih daljnogledov in dušilcev!

V Uradnem listu Republike Slovenije, št. 82/07, ki je izšel 10. 9. 2007, je objavljen Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika za izvajanje Zakona o orožju (Uradni list RS, št. 40/06). Med drugimi spremembami in dopolnitvami je v *Prilogi 2* na str. 11305 (39. člena pravilnika) objavljen tudi seznam orožja, ki je prepovedano na območju Republike Slovenije. Lovce je treba opozoriti, da je pod A9 te preglednice navedena posebna oprema za orožje, ki je prepovedana:

- na orožju je prepovedano imeti naprave za dušenje zvoka (poka);
- cevi z zunanjim navojem na ustju cevi ali drugimi nastavki, namenjenimi izključno namestitvi dušilca, pa tudi teleskopske namerilnike z napravo za elektronsko ojačevanje svetlobe ali infrardečo napravo, če so izdelani tako, da se pritrdijo na orožje.

Uredništvo glasila LOVEC

MEDO šport

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
(Obrtna cena pod Silniškim hribom)

Baikal IZH

SWAROVSKI

Ruger

KREDITI
AKCIJE

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geco, Norma, Fiocchi
- vse vrste lovskega tekstila in pokrival *Pajk*
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odperto od ponedeljka do petka
od 8.00 – 12.00, 13.00 – 17.00, sobota od 9.00 – 11.30

www.biros.si

NOČNA OPTIKA

IZJEMNA PONUDBA

Dedal-NV

Najugodnejša ponudba izdelkov nočne optike Dedal-NV in SERVIS!

EDINI ZASTOPNIK IN PRODAJALEC NOČNE OPTIKE Dedal-NV ZA SLOVENIJO:

ART TRGOVINA
FRANC GORZA S.P.

Škrebčev trg 4, 1310 Ribnica
T: 01 8364 564
F: 01 8369 054
GSM: 041 695 270
e-mail: fgorza@siol.net

Hubertus
Club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

MADŽARSKA

LOV NA DAMJAKA V RUKU

4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organiziranega lova z vodenjem poklicnega lovca in terenska priprava trofeje ter odstrel damjaka z rogovjem

do 2 kg	1.000 €
do 2,5 kg	1.150 €
do 3 kg	1.550 €
do 3,5 kg	2.000 €
do 4 kg	3.200 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA JELENA

4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organiziranega lova z vodenjem poklicnega lovca in terenska priprava trofeje ter odstrel jelena z rogovjem

do 5 kg	1.200 €
do 6 kg	1.680 €
do 7 kg	2.400 €
do 8 kg	3.200 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA MERJASCA

4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organiziranega lova z vodenjem poklicnega lovca in terenska priprava trofeje ter odstrel merjasca s čekani

12 cm	800 €
do 14 cm	1.000 €
do 16 cm	1.200 €
do 18 cm	1.600 €

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro
streljanje in za streljanje
v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42 RD 30H RD 30 RD 25H

Optična pika 2, gonilničje
Pomagalca

dolžina: 82 mm, teža: 325 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti
osvetlitve, optična sonda:
108,50 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

**Pri nas vemo,
kaj lovci potrebuje!**

JORDAN

že od **14.300 EUR**
3.427.000 SIT
4x4+reduktor

SUZUKI Avtohita Jordan - Škofljica • 01/396 63 48 • www.avtohita-jordan.si

ceed' sporty wagon
boga opremljen
12.990

www.kia.si
(08 880 3007)

KIA KIA MOTORS

POPOLNOMA NOVI, LEGENDARNI JEEP
WRANGLER
2 ali 4 vrat, 2.8 DIESEL,
dvojna streha

že od **29.990 EUR**

Jeep

Autocenter Jeep, C.J.L. d.d., Leskovačeva 2, Ljubljana 01/ 5843-318

NEPREMAGLJIVA PONUDBA
27.490
4x4

KYRON KRIPAN
2.0 XDI diesel, 140 KM, 6a airbag, ABS, ESP, EBD,
TSC, ASR, SAS, HBC, ABS-pomagalca in agresivni volanji,
popolni elektronski paket, CD radio s 6 zvočniki, ALU platišča.

ACTYON 4x4 Pick-up **18.990 EUR**
ACTYON 4x4 Terenec **22.990 EUR**

SSANGYONG
4x4 expert
SSANGYONG - C.J.L. d.d., Leskovačeva 2,
LJUBLJANA 01/584-33-33, 01/5843-416

VELETRGOVINA VEMA
NA TRŽAŠKI CESTI V MB
2000 MARIBOR, TRŽAŠKA C. 65
TEL. 02 330 32 69

nold celje
V MERCATOR CENTRU V CELJU
3000 CELJE, OPEKARNIŠKA 9
TEL. 03 49 113 74

nold brežice
V KUPONOVANEM CENTRU INTERMARKET
8250 BREŽICE, TOVARNIŠKA 10
TEL. 07 499 34 30

Koroška trgovina d.d.
V BLAGOVNICI TIMA
2360 RADLJE, MARIBORSKA 8
TEL. 02 88 79 345

VSE ZA LOV NA ENEM MESTU

CBC RWS AIGLE CHEDDITE HIRTENBERGER NORMA
SABATI BERETTA ROTTWEIL NORCONIA BUSHNELL
TASCO LUIGER SANJU NOZI JOKER COMETA EURO PM
ČESKA SLAVIA FIOCCHI PLETIS SLAPNIK CROSS DIANA

20%

Z IZREZANIM OČASOM LAHKO UVELJAVITE POPUST V NAVEDENIH PRO-
DAJALNAH. NAPOZNE JE DO 31.12.2007. POPUST VELJA NA ŠKORNJE, HLAČE,
JAKNE, MAJICE, SRAČE, NAORBAVNIŠKE NOŽE IN OSTALO LOVSKO OPREMO.
SEZNAM ARTIKLOV ZA KATERE VELJA KUPON JE V PRODAJALNAMI ZA VSE
OSTALE INFORMACIJE SE OBRNITE NA PRODAJALCE.

MAXXIS

Pnevmatike 4x4

INFORMACIJE PRI VAŠEM VULKANIZERJU
ALI PO TELEFONU (01) 759 15 00

FAMM COMMERCE, d.o.o.
Obrtna cona Logatec 10A

MA-SW **MA-8060 radial** **MA-754** **MA-751**

www.fammcommerce.si
info@fammcommerce.si